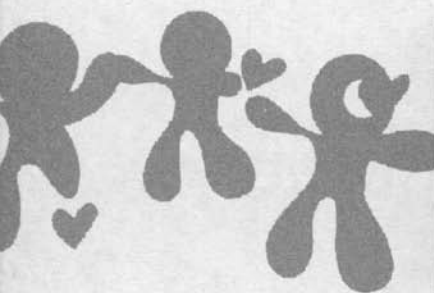

ศึกษา และชีวิตอิสระ
ของผู้พิการร่างกาย

ด้วยหัวใจ
และร่างกาย
ส่วนที่เหลือ

วีระศักดิ์ จันทร์สงแสง

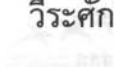
ศักยภาพและชีวิตอิสระ
ของผู้พิการร่างกาย

ด้วยหัวใจ
และร่างกาย
ส่วนที่เหลือ

วีระศักดิ์ จันทรส่งแสง

ลำดับที่ ๕

สารคดีประสบการณ์ชีวิตคนพิการ

ด้วยหัวใจและร่างกายส่วนที่เหลือ

ศักยภาพและชีวิตอิสระของผู้พิการร่างกาย

ผู้เขียน : วีระศักดิ์ จันทร์สงแสง

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ราคา ๑๐๐ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

วีระศักดิ์ จันทร์สงแสง.

ด้วยหัวใจและร่างกายส่วนที่เหลือ.--นนทบุรี : แผนงานสร้างเสริมสุขภาพ
คนพิการในสังคมไทย, ๒๕๕๐.

๑๓๖ หน้า.

๑. คนพิการ. I. ชื่อเรื่อง.

๓๐๕. ๕๐๘๑๖

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๗๒๔๓-๕๘-๑

ออกแบบปก, รูปเล่ม : บุญส่ง สามารถ

ดำเนินการผลิต : postgrafix โทรศัพท์ ๐-๒๙๙๗-๐๒๒๕

พิมพ์ที่ : หจก. สามลดา โทรศัพท์ ๐๘-๖๘๙๕-๒๓๐๐

จัดพิมพ์โดย :

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย

ศึกษาพัฒนาวิชาการ ชั้น ๒

ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ

ซอยบาราศณราดรุณ ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๙๕๑-๐๘๓๐, ๐-๒๙๕๑-๐๗๓๕

สนับสนุนโดย :

(รายได้จากการจำหน่ายหนังสือเพื่อสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ของผู้พิการ)

คำนำ

อัมพาต อัมพฤกษ์ ง่อยเปลี้ยเสียขา เป็นเพียงสภาพร่างกายที่เรามองเห็นว่าแขนขา มือไม้มันอ่อนแรงและ/หรือลีบเล็กไปเท่านั้น บางกรณีอาจเป็นการเสียแขนหรือขาไปบางส่วน และภาพที่เห็นนี้มักจะผูกโยงไปกับสาเหตุความเป็นมา ซึ่งมักเป็นเรื่องของการบาดเจ็บหรือความเจ็บป่วยที่รักษาให้หายขาดกลับมาเป็นดังเดิมไม่ได้อีกแล้ว แต่ความรู้เพียงเท่านี้ยังมีใช้ทั้งหมดของสิ่งที่เรียกว่า “ความพิการ” หากนี่เป็นเพียงความรู้จากภาพภายนอกที่เป็นความผิดปกติของอวัยวะร่างกายที่เรามองเห็นเท่านั้น

“ประสบการณ์ความพิการ” หรือการดำเนินชีวิตที่มีความพิการต่างหาก คือสิ่งที่จะทำให้เรารับรู้และเข้าใจ “ความพิการ” ได้ ดังนั้น “คนพิการ” จึงเป็นผู้รู้เรื่องความพิการจากการเผชิญด้วยตัวเอง แต่ความรู้ในตัวเขาเหล่านั้นกลับขาดโอกาสที่จะเผยแพร่แสดงต่อเพื่อนมนุษย์ ทั้งนี้มนุษย์เราอาจมีโอกาสดังกล่าวได้เผชิญกับความพิการ โดยที่ไม่ต้องมีความผิดปกติของอวัยวะร่างกายที่ประจักษ์ชัดก็ได้ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ “ความพิการ” เป็นสิ่งที่ถูกก่อร่างขึ้นโดยเงื่อนไขทางสังคม

เมื่อระบบความรู้ในเรื่องนี้ของสังคมขาดวินัย จึงทำให้คนส่วนใหญ่ มีความรับรู้เรื่องความพิการที่คลาดเคลื่อน การให้ความหมายทางสังคมและการปฏิบัติต่อคนที่มีความพิการ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมและกลไกต่างๆ ในสังคม จึงอาจสร้างความอึดอัดขัดข้อง จำกัดพื้นที่และบทบาทชีวิตของคนพิการลงอย่างน่าเสียดาย แต่สถิติและปัญหาของมนุษย์ก็พิสูจน์ให้เห็น ถึงความเป็นไปได้ที่จะพาตัวเองให้หลุดพ้นจากพันธนาการที่เรียกว่า “ความพิการ” ได้ มันเป็นการหลุดพ้นจากภายใน สู่สภาวะในมิติทางจิตวิญญาณเป็นเบื้องต้นและเบื้องต้น ดั่งนั้นมันจึงไม่ใช่เรื่องแค่การแจกถนัดคนพิการหรือการบริการของรัฐที่เป็นรูปธรรมทางการแพทย์ การศึกษา หรือการอาชีพ หากแต่เป็นกัลยาณมิตรในครอบครัว ในชุมชน ในสังคมอันกว้างใหญ่ที่บังเอิญมีสัมผัสถึงกันและกันได้ ที่จะ เป็นเงื่อนไขสำคัญของการเผชิญกับ “ความพิการ”

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) เป็นแผนงานที่ดำเนินไปภายใต้ความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข และภาคีเครือข่ายองค์กรที่ทำงานด้านความพิการกับคนพิการในสังคมไทย โดยมีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ ด้วยเห็นว่า “ประสบการณ์ชีวิต” เป็นความรู้อีกชุดหนึ่งที่เสมือนเป็นทุนของสังคม ที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวผู้คน ยิ่งมนุษย์มีความแตกต่าง

หลากหลายเท่าใด ยิ่งสะท้อนว่าสังคมมีทุนสำหรับการใช้ชีวิตในสังคมมากเท่านั้น แต่อย่างไรทุนทางสังคมเหล่านั้นจะถูกแปลงมาเป็นพลังให้มนุษย์ได้ใช้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขและสันติได้

หนังสือเล่มนี้เป็นหนึ่งในชุดประสบการณ์ชีวิตคนพิการ ที่ว่าด้วยเรื่องราวชีวิตของคนพิการทางร่างกายที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหว จนจำเป็นต้องใช้รถนั่งเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยในการดำรงชีวิต ซึ่งแผนงาน สสพ. ตั้งใจทำหน้าที่ค้นคว้าจากเจ้าของประสบการณ์ตรง และนำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของสังคมโดยผ่านปลายปากกาของคุณ วีระศักดิ์ จันทรสังแสง นักเขียนสารคดี ซึ่งจะพาท่านก้าวสู่การเรียนรู้โลกความคิดของเขาเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การเรียนรู้และเข้าใจสังคมความเป็นมนุษย์ที่หลากหลายยิ่งขึ้น

แผนงาน สสพ. ขอขอบคุณคนพิการที่เป็นเจ้าของประสบการณ์ในหนังสือเล่มนี้ทุกท่าน และขอท่านได้รับรู้ว่าคุณรู้จากชีวิตของท่านทั้งหลาย กำลังจะถูกแบ่งปันให้กับเพื่อนมนุษย์ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสุขและสันติ คุณูปการใดๆ อันจะเกิดจากหนังสือเล่มนี้ จะเป็นไปเพื่อการเสริมสร้างความเข้าใจให้สังคมในเรื่องของ “ความพิการ” “คนพิการ” และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

แพทย์หญิงวชิรา รั้วไพบลูย์

ผู้จัดการแผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย

๓ ธันวาคม ๒๕๔๔

คำนำเสนอ

หนังสือเล่มนี้ไม่เพียงพาเราเข้าไปสัมผัสกับชีวิตและความรู้สึกนึกคิดของคนพิการเท่านั้น แต่ยังเปิดเผยให้เห็นถึงอุปสรรคแห่งพลังชีวิตที่สถิตอยู่ในมนุษย์ทุกคน แม้ร่างกายจะทุพพลภาพเพียงใด ก็มีอาจบันทอนหรือทำลายพลังดังกล่าวได้ ในทางตรงกันข้าม พลังชีวิตสามารถพาเราข้ามพ้นทุพพลภาพตลอดจนอุปสรรคนานัปการไปได้ ปัญหาอยู่ที่ว่าเราตระหนักถึงพลังดังกล่าวหรือไม่

ด้วยหัวใจและร่างกายส่วนที่เหลือ ไม่ใช่เป็นเรื่องของคนสู้ชีวิต แต่เป็นเรื่องของคนที่ศรัทธาในชีวิต ชีวิตนั้นมีใช้ประโยชน์ที่เราต้องต่อสู้เอาชนะ แท้จริงแล้วชีวิตคือสิ่งที่เปี่ยมด้วยคุณค่าที่เราพึงถนอมรักษา เมื่อใดก็ตามที่เราเห็นคุณค่าและความหมายของชีวิต พลังที่จะต่อสู้กับอุปสรรคทั้งปวงย่อมเกิดขึ้นตามมา ผู้พิการหลายคนในหนังสือเล่มนี้สามารถก้าวข้ามความทุกข์ได้เมื่อเลิกก่นด่าชีวิต และไม่ยอมจำนนต่อชะตากรรม ณ จุดนั้นเองพลังแห่งความเพียรจะมีที่ตั้งและผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงได้ในที่สุด

ชีวิตของผู้พิการในหนังสือเล่มนี้ ยังบอกเราด้วยว่า ความทุกข์นั้นมิได้ขึ้นอยู่กับว่าเกิดอะไรขึ้นกับเรา แต่อยู่ที่ว่าเราจะเผชิญกับสิ่งนั้นๆ อย่างไร แม้ร่างกายจะพิการ แต่หากวางใจได้อย่างถูกต้อง ไม่เอาแต่คร่ำครวญ หากหันหน้ามาเผชิญกับมันด้วยสติ ปัญญา และความเพียร ความทุกข์ก็มิอาจทำอะไรได้ บุคคลในหนังสือเล่มนี้เป็นตัวอย่างของคนที่เขาชนะความทุกข์ได้เมื่อได้ทำสิ่งที่มีคุณค่าและสร้างสรรค์ เริ่มจากการทำสิ่งที่มีคุณค่าต่อตัวเอง เช่น การช่วยเหลือตนเองจนไม่เป็นภาระแก่ใคร หรือการได้ทำงานที่ชอบ ศักยภาพและความมั่นใจที่เพิ่มขึ้นย่อมนำไปสู่การช่วยเหลือผู้อื่น ยิ่งได้ช่วยเหลือผู้อื่นมากเท่าไร ก็ยิ่งมีความสุขและเห็นคุณค่าของตัวเองมากเท่านั้น ความทุกข์ก็ยิ่งลดลง สมดังพุทธภาษิตว่า “รักษาผู้อื่น ชื่อว่ารักษาตนเอง” และเมื่อหันกลับมาดูจิตของตนเอง จนเห็นชัดว่าความทุกข์นั้นเกิดขึ้นเพราะหลงไปยึดติดว่ามันเป็นตัวกูของกู กล่าวคือมิได้เห็นความทุกข์อยู่ต่างหากออกไปจากจิตใจ แต่ไปยึดว่า “ฉันทุกข์” หรือ “ความทุกข์เป็นของฉัน” เมื่อนั้นความทุกข์ก็มิอาจครอบงำใจได้ต่อไป แม้กายพิการ แต่ใจก็ไม่พิการอีกแล้ว ถึงตอนนั้นก็สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้มากมายอย่างที่คนธรรมดาอาจทำได้ไม่เท่า ใช่หรือไม่ว่า “รักษาตน ชื่อว่ารักษาผู้อื่น” ด้วยเช่นกัน

กล่าวอีกนัยหนึ่งสุขหรือทุกข์นั้นอยู่ที่ใจเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่หลายคนซึ่งมีร่างกายปกติ อาการ

ครบ ๓๒ มีเสรีภาพที่จะไปไหนมาไหนได้ตามปรารถนา กลับมีความทุกข์มากกว่าผู้พิการหลายคนในหนังสือเล่มนี้ มีพิกัดต้องกล่าวว่าผู้พิการเหล่านี้สามารถเลี้ยงดูคนปรกติ และกลายเป็นกำลังหลักของครอบครัวได้

วิบากกรรมหรือผลจากการกระทำในอดีตนั้น มีส่วนสำคัญที่ทำให้หลายคนประสบกับความพิการ อดีตที่ว่านั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นอดีตชาติ แต่เป็นอดีตเมื่อครั้งซบซี้วยดยาน ด้วยความประมาท เป็นความจริงว่าเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอดีตได้ แต่ก็มิได้หมายความว่ากรกระทำในอดีตจะสามารถกักขังหรือพันนาการเราในปัจจุบันได้ จะได้หรือไม่อยู่ที่การตัดสินใจเลือกของเรา และอยู่ทีการกระทำของเราด้วย กฎแห่งกรรมนั้นไม่ได้บอกว่าเราต้องยอมจำนนต่อวิบากกรรม ตรงกันข้ามกฎแห่งกรรมย้ำว่าการกระทำในปัจจุบันสามารถช่วยให้เราเอาชนะวิบากกรรมได้ แม้สิ่งเลวร้ายจะเกิดขึ้นกับเรา แต่เราก็สามารถรักษาใจจนสิ่งนั้นทำความทุกข์แก่เราไม่ได้ ยิ่งไปกว่านั้นเรายังสามารถเอาสิ่งเลวร้ายนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่เรา กำพล ทองบุญน่ม ไม่ใช่คนเดียวที่ขอขอบคุณความพิการที่ทำให้เขาได้ค้นพบธรรมะจนจิตใจลาออกจากความทุกข์

หนังสือเล่มนี้ช่วยให้เรามองเห็นคนพิการในแง่มุมใหม่ กล่าวคือเป็นบุคคลที่เปี่ยมด้วยศักยภาพและมีคุณค่าสามารถทำประโยชน์ได้ไม่น้อยกว่าคนปรกติ แต่จะทำเช่นนั้นได้ สังคมต้องเปิดโอกาสและให้พื้นที่แก่เขาด้วย กล่าวคือ

เปิดโอกาสให้เขาเลือก ตัดสินใจ และกำหนดชีวิตของตนเอง ไม่มองเห็นเขาเป็นภาระหรือไร้ความสามารถที่จะดำเนินชีวิตของตนเองได้ เขาเหล่านี้ไม่ได้ต้องการความสงสาร แต่ต้องการความเข้าใจ “เราไม่ใช่แค่สิ่งที่หายใจได้อยู่ในบ้าน ความเป็นมนุษย์อยู่ที่เราได้มีความคิดของตัวเอง สามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเองและตอบสนองตนเองได้” นี่คือการเสี่ยงที่เราทั้งหลายพึงสลับ

ขอบคุณวีระศักดิ์ จันทร์สงแสง ที่เป็นสื่อกลางให้เรา ได้รู้ถึงชีวิตและประสบการณ์ของผู้พิการ ซึ่งไม่เพียงช่วยให้เราเห็นศักยภาพของเพื่อนมนุษย์กลุ่มหนึ่งที่อยู่ร่วมโลกเดียวกับเราเท่านั้น หากยังตอกย้ำให้เราตระหนักถึงศักยภาพหรือพลังชีวิตที่อยู่ในเราทุกคน

การได้อ่านเรื่องราวของผู้พิการทั้งหลายที่ต่อสู้จน พันพันธุ์นาการแห่งทพพลาภาพ ได้เปลื้องเราให้พ้นจาก พันธ์นาการแห่งมายาภาพเกี่ยวกับคนพิการ และที่สำคัญ ไม่น้อยไปกว่ากันก็คือ อิศราภาพจากพันธ์นาการของเขา เหล่านั้น ยังเป็นบทเรียนให้แก่เราในการพากเพียรพยายาม เพื่อพ้นพันธุ์นาการแห่งความทุกข์ในรูปแบบอื่นที่อาจกำลัง เกิดขึ้นในปัจจุบันหรืออนาคต

พระไพศาล วิสาโล

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

สารบัญ

พันพันรนาการ ด้วยศักยภาพที่เหลืออยู่
: (การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ)

๑ ๗

๑๐
เดินด้วยธรรม กำพล ทองบุญน่ม

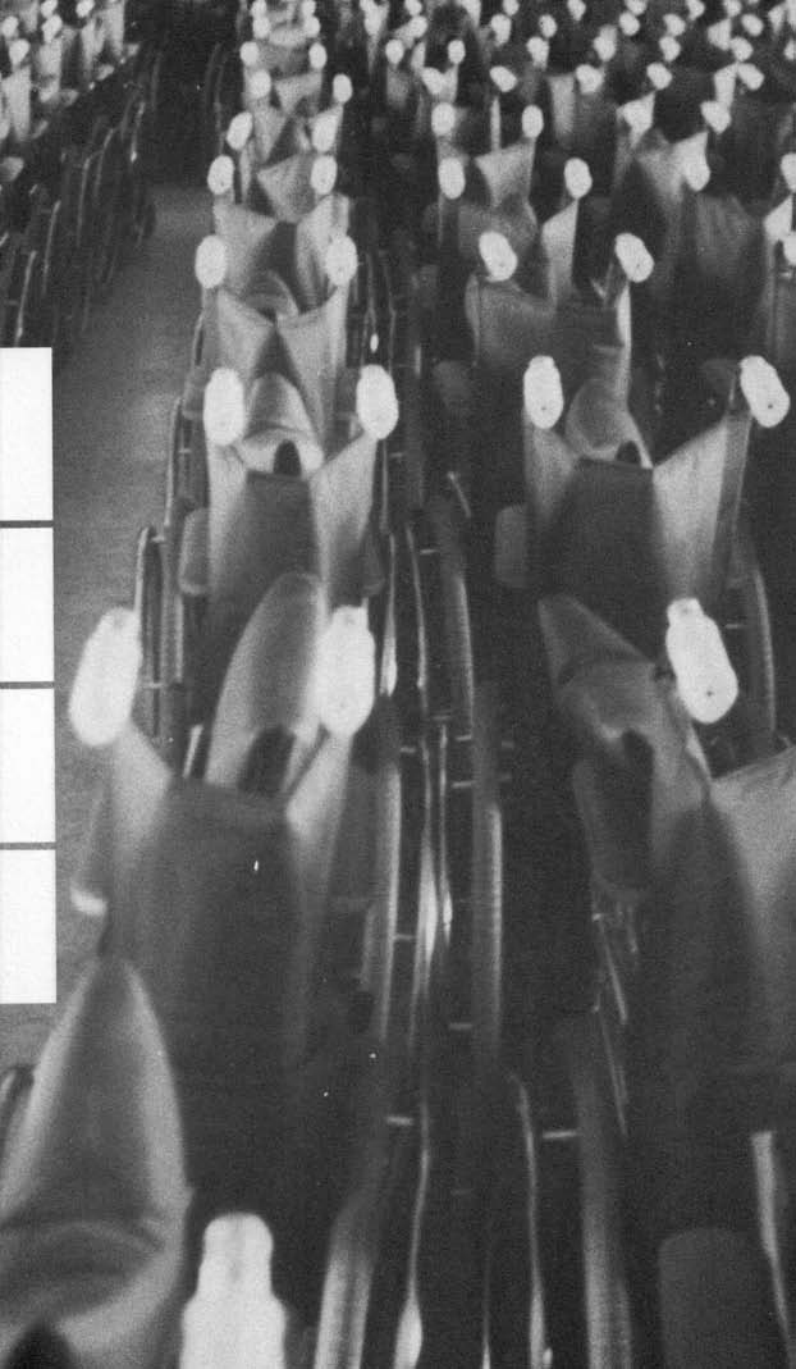
๖ ๓

๑๑
ก่อน “สุดปลายปีกฝัน”

--ปีกศิลปะของผีเสื้อเสรี ทนง โคตรชมภู

๙ ๕

การก้าวเท้าออกไปแต่ละก้าวนั้น
เป็นความมหัศจรรย์อย่างยิ่ง
เราอยู่กับความอัศจรรย์ทุกๆ วัน
แต่เราไม่ตระหนักเอง

ดิช นัท ฮันห์

เมื่อมีความพอใจ ความพิการนั้นไม่เป็นอุปสรรค
ขัดขวางการเดินทาง...เมื่อพิจารณาความพิการ
ของเด็กที่เป็นเพื่อนร่วมทาง ยังเอากลับมาสอน
ตนเองว่า เด็กทั้งสองพิการกาย เดินทางได้
จะเข้ารกเข้าป่าก็รู้ แต่เราพิการใจ (ใจมีกิเลส)
จะพาเข้ารกเข้าป่าหรือเปล่า คนพิการกายอย่าง
เด็กนี้มีได้เป็นพิษเป็นภัยแก่ใคร ถ้าคนพิการใจ
มากๆ ย่อมสร้างความวุ่นวายยุ่งยากแก่มนุษย์
และสัตว์ให้ได้รับความเดือดร้อนมากที่สุด

หลวงปู่ชา สุภัทโท

พันพันธนาคาร ด้วยศักยภาพที่เหลืออยู่ : (การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ)

คนเรา, แค่การลุกเดินไปไหนต่อไหนได้ ก็ควรนับว่า
เป็นเรื่องมหัศจรรย์ของชีวิต

บางทีคนทั่วไปอาจหลงลืมความจริงนี้ แต่คนที่สูญเสียการเคลื่อนไหวไปแล้วจะตระหนักในสัจจะข้อนี้้อย่างลึกซึ้งที่สุด

มีชีวิตอยู่ในร่างกายที่ไม่อาจขยับเขยื้อน อาจเป็นเรื่องเลวร้ายที่หลายคนไม่ยักนึกถึง และบางคนอาจคิดไปถึงขั้นว่า ถ้าต้องตกอยู่ในชะตากรรมเช่นนั้นจะขอเลือกเอาความตายเสียดีกว่า

แต่ก็อย่างที่รู้กันแต่ไหนแต่ไร สรรพสิ่งล้วนมีสองด้านเสมอ ไม่เว้นแม้กระทั่งเรื่องความพิการ

ด้วยความทุกข์แสนสาหัส บางคนจึงได้เข้าถึงธรรม และเพราะถูกรัดรั้งด้วยความพิการ บางคนถึงได้ รู้จักความเป็นอิสระ

อีกจำนวนไม่น้อยได้พลิกกลับมาใช้ชีวิตที่เหลือ อย่างกระตือรือร้น มีความหวังและความฝัน

จากที่เคยคิดว่าคงต้องนอนรอความตายอยู่บนเตียงแคบๆ ไปตลอดชีวิต ก็เกิดกำลังใจและความกล้าที่จะ ออกไปนอกชายคาบ้าน เข้าสู่สังคม ทำงาน อย่างมีเป้าหมาย และดำเนินชีวิตประจำวันได้เช่นคนปกติทั่วไป

ทั้งนี้ก็โดยเครื่องมือและกระบวนการบางอย่าง

ต้นเรื่องเริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕

“ตอนนั้นคิดว่าคงโดนญี่ปุ่นหลอกเอาแล้ว คนพิการ รุนแรงช่วยเหลือตัวเองแทบไม่ได้ จะมีชีวิตอิสระได้อย่างไร” นันทา สามพี่น้อง เล่าความรู้สึกแรกที่ได้เข้าร่วมโครงการ ดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ

นันทาเป็นหญิงชาวนครปฐม วัย ๔๒ ปี เธอเป็น โปลีโอกระดูกสันหลังคดและขาพิการมาแต่เด็ก ยามอยู่บ้าน เธอกระโดดพาตัวเองไปได้ทั่วบ้านโดยอาศัยกำลังแขนทั้งสองข้างที่เป็นปกติ แต่ข้างนอกบ้านเธอไม่ค่อยได้ออกไปไหน เพราะความเกรงใจที่ต้องรบกวนพี่น้อง เธอมองดูตัวเอง แล้วนึกไปถึงผู้พิการรุนแรงที่ช่วยเหลือตัวเองแทบไม่ได้เลย เธอนึกภาพไม่ออกกว่าคนเหล่านั้นจะดำรงชีวิตอิสระได้

ยิ้มของนันทา สามพี่น้อง
ยิ้มที่เธอบอกว่าอยากให้เพื่อนคนพิการยิ้มได้อย่างนี้บ้าง
เป็นที่มาของแรงจูงใจให้เธอทุ่มเททำงานอย่างเหนียวหนัก
เพื่อเพื่อนผู้พิการอยู่ในทุกวันนี้

อย่างไร

ส่วน ญี่ปุ่น ที่เธอพูดถึงนั่นคือ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่นหรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า ใจก้า (JICA) เป็นผู้นำแนวคิดและงบประมาณเข้ามาทำงานกับคนพิการไทย โดยร่วมมือกับกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทำโครงการ การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ หรือ Independent Living เรียกอย่างย่อว่า ไอแอล (IL) โดยเริ่มในพื้นที่นำร่อง ๓ จังหวัด นนทบุรี ชลบุรี นครปฐม คัดเลือกผู้พิการรุนแรงจังหวัดละ ๑๕ คน เข้ารับการอบรมแนวคิดและฝึกทักษะการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ควบคู่ไปกับการจัดบริการ หรือ ผู้ช่วยเหลือส่วนตัวคนพิการ เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕

นั่นเท่ากับเพื่อนคนพิการจากทั้ง ๓ จังหวัด ถือเป็นแกนนำรุ่นบุกเบิกของกระบวนการไอแอลในเมืองไทย

ไอแอล หรือการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ เป็นแนวคิดและกระบวนการพัฒนาคนพิการ โดยให้ตัวผู้พิการเองสามารถเลือก ตัดสินใจ และวางแผนกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของตัวเอง พึ่งพาการช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น และเน้นให้คนพิการอาศัยอยู่ในชุมชนแทนการแยกตัวไปอยู่ในศูนย์ที่เป็นสถาบัน โดยหวังว่าท้ายสุดจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิด นโยบายสวัสดิการสังคมของคนพิการ

หลักการทำงานของไอแอลประกอบไปด้วย การให้

คำปรึกษาฉันเพื่อน การฝึกทักษะดำรงชีวิตอิสระ ผู้ช่วย
เหลือส่วนตัวคนพิการ เป็นต้น

การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ถือเป็นเรื่องใหม่
ในเมืองไทย แต่มีพัฒนาการในต่างประเทศเกือบ ๕๐ ปีมา
แล้ว เริ่มจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ที่เป็นผู้
พิการรุนแรง ชื่อ Ed Roberts และ John Hessler จับกลุ่ม
พูดคุยกับเพื่อนคนพิการหาทางที่จะมีที่อยู่อาศัยของตัวเอง
แทนการอยู่ในสถานฟื้นฟูสมรรถภาพภายในมหาวิทยาลัย
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยขอทุนสนับสนุนจากสำนักงานการ
ศึกษาของรัฐสำหรับเป็นค่าจ้างผู้ช่วยเหลือ ต่อมาทุนนี้ได้
ถูกจัดตั้งเป็นโครงการบริการแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัย
ที่พิการร่างกาย และต่อมากลุ่มเคลื่อนไหวของนักศึกษาพิการ
กลุ่มนี้ยังส่งผลให้เกิดการปรับปรุงสถานที่ในมหาวิทยาลัย
ให้เอื้อสำหรับคนพิการด้วย

ราวสิบปีหลังจากนั้นได้มีการตั้งศูนย์ดำรงชีวิต
อิสระของคนพิการแห่งแรกที่เมืองเบิร์กลีย์ เป็นกลุ่มช่วย
เหลือกันเองของคนพิการ จัดให้บริการที่หลากหลาย ได้แก่
การให้คำปรึกษาฉันเพื่อน การพิทักษ์สิทธิคนพิการ การ
ฝึกทักษะการดำรงชีวิตอิสระ ให้บริการผู้ช่วยเหลือส่วนตัว
คนพิการ โดยเน้นให้คนพิการได้อยู่ในชุมชนร่วมกับคน
ทั่วไปอย่างปกติสุข

เป็นความพยายามของคนพิการในการเปลี่ยนมุมมอง
ของสังคม จากที่เคยมองความพิการเป็นเรื่องน่าสงสาร

เวทนา และมีความสามารถไม่เท่าคนปรกติ อันนำไปสู่การถูกควบคุม ชี้นำ และจัดการชีวิตโดยคนปรกติ ตัวผู้พิการเองเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามที่ดี ให้เกิดมุมมองใหม่ที่เห็นว่าคนพิการก็เป็นคนเช่นเดียวกับคนทั่วไป มีความต้องการการตอบสนองด้านร่างกายและจิตใจเช่นเดียวกัน ต้องการที่จะดูแลชีวิตตัวเอง และมีครอบครัวเช่นคนทั่วไป

จากสหรัฐอเมริกา แนวคิดเรื่องการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ขยายไปยังนานาประเทศ ต่อมาคนพิการไทยกลุ่มแรกๆ จึงมีโอกาสดำเนินทางไปดูลานต้นแบบในประเทศญี่ปุ่น สวีเดน นิวซีแลนด์ อเมริกา กระทั่งแนวคิดนี้ถูกนำเข้ามาในเมืองไทย เมื่อปี ๒๕๔๕

โครงการนำร่องมีระยะเวลา ๓ ปีต่อเนื่อง หลังปีแรกผ่านไปกลุ่มจังหวัดนครปฐมได้ นันทา สามพี่น้อง อีรวรรณ ศรีปฐมสวัสดิ์ และคนอื่นๆ เป็นคณะทำงาน ส่วนทางกลุ่มจังหวัดนนทบุรีนั้นก็มี อธิยุทธ สุขคนธวิท อัครพล บัณสนิทยาภรณ์ เทพาสิต และคนอื่นๆ

ในปีที่สองของโครงการ คณะทำงานซึ่งถือเป็นแกนนำรุ่นบุกเบิกเหล่านี้จะออกสำรวจหาผู้พิการรุนแรงมาเข้าร่วมกระบวนการด้วยกัน

แม้เมื่อโครงการปีแรกผ่านไปแล้ว กลุ่มแกนนำไอแอลนนทบุรี ก็อาจกังขาอยู่บ้างเช่นกัน

คนพิการรุนแรงจะดำรงชีวิตอิสระและออกมาสู่สังคมได้จริงหรือ

จริงอยู่ว่าในกลุ่มแกนนำนั้นต่างก็เป็นผู้พิการรุนแรง แต่ทุกคนล้วนเคยออกมาทำกิจกรรมสังคมมาก่อนแล้วทั้งสิ้น ก่อนจะเข้าสู่กระบวนการไอแอล

อัครพล บัณสนิท เป็นลูกชายของผู้มีอันจะกิน แต่พิการมาตั้งแต่กำเนิด ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของมือ เท้า พุดไม่ชัด ทานอาหารเองไม่ได้ แต่อัครพลทำกิจกรรมร่วมกับสมาคมคนพิการจังหวัดนนทบุรีมาหลายปี

ธีรยุทธ สุขนรวิท อดีตเคยเป็นคนหนุ่มที่น่าจะมีอนาคตไกล สอบเข้าโรงเรียนนายร้อยได้ แต่ไม่มีโอกาสได้เรียน เพราะไปร่วมงานรับน้องที่เกาะแถวทะเลตะวันออก แล้วถูกรุ่นพี่ผลักลงจากเรือ ตกน้ำหัวกระแทกหิน ข้อกระดูกต้นคอแตก ทำให้เขาเป็นอัมพาต ตั้งแต่ไหล่จนถึงปลายเท้าหมดความรู้สึก ควบคุมการขยับถ่ายไม่ได้ ต้องมีถุงปัสสาวะพ่วงติดตัวเหมือนเป็นอวัยวะชิ้นหนึ่ง ก่อนนี้ธีรยุทธก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสมาคมคนพิการจังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการจังหวัดนนทบุรี

ภพดี เทพาสิต เดิมเป็นคนลพบุรี ต่อมาครอบครัวพยายายมาอยู่ที่นนทบุรี ก่อนพิการเขาเป็นพนักงานบริษัท มีรายได้ราวสามหมื่นบาทต่อเดือน ในคืนเปลี่ยนชีวิตเขา ขับมอเตอร์ไซด์กลับจากกินเลี้ยงวันเกิดของเพื่อนที่สมุทรปราการ มาถึงสี่แยกไฟแดงแห่งหนึ่งเขาก็จ่าอะไรไม่ได้อีกเลย รู้สึกตัวอีกทีก็พบว่าตัวเองอยู่ที่โรงพยาบาล ดำรวจ

สันนิษฐานว่าเป็นการตีชิงทรัพย์ จากร่องรอยการถูกฟาดด้วยของแข็งบนหมวกกันน็อก ภัพต์รักษาตัวอยู่ ๕ เดือนก็หายจากอาการบาดเจ็บ แต่เขาไม่สามารถเดินได้อีก

แกนนำกลุ่มไอแอลนนทบุรี รุนบุกเบิก ประสานขอข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการทั้งจากส่วนราชการในจังหวัดจนถึงหน่วยงานระดับชุมชน จากนั้นก็ลงพื้นที่ออกเยี่ยมสำรวจหาผู้พิการรุนแรง ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองในกิจวัตรประจำวันหรือทำได้บ้างเล็กน้อย มาเข้าร่วมฝึกทักษะการดำรงชีวิตอิสระ

อรุณวดี ลิมอังกูร หรือต่าย เป็นผู้พิการคนหนึ่งที่พวกเขาได้มาเจอ เธอเป็นหญิงวัยต้นสามสิบ แต่ภัพต์บอกว่าเมื่อตอนที่พบเห็นกันครั้งแรกนั้นเธอดูโทรมและดูสูงวัยกว่าจริงมาก อาจจะด้วยความโศกตรมหรือความเครียด ความกดดันในชีวิต

แต่อรุณวดีบอกว่า ถ้าทุกคนมาเห็นเธอตอนที่ยังอยู่ที่ชลบุรีจะเห็นภาพที่แย่กว่านั้น

เดิมทีอรุณวดีทำธุรกิจส่วนตัวกับสามีอยู่ที่อรัญประเทศ (ปราจีนบุรี-ในขณะนั้น) เธอแต่งงานเมื่ออายุ ๑๔ ปี ตั้งแต่ยังเรียนไม่จบชั้นมัธยม ซึ่งเป็นเรื่องที่แม่ค่อนข้างขุ่นเคือง การงานของเธอเกี่ยวข้องอยู่กับรถราและท้องถนนเป็นส่วนใหญ่ จนหลังคลอดลูกสาวคนแรกได้เพียง ๔ เดือนสามีขับรถพาเธอประสบอุบัติเหตุ ตัวเธอกระเด็นทะลุกระจกหน้าออกไปนอกรถ พอฟื้นขึ้นมาเธอก็พบว่าตัวเอง

อรุณวดี ลิ้มอังกูร เปรียบว่าการที่เธอลุกขึ้นมาทำงานได้อีกครั้ง--
เหมือนกับได้เกิดใหม่ ทุกวันนี้ความพิการของเธอยังคงอยู่เหมือนเดิม
แต่เธอทำงานได้และมีชีวิตที่เป็นอิสระมากขึ้น

ขยับเขยื้อนไม่ได้เลย

สามีหนีหายไปจากชีวิตหลังรู้แน่ๆ ว่าเธอต้องพิการ เธอกลับมาอยู่กับแม่ที่ชลบุรีพร้อมกับลูกน้อยที่ยังแบเบาะ และในเวลานั้นพ่อก็กำลังป่วยหนักอยู่ด้วยโรคไต ภาระการดูแลคนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองทั้งสามชีวิตตกอยู่กับแม่เพียงคนเดียว

“แม่รับภาระอยู่คนเดียว ต่ายออกจากโรงพยาบาลมาแล้ว แม่ยังพามาหาหมอน้ำมัน หมอพระ หมดค่าใช้จ่ายไปมาก แต่ไม่หาย ยามเขาเครียดก็มาลงที่เรา เห็นข่าวคนพิการเขาทำโน่นทำนี่ก็บอกแม่ว่าอยากหัดทำเหมือนเขา แม่ก็จะมองแล้วพูดว่า เป็นง่อยอย่างนี้จะทำอะไรได้ เขาตัดความคิดเราหมด จนเราไม่กล้าที่จะคิดที่จะพูดอะไรให้เขาฟัง ถูกตอกย้ำซ้ำเติมว่าเป็นแค่อึ่งอ้อย ทำอะไรเองไม่ได้ เราจะหยิง จะหนี จะฆ่าตัวตายก็ทำไม่ได้”

จนพี่สาวมีครอบครัวและพอจะดูแลน้องที่พิการได้ จึงรับอรุณดีมาอยู่ด้วยที่นนทบุรี

“นอนอยู่บ้านเฉยๆ นอนท่าไหนก็อยู่ในท่านั้น พลิกตัวเองไม่ได้ ลูกขึ้นนั่งก็ไม่ได้ ต้องอาศัยผู้ช่วยเหลืออย่างเดียว” อรุณดีเล่าถึงชีวิตในบ้านพี่สาว

จนกระทั่งงานไอแอลนนทบุรีมาหาที่บ้าน “พวกพี่ๆ เข้ามาหา ก็ไม่เข้าใจว่ามาทำไม แต่ก็ดีใจเพราะไม่เคยเห็นเพื่อนคนพิการเลย นอกจากในทีวี”

“ผมไปเห็นเขานอนอยู่กับบ้าน ก็คิดว่าเขาน่าจะทำ

อะไรได้มากกว่านั้น” ภพต์พูดถึงตายในวันแรกพบ

แต่อรุณวดีมองคนในทีมไอแอลอีกมุม “เห็นพี้อัครพลที่แรกนึกกว่าเป็นคนปัญญาอ่อน ไม่เข้าใจว่าจะมาช่วยอะไรเราได้”

แล้วหลังจากนั้น อรุณวดีก็ได้เข้าสู่กระบวนการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ โดยเริ่มจากการให้คำปรึกษาด้านเพื่อน แล้วทำแผนการฝึกทักษะการดำรงชีวิตอิสระ ในระยะเวลา ๓ เดือน

ให้เขาประเมินตัวเอง เขาอยากทำอะไร ให้สำเร็จ ในช่วงเวลา ๓ เดือน แล้วเราจะพยายามทลายอุปสรรคที่ผูกมัดเขาในการที่จะบรรลุเป้าหมาย เราจัดกระบวนการจัดผู้ช่วยเหลือส่วนตัวคนพิการเข้าไปช่วย สร้างความมั่นใจให้เขา ความพิการยังอยู่เหมือนเดิม แต่สภาพแวดล้อมเปลี่ยน มีเพื่อน มีการปรึกษาหารือ มีการวางแผนให้เขาได้ทำสิ่งที่เขาเคยไม่มั่นใจ” ธีรยุทธ พูดในส่วนของผู้สร้างกระบวนการ

ตายอยากทำบัตรประชาชน เรียนให้จบมัธยม และเรียนคอมพิวเตอร์”

อรุณวดี หรือตาย พูดถึงความคิดฝัน หลังจากที่ไม่เคยออกไปข้างนอกเลยเป็นสิบปีนับตั้งแต่พิการ

การทำบัตรประชาชนเป็นสิ่งธรรมดาสำหรับคนทั่วไป แต่เป็นเรื่องใหญ่สำหรับเรา เพราะตั้งแต่พิการมาจากปี ๒๕๓๕ ยังไม่เคยมีบัตรประชาชน ภูมิลำเนาเรายังอยู่ที่อัญประเทศ พวกพี่ๆ คณะทำงานก็พาขึ้นรถไฟ

เดินทางไปได้เรียบร้อย แล้วมาเรียน กศน. จนจบ ม.ปลาย และเรียนคอมพิวเตอร์”

“เขามีความฝันเก็บช้อนอยู่ พอเราเข้าไปทลายกำแพงที่เป็นอุปสรรค เขาก็ออกมาได้” ผู้อำนวยการศูนย์การดำรงชีวิตอิสระนนทบุรี สะท้อนพัฒนาการของอรุณวดี

“หลังจากนั้นก็มาฝึกทักษะเรื่องอาชีพ” อรุณวดีเล่าต่อหลังจากผ่านโปรแกรมการฝึกทักษะ ๓ เดือนแรก “สนใจว่าตัวเราพิการ ไม่มีความรู้สึกตั้งแต่กระดูกไหลปลาลงไป มือพอจะใช้งานได้บ้างแต่ต้องใช้มือซ้ายช่วยประคองนิ้วมือขวา แล้วเราจะทำอะไรได้บ้าง พี่ๆ ก็เปิดโอกาสให้เรียนรู้”

เธอถูกมอบให้อยู่ภายใต้การดูแลของภพดี เทพาสิต ซึ่งเป็นผู้มีฝีมือในด้านงานช่างและการประดิษฐ์ ทั้งยังเคยเป็นอาจารย์สอนงานฝีมือให้คนพิการมาก่อน

“ตอนพักพื้มีนักศึกษาปริญญาโท เองงานแบ่งมาให้หัดปั้น นอนพักพื้อยู่บนเตียง ขยับได้แต่มือ ผมก็หัดปั้นมาเรื่อย จนมานั่งรถเข็นแบบมีคันโยกออกมานั่งขายที่ป้ายรถเมล์หน้าบ้านวันละชั่วโมงสองชั่วโมงก็พอมีรายได้” ภพดี พูดถึงที่มาเกี่ยวกับเรื่องงานฝีมือ

ต่อมาภพดีถูกชักชวนให้ไปสอนนักเรียนพิการ ปั่นแบ่งข้าวโพดผสมกาว เป็นรูปดอกไม้ ตุ๊กตา ตัวการ์ตูน ฯลฯ และหลังจากนั้นเขาได้ไปเรียนวิชาชุดคุณโลหะอยู่ ๓ ปี กระทั่งต่อเนื่องมาถึงการเข้าเป็นแกนนำกลุ่มไอแอลนนทบุรี

“คุณต่ายถือว่าเป็นคนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จที่สุด เห็นภาพชัดเจน ตอนนี้เธอเป็นต้นแบบด้านอาชีพของกลุ่มเรา จากที่เคยนอนอยู่บ้าน ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย มาพัฒนา เรื่องอาชีพจนสามารถช่วยเหลือคนอื่นได้” ภพต์พูดถึงต่าย อย่างภูมิใจ

“ตอนแรกทำสิ่งยากๆ ทำไม่ได้ ก็ค่อยๆ ลดลง มาหาสิ่งที่ทำได้” อรุณวดีเล่าต่อว่าที่แรกเธอหัดเขียนลายรดน้ำ ด้วยเห็นว่าเป็นลายไทยที่สวยงาม แต่มือไม่นิ่ง เขียนไม่ได้ ก็มองหาอย่างอื่น จนได้มาทำพิมเสนน้ำ เทียนเจล

ต่อมาเขาและเธอชักชวนเพื่อนคนพิการรวมตัวกัน ในนาม กลุ่มอาชีพอิสระคนพิการ เพื่อดูแลช่วยเหลือกันเอง ในหมู่คนพิการ โดยมีภพต์เป็นประธาน และอรุณวดีเป็น รองประธาน

“ที่จริงเรื่องไอแอล เราพยายามหลบเรื่องอาชีพ” ภพต์ออกตัว “เพราะไอแอลเป็นเรื่องนามธรรม แต่อาชีพ เป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ ถ้าเราชูเรื่องนี้ขึ้นมาคนก็จะมองเห็นไอแอลแต่ในเรื่องอาชีพ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่อาจเสริมเข้าไปได้ แต่หัวใจของไอแอล คือการให้คนพิการคิด และตัดสินใจเองได้”

ธีรยุทธเสริมว่า “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคนพิการรุนแรง คือต้องเป็นภาระผู้อื่น แต่เราพยายามทลายสิ่งนี้ออก แล้วให้เขาฟื้นฟูความเชื่อมั่น อนาคตคนพิการไม่ใช่แค่นอนรอความตาย เขายังต้องโต ต้องอยู่

“เราจะมีทีมเข้าไป” ธีรยุทธ พุดต่อไปถึงวิธีการ “คนพิการกับคนพิการได้คุยกัน เขาจะพุดในสิ่งที่พุดกับใคร ไม่ได้ ถ้าเป็นหมอหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำแต่ฝ่ายเดียว คนพิการจะอ้างได้ว่า ก็คุณไม่ได้พิการเหมือนเรา เลยมีกำแพงว่า ฉันไม่เชื่อคุณ แต่คนพิการใกล้เคียงกัน เข้าไปคุย เขาจะเปิดใจหมด”

“จุดเด่นของไอแอล เป็นการแก้ปัญหาด้านจิตใจ” ภพต์รับลูกต่อ “ช่วยกันในฐานะเพื่อน บนพื้นฐานของความเท่าเทียม การให้คำปรึกษาทั่วไป โดยส่วนใหญ่คนให้คำปรึกษาจะเป็นผู้เหนือกว่า”

จากนั้นภพต์ก็พุดไปถึงวิธีการและผลที่เกิดขึ้นจากการให้คำปรึกษาฉันเพื่อน

“ต้องเปลี่ยนวิธีคิด แล้วพฤติกรรมจะเปลี่ยน ต้องให้ข้อมูล ให้คนพิการได้เห็นตัวอย่าง ให้เขาเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผ่านการเห็น การพุดคุย การจัดกลุ่ม มันจะค่อยๆ ซึมซับเข้าไป ใหม่ๆ เราก็ไม่แน่ใจว่าแนวคิดนี้จะเปลี่ยนคนได้ แต่พอทำไป มันย้ำความจริงว่าเกิดผลจริง ตอนนี้เราเชื่อแล้ว”

เขาพุดถึงผลสำเร็จบางกรณีอย่างภาคภูมิใจ

“บางคนกำลังคิดฆ่าตัวตาย แต่กลับมาใช้ชีวิตอย่างคนปกติได้ ส่วนบางคนพิการน้อยมาก แต่ไม่รู้ศักยภาพตัวเอง คร่ำครวญแต่สิ่งที่เรียกคินมาไม่ได้ นึกถึงแต่ความสูญเสีย แต่พอเราสะกิดนิดเดียวเขาเคลื่อนได้เลย ฟันฟูได้ ช้าเร็วไม่เท่ากัน ขึ้นกับจิตใจและสภาพในครอบครัวเขาด้วย”

ท้ายสุดเขาย้ำว่า การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ไม่ใช่การแยกตัวออกมาอยู่โดดเดี่ยวไม่เกี่ยวข้องกับใคร แต่เป็นการสนับสนุนให้คนพิการยังคงอาศัยอยู่กับครอบครัวในชุมชน สำคัญที่สุดตรงที่ให้คนพิการสามารถกำหนดและตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเองได้

นันทาอยู่กับพี่น้องเป็นครอบครัวใหญ่ ชีวิตวัยเด็กถูกแม่เลี้ยงดูมาอย่างลูกที่ไม่พิการ ได้เรียนหนังสือจนจบ ป. ๗ และเคยช่วยเลี้ยงดูลูกๆ ของพี่สาวพี่ชายจนเติบโต ซึ่งเธอบอกว่ามันทำให้เธอไม่เคยมีชีวิตส่วนตัวเลยนับตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี

เธอมีวิธีการที่คิดขึ้นโดยเฉพาะในการเลี้ยงหลานๆ วัยกำลังซนโดยไม่ต้องเที่ยวเดินตาม และไม่ต้องตวาดกัน โหวกเหวกเหมือนพ่อแม่ทั่วๆ ไปที่เธอเห็น

“ข้างบ้านมีคลอง ถ้าเด็กเกิดพลาดพลั้งตกลงไปเราช่วยไม่ได้ ไปเรียกใครมาช่วยก็ไม่ได้ ก็วางแผนว่าต้องเอามาเลี้ยงอีกด้านหนึ่งของบ้าน ให้เขาอยู่ในสายตาทุกฝีก้าว ถึงวัยเขารู้คลานเราก็คลานตามไป พอเขารู้เดินแต่เราเดินตามไม่ได้ก็ใช้ของมาล่อ เราเลี้ยงหลานโดยไม่ต้องใช้เสียงดังเลย”

จนหลานๆ โตมีวิถีทางของตัวเอง นันทาจึงได้เริ่มออกมาทำกิจกรรมสังคม

“มันเบื้อ แต่ก่อนอยู่บ้าน ทำกับข้าว กวาดบ้าน ภู
บ้านจนไม่มีฝุ่นเลย” เธอเล่าชีวิตประจำวันในช่วงหลายปี
ที่ผ่านมา

จนได้มารับการอบรมไอแอล ในปี ๒๕๔๕

“ฟังแนวคิดการทำแผนฝึกทักษะการดำรงชีวิตอิสระ
เรื่องคนพิการที่ช่วยเหลือตัวเองได้ ในความรู้สึกยังค้าน
อยู่ว่าจะเป็นไปได้อย่างไร ภูปุ่่มันคงหลอกเรา แต่ชอบ
แนวคิดนี้ที่เชื่อมั่นตั้งแต่ต้น ใจเราอยากลบภาพคนพิการที่
ผูกอยู่กับการประทุ้ง ขอทาน ขายลอตเตอรี หรืออย่างเวลา
เห็นข่าวคนพิการแต่งงาน คนเขาพูดกันว่า ฮู้ พิกการแล้วยังไม่
เจียม ยังอยากจะมีครอบครัวอีก ซาติก่อนทำกรรมมาเยอะ
ซาตินี้พิกการแล้วยังไม่รู้จักปล่อยวาง เราก็รู้สึกว่ ทำไมละ
คนพิการไม่ใช่คนหรืออย่างไร”

ครั้นได้ไปพบคนพิการรุนแรง อันเป็นความท้าทายว่
ไอแอลจะช่วยปลดพันนาการให้เขาได้หรือไม่ นันทาก็ได้
เห็นความเปลี่ยนแปลง

“จากวันแรกที่เราไปหา เห็นเขาอยู่ในสภาพหนึ่ง
พอได้วางแผนการฝึกทักษะ เขามีเป้าหมายในชีวิต แม้จะ
เป็นแค่เรื่องเล็กๆ สีนหน้า กิริยา ท่าทาง แวดตา คำพูด ทุก
อย่างเปลี่ยนหมด ทำให้เรารู้สึกทันทีว่ โอ้ มันเปลี่ยนได้
จริงนะ รู้สึกดีใจ ที่เราทำเรื่องนี้แล้วเกิดควมเปลี่ยนแปลง
เราภูมิใจ มันมีความสุข งานทุกอย่างที่เหน็ดเหนื่อยมา พอ
เห็นพวกเขาเปลี่ยนแปลงแล้วหายเหนื่อยหมดเลย”

ในทุกวันนี้ นันทาเป็นคนพิการอีกคนที่กล้ายืนยันอย่างจริงใจว่า เธอไม่รู้สึกรู้สึเป็นทุกข์กับความพิการ

นันทาเล่าว่าคนในบ้านไม่ค่อยเต็มใจให้เธอออกมาทำงานนัก พวกเขาพูดกันว่า ทำไปทำไมงานแบบนั้น ไปทำบุญ ทำใจให้สบายดีกว่า สร้างบารมีให้ตัวเองรอไปเกิดชาติหน้าให้ดีกว่านี้ ไปข้องเกี่ยวกับคนพิการ ใจก็ไปผูกพันกับคนพิการทำให้ใจไม่พัฒนา

แต่นันทาก็ยังคงลงไปหาเยี่ยมเยียนเพื่อนคนพิการในชุมชน

“ไปให้เขาเห็น ทำให้เขาอยากมีความสุขอย่างเราบ้าง”

ต่อมานันทาได้พบกับ สันติ รุ่งนาสวน เด็กหนุ่มที่เพิ่งพิการจากอุบัติเหตุทางรถเมื่อไม่นาน ปัจจุบันทั้งสองทำงานร่วมกันในทีมไอแอลนครปฐม

สันติเป็นชาวพุทธมณฑล ประสบอุบัติเหตุทางรถเมื่อปี ๒๕๔๐ เขาบอกว่าตอนแรกยังไม่คิดอะไร เพราะหวังว่าจะหายเป็นปกติ แต่รักษาตัวอยู่ ๕ เดือน ไม่มีอะไรดีขึ้น ก็กลับบ้านมาใช้ชีวิตอยู่คนเดียวมา ๕ ปี

“วันๆ ไม่ได้ทำอะไร เข้ามาแปรงฟัน กินข้าว ออกมานอนหน้าบ้าน เย็นขึ้นนั่งรถเข็นราว ๒ ชั่วโมง แล้วก็นอนนอนคิดฟุ้งซ่านอยู่คนเดียว ใช้ชีวิตอย่างนี้ทุกวัน”

จนกระทั่งงานไอแอลนครปฐม มาเยี่ยมสร้างความสัมพันธ์ และชวนออกไปเที่ยวนอกบ้าน หลังจากที่ไม่เคย

ออกไปในที่ชุมชนเลยนับตั้งแต่พิการ

“พูดคุยกัน เขาถามถึงความฝัน เป้าหมายในชีวิต จากนั้นก็ทำแผนกันออกมา จริงๆ แล้วผมไม่มีความมั่นใจ เพราะรู้สึกว่าคุณขึ้นนั่งบนรถเข็นนานไม่ได้ มันเมื่อย เขาก็มีคนพิการต้นแบบมาให้เห็น ความพิการระดับเดียวกัน แต่เขาสามารถใช้ชีวิตอยู่บนวีลแชร์ได้ทั้งวัน สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เมื่อยเขาก็ยกตัว ซึ่งตอนนั้นแค่ใช้แขนยกกันขึ้นจากที่นั่งเรายังทำไม่ได้ พอลองทำมันก็ทำได้ และพบว่า การได้นั่งกับนอนความรู้สึกมันต่างกัน นอนมันอยู่ที่เดียว นั่งเราเคลื่อนที่ไปได้ จากนั้นก็เริ่มมีความมั่นใจ มีแผนการของชีวิตที่จะทำ ชีวิตเริ่มมีเป้าหมาย มีความหวัง”

สันติเลือกโปรแกรมฝึกทักษะดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ กับกลุ่มวาดภาพ ฝึกการออกแสดงตัวในชุมชน ด้วยการไปพูดที่อำเภอในเรื่องความรู้สึกและการให้โอกาสคนพิการ ทำบัตรประชาชน และทำโครงการเลี้ยงไก่

หลังผ่านกระบวนการฝึกทักษะการดำรงชีวิตอิสระในระยะ ๓ เดือนไปแล้ว สันติคิดว่าเขาคงจะกลับไปอยู่บ้านตามเดิม แต่แล้วก็ไม่เป็นเช่นนั้น เขาคลุกคลีอยู่ต่อมาจนกลายเป็นคณะทำงานคนหนึ่งของกลุ่มไอแอลนครปฐม

“มันเกิดจากความรู้สึกเปรียบเทียบกับ ๕ ปีที่นอนอยู่บ้าน ก็อยากให้คนพิการคนอื่นได้ออกมาบ้าง”

สันติเผยความรู้สึกในส่วนลึก

“มันแตกต่างกันมาก เมื่อก่อนคิดแต่ว่าจะหายไหม

ตอนเริ่มเข้าสู่กระบวนการไอแอล สันติ รุ่งนาสวน (คนผมยาว)
คิดว่าหลังผ่านช่วงนั้นไปแล้ว เขาก็คงได้กลับไปนอนอยู่บ้านตามเดิม
แต่หลังผ่านการเรียนรู้เขาก็ได้เข้ามาเป็นหนึ่งในทีมงาน
ทุกวันนี้เขายังคงมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ไอแอลนครปฐมอยู่เสมอ

จะไปรักษาต่อที่ไหน หรือชีวิตนี้ต้องอยู่กับความพิการ ทำอะไรไม่ได้แล้ว ต้องรอรับเบี้ยยังชีพ ตอนนี้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น มีสิ่งที่ยากทำ ไม่เคยคิดว่าชีวิตจะเปลี่ยนไปขนาดนี้ ไอแอลมีส่วนสำคัญมากที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงนี้

ทุกวันนี้สันติไว้หมวดเครา และปล่อยผมยาวสยาย เขาเล่าว่าเมื่อก่อนเคยไว้ผมยาวพอพิการก็โกนหัวล้านตลอด เพราะนานๆ จะได้อาบน้ำที่ เมื่อกลับมาช่วยเหลือตัวเองได้ นั่งโตะอาบน้ำ สระผมเองได้ เขาก็อยากทำในสิ่งที่ตัวเองต้องการ

หน้าที่ในคณะทำงานไอแอลนครปฐม สันติอยู่ฝ่ายบริการให้คำปรึกษาฉันเพื่อน เป็นงานในรูปแบบอาสาสมัคร ไม่มีค่าตอบแทน แต่เขายินดีทำอย่างเต็มที่

“การให้คำปรึกษาฉันเพื่อน เป็นการปลดปล่อยความรู้สึก ระบายสิ่งที่เป็นส่วนตัว ความกดดันที่อยู่ในส่วนลึก คนพิการไม่ใช่ว่าครอบครัวจะดูแลดีทุกคน และน้อยคนที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้ในบ้าน พูดมากก็ถูกห้าม จะทำอะไรก็...โอ้ย อย่าทำเลย การให้คำปรึกษาฉันเพื่อนจึงต้องเป็นส่วนตัว ให้เขารู้สึกปลอดภัย และรู้สึกว่าเราเป็นเพื่อนที่กล้าไว้ใจ”

หลักการให้คำปรึกษาฉันเพื่อนมีกฎ กติกา มารยาท เฉพาะซึ่งสันติไล่ให้ฟังเป็นข้อๆ ดังนี้

หนึ่ง-ความเสมอภาค ช่วยกันในฐานะเพื่อนช่วยเพื่อน บนความรู้สึกที่เท่าเทียม เป็นจุดเริ่มต้นให้คนพิการ

เกิดความมั่นใจ กล้าเปิดใจ “เราจะไม่ยกตัวเองให้สูงกว่า
อย่างการลงไปเยี่ยมแล้วเอาข้าวของไปให้นี่ เขาจะรู้สึกกว่า
ตัวเองต่ำต้อยกว่า ถ้าเราไปทำอย่างนั้น เขาจะมองเราเหนือ
กว่า ความสัมพันธ์แบบเพื่อนจะไม่เกิด” ผู้ให้คำปรึกษา
โดยทั่วไปส่วนใหญ่จะเป็นผู้เหนือกว่า แต่หลักการให้คำ
ปรึกษานั้นเพื่อนทำบนความรู้สึกเท่าเทียม

สอง-ไม่แนะนำ เพราะบางทีคำแนะนำอาจไม่
เหมาะสม ทำแล้วไม่สำเร็จ เขาจะยิ่งขาดความมั่นใจ หรือ
ถ้าทำสำเร็จเขาก็จะไม่เกิดการคิดเอง “ถ้าเขามีปัญหา เรา
จะให้เขาระบาย ทบทวนหลายๆ เที้ยว จนเขาเห็นปัญหา
ด้วยตัวเอง ให้เขาคิดและสามารถแก้ปัญหาได้เอง”

สาม-ไม่ตำหนิ ไม่ปฏิเสธ ซึ่งจะทำให้เขาเสียความ
มั่นใจ

สี่-รักษาความลับ เรื่องที่พูดคุยกันจะต้องไม่มีการ
แพร่พรายไปที่อื่น

ด้วยเครื่องมือของการให้คำปรึกษาฉันเพื่อน เชื่อ
ว่าจะนำไปสู่การฟื้นฟูความเชื่อมั่นในตัวเองของคนพิการ
กล้าสัมพันธ์กับคนอื่น และสามารถกลับเข้าสู่สังคมชุมชน
และมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงสังคม

เมื่อผ่านการให้คำปรึกษาฉันเพื่อนจนเกิดความมั่นใจ
คนพิการจะนึกถึงเป้าหมายของชีวิต อยากทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ ก็
จะเข้าสู่การฝึกทักษะดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ เป็นขั้น
ต่อไป

“อาจเป็นเรื่องเล็กๆ อย่างการจับช้อนกินข้าว ไปจนถึงการเปิดร้านขายของ เขาจะเริ่มคิดว่าในวันหนึ่งต้องนั่งให้ได้กี่ชั่วโมง ก็นั่งนิ่ง เมื่อนั่งได้ก็ทำอย่างอื่นต่อ แต่ทั้งหมดต้องเกิดจากการคิดและความต้องการของคนพิการเอง”

โดยส่วนตัวของสันติ ความมั่นใจของเขากลับคืนมาจนคิดไปถึงว่าหากมีความพร้อม เขาสามารถมีครอบครัวได้ “จากที่แรกที่คิดว่าไม่สามารถมีได้ เราอยู่ในบ้านไม่เคยได้แสดงความคิดเห็น ก็คิดว่าไม่สามารถรับผิดชอบอะไรได้ แต่ถึงวันนี้เรามั่นใจว่าเรายังมีความคิด มีสติปัญญา วางแผนชีวิตได้ และดูแลคนอื่นได้”

เช่นเดียวกับนั้นหาที่มองเรื่องชีวิตรักของคนพิการว่าเป็นเรื่องปกติ “ถ้าคนทั้งคู่ชอบพอกัน ฉันเห็นว่ามันเป็นเรื่องที่สวยงาม ใจที่มันตรงกัน สามารถเข้าใจกัน บางทีอาจดีกว่าคนปกติด้วยซ้ำ ไม่จำเป็นต้องมีเรื่องเพศสัมพันธ์ก็ได้ แค่ให้รู้ว่าใจเรารักกัน เข้าใจกัน”

แต่ว่าที่จริงในหมู่คนพิการเองก็มีการพูดกันว่า คนพิการยังสามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ และยังสามารถมีลูกได้ หญิงพิการในกลุ่มไอแอลนนทบุรี เพิ่งคลอดลูกคนหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้

“ตอนพิการใหม่ๆ สมรรถภาพทางเพศของคนพิการจะหมดไปด้วย ผู้ชายจะเป็นปมด้อยมาก” ภพดี พูดจากสภาพการณ์จริงในสังคมของคนพิการที่เขาคลุกคลี “แต่

สามารถเปลี่ยนแปลงได้ มีอุปกรณ์ช่วยเหลือ ตั้งแต่ยางรัด
ยากระตุ้น ให้สามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ทั้งที่พิการ ยังหลับ
นอนกันได้ ใช้ชีวิตครอบครัวเหมือนคนปกติ แต่เรื่องนี้ถูก
ปิดกั้นว่า พิการแล้วเรื่องนี้ไม่ต้องมีแล้ว บางครอบครัวจึง
แตกร้าง ต้องแยกทางกัน แต่ถ้าเราสร้างความเชื่อมั่นให้
กลับมาได้ ครอบครัวคนพิการจะมีความสุข เคยทดลองมา
แล้ว และได้ผลด้วย”

แต่จะในมิติของชีวิตคู่หรือเรื่องใดๆ ก็แล้วแต่ การ
ที่คนพิการรุนแรงจะดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระตามแนวคิด
ไอแอล จำเป็นจะต้องมีผู้ช่วยเหลือส่วนตัวคนพิการ หรือ พีเอ
(PA-Personal Assistant)

ผู้ช่วยเหลือส่วนตัวคนพิการ เป็นส่วนสำคัญในการ
หนุนเสริมให้คนพิการสามารถทำสิ่งต่างๆ ตามที่ต้องการโดย
ไม่ต้องเป็นภาระกับคนในครอบครัว

“คนพิการยังมีความคิด ความรู้ ความสามารถ แต่
มีข้อจำกัดด้านร่างกาย ทำอะไรเองไม่ได้ พีเอจะช่วยเสริม
ในสิ่งที่เขาทำไม่ได้ แต่การคิดการตัดสินใจต้องมาจากตัว
คนพิการเอง” **ธีรยุทธ สุขธนวิทย์** ผู้อำนวยการศูนย์การ
ดำรงชีวิตอิสระของคนพิการจังหวัดนนทบุรี คนปัจจุบัน
พูดถึงหลักการเรื่องพีเอ

และนี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้**ธีรวัฒน์ ศรีปฐม-
สวัสดิ์** ผู้อำนวยการศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ
นครปฐม ยืนยันว่า พีเอไม่ควรเป็นคนในครอบครัว “เจ้า

หน้าที่ผู้วางแผนของราชการต้องกลับความคิดความเชื่อที่ว่า คนในครอบครัวจะดูแลช่วยเหลือคนพิการได้ เขาตอบสนองได้แค่ปัจจัยสี่ แต่เรื่องของความคิด จิตใจ การมีส่วนร่วมในสังคม ที่เป็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ละ เช่น เพียงแค่ว่าคิดอยากจะไปวัด คนในครอบครัวก็อาจมองว่าไม่มีความจำเป็น ควรอยู่เฉยๆ ดีกว่า ที่บ้านสามารถเลี้ยงดูได้”

หรือหากคนในครอบครัวเต็มใจจะเป็นผู้ช่วยเหลือ ก็จะทำให้เขาต้องรับภาระจนกลายเป็นผู้ขาดอิสรภาพเสียเอง แนวคิดไอแอลต้องการให้พีเอเป็นอาชีพหนึ่งของสังคม

“ถ้าผมจะมีครอบครัว” สันติพูดถึงอนาคตของเขาอีกครั้ง “ก็ต้องอยู่กันเหมือนคู่อื่นๆ โดยทั่วไป คือเขาไม่ต้องคอยทำอะไรให้ผมตลอดเวลา หาโน่นหานี้ให้ทุกอย่าง เราต้องมีพีเอของเราคอยดูแล”

แต่ในปัจจุบันขอเรียกร้องให้รัฐจัดสวัสดิการเรื่องพีเอยังไม่เป็นที่ยอมรับ

“สังคมยังไม่ยอมรับ อาจมองว่าจะอภิสิทธิ์มากเกินไป หรือเปล่าที่คนพิการต้องมีคนรับใช้ส่วนตัว ความจริงไม่ใช่ คนพิการไม่ได้ต้องการผู้ช่วยเหลือตลอดเวลา บางคนอาจต้องการเพียงวันละ ๒ ชั่วโมง แค่ออนอุ่นขึ้น-ลงรถเข็น อยู่บนวิลแชร์แล้วเขาทำโน่นทำนี้ได้เองทั้งวัน แต่บางคนที่ขยับไม่ได้อาจต้องการมากกว่า ความต้องการการช่วยเหลือไม่เท่ากัน”

สันติแจ้งอย่างหวังความเข้าใจ

“คนพิการรุนแรงที่ผ่านการฝึกทักษะไอแอลมาแล้ว สามารถดำรงชีวิตอิสระได้โดยต้องมีผู้ช่วยเหลือส่วนตัว แต่ส่วนใหญ่ไม่สามารถจ้างเองได้ เพราะเขาไม่มีรายได้ ส่วนนี้รัฐควรคำนึง เพราะเราพิการร่างกาย แต่ยังคิดได้ ยังมีความรู้สึก ถ้ามาถูกปิดกั้น ความเป็นมนุษย์ก็ไม่เหลือ”

การให้คำปรึกษาฉันเพื่อน เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ซึ่งกลุ่มไอแอลนนทบุรี เชื่อมมันและนำมาใช้อย่างมั่นใจ

ในปีที่สองของโครงการ อรุณวดี ลี้มอังกูร เข้ามาทำหน้าที่ในคณะทำงาน ซึ่งได้นำหลักการให้คำปรึกษาฉันเพื่อนไปใช้กับอำพล เพิกแย้ม

บ้านของอำพลอยู่ริมคลองบางแพรก ในตำบลบางรักพัฒนา บางบัวทอง (นนทบุรี) เป็นบ้านไม้ยกพื้นใต้ถุนสูง เขาเคยเป็นลูกชายที่ขยันขันแข็งของครอบครัว กระทั่งขั้มมอเตอร์ไซด์ประสบอุบัติเหตุที่แยกแคราย เมื่อปี ๒๕๓๕ กระดูกคอข้อที่เจ็ดแตกทำให้เขาเป็นอัมพาตตั้งแต่นั้นากลงไปถึงเท้า

จากนั้นมาเขาก็ยัดเอาใต้ถุนบ้านเป็นห้องนอน เตี้ยขนาดใหญ่วางบนพื้นดิน ทางมุ้งลงครอบ ข้าวของจำเป็นไม่กี่ชิ้น อย่างแก้วและขวดน้ำ พัดลม วิทยุ วางไว้ใกล้มือให้เขาเอื้อมหยิบใช้ได้เองตลอดเวลา

เขาใช้เวลาแทบทั้งหมดอยู่แถวใต้ถุนบ้าน จะออก

ไปข้างนอกบ้างก็เมื่อต้องไปหาหมอ หรือไปทำกิจธุระอื่นใด
ที่เกี่ยวกับสุขภาพร่างกายของเขา และในคราวที่ออกไปรับ
รถเข็นเขาก็ได้พบกับอรุณวดี ไม่นานหลังจากนั้นคณะ
ทำงานไอแอลนนทบุรีก็พากันไปเยี่ยมอำพลถึงบ้าน

“ตอนนั้นผมรู้สึกดีมาก ที่ได้เจอคนเหมือนเรา รู้
สึกว่าเราไม่ได้อยู่คนเดียว”

อำพลยังจำความรู้สึกเมื่อ ๒-๓ ปีก่อนได้

“หลังจากนั้นมาเยี่ยม ผมใช้เวลาอีกปีกว่าก็
ออกมาข้างนอกได้”

แล้วเขาก็เล่าเหตุการณ์ต่อจากนั้น

“ผมติดต่อประสานงานกับเขาเอง เมื่อก่อนจะออกไป
ไหนทีก็ต้องถามพ่อแม่ก่อน เขาไม่ค่อยอยากให้ไปไหน
เพราะเราดูแลตัวเองไม่ค่อยได้ หน้ามืด เวียนหัวง่าย ขยับ
หน่อยก็ปวดหัว พ่อเราทำสำเร็จกลับมาอย่างปลอดภัย เรา
ก็เชื่อมั่น พ่อแม่ก็เชื่อมั่น ไว้ใจในตัวเรา ทศนคติก็เปลี่ยน
เมื่อก่อนจะเอาแต่โทษโชคชะตาว่าทำไมต้องเป็นเรา”

ทุกวันนี้อำพล เฟิกแยม เข้ามาเป็นแกนนำคนพิการ
ตำบลบางรักพัฒนา ทำกิจกรรมกับคนพิการในพื้นที่นำร่อง
ภายในตำบล เป็นงานอาสาที่ไม่มีค่าตอบแทนไม่มีเบี้ยเลี้ยง

๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ อำพลนัดกับประธาน อสม.
แต่เช้า วันนี้อำพลจะลงเยี่ยมผู้พิการรายหนึ่งในหมู่บ้าน
บางใหญ่ซิดี

“เราเน้นการใช้ทรัพยากรในชุมชน” อำพลพูดใน

ฐานะผู้ขอความร่วมมือ “ของงบประมาณจาก อบต. ว่าจะพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ๒๐ คนในพื้นที่ในตำบลบางรักพัฒนาที่ อบต. ทำอยู่แค่สำรวจ แจกรถเข็น แจกเบี้ยยังชีพ แต่เราตั้งเป้าจะทำให้เห็นคุณภาพว่าไอแอลใช้ได้จริงในเมืองไทย”

ด้าน อสม. ผู้ให้ความร่วมมือเอารถมาบริการบอกว่า “ผมเป็น อสม. ทำงานกับคนพิการอยู่แล้ว ก็ยินดีเข้ามาช่วยดูแล ตอนนี้เรายังขาดแคลนอาสาสมัครที่จะเข้ามาช่วยบริการในส่วนนี้ บางคนเขายังไม่เข้าใจ”

ระหว่างทางอำพลแวะรับสมาชิกในทีมอีก ๓ คน

เอส หรือ วีระพงศ์ แก้วมงคล หนุ่มวัย ๓๑ ปี พิกัดเส้นเอ็นยึดข้อเท้ามาแต่กำเนิด เขาเคลื่อนไหวได้โดยการเดินด้วยเข่า เดิมเขาทำงานอยู่กับญาติพี่น้อง จนศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการจังหวัดนนทบุรี ย้ายมาอยู่ในหมู่บ้านกฤษดานคร ๑๐ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ เอสซึ่งอยู่ในหมู่บ้านนี้มาก่อนแล้วจึงได้เริ่มเข้ามาช่วยงานของศูนย์ฯ

“มาเห็นพี่ๆ ในศูนย์ฯ เขาพิการหนักกว่าเรา เขายังทำงานได้ ก็คิดว่าถ้าเราเข้ามาน่าจะช่วยเขาได้อีกเยอะ” เอสพูดถึงความรู้สึก และบอกว่า “ตอนนี้ผมมาร่วมทีมกับพี่อำพล การได้ช่วยคนอื่นรู้สึกชอบ ทำให้เราเกิดความประทับใจ รู้สึกดีกว่าให้ของ”

อีกคนเป็นชายวัยกลางคนชื่อ สุรัชย์ รัศมี ซึ่งพิการซ้ำซ้อนเป็นโพลิโอและเพ็งผัดตมมองเนื่องจากเส้นเลือดฝอยแตก แต่ก็สามารถมาร่วมกิจกรรมกลุ่มได้แล้ว

หลังผ่านการฝึกของกระบวนการไอแอล

อีกคนเป็นหญิงสาวชื่อ นฤมล บัวเงิน ซึ่งดูจะพิการรุนแรงกว่าคนอื่น พ่อของเธอเล่าว่า เมื่อแรกเกิด นฤมลอ้วนท้วนดี มาป่วยปอดบวมเมื่ออายุ ๒ ขวบ หลายปีหลังจากนั้นต้องเข้าออกโรงพยาบาลอยู่เรื่อย อาการทรุดหนักมากในบางช่วง แต่พ่อก็ยังยืนยันที่ยื้อชีวิตของเธอไว้ แม้ได้รับแจ้งจากหมอว่าแม่ลูกจะรอดก็ต้องพิการ ทุกวันนี้ นฤมลบอกว่า เรายังมีอาการปอดบวมเป็นโรคประจำตัว ขาดยาไม่ได้ แต่เธอยังสู้ชีวิตอย่างมีความหวัง ตอนนี้เธอเข้าเรียนหนังสือได้ปีครึ่งแล้ว ถ้าสอบไม่ตกก็จะจบในปีนี้ เธอตั้งความหวังว่าจะเรียนต่อจนจบปริญญา ทั้งที่ไม่แน่ใจว่าร่างกายจะอยู่ถึงวันนั้นหรือไม่ “หมอเคยบอกว่าหนูจะอยู่ได้ไม่เกินอายุ ๑๒ ปี แต่หนูอยู่มาได้จนถึงอายุ ๒๖ ปี เพราะหนูมีกำลังใจ ถ้ากำลังใจไม่ดีหนูคงตายแล้ว กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ หนูพิการเยอะ อยากให้คนพิการน้อยกว่าได้มีกำลังใจ เห็นหนูแล้วอยากให้เขาสู้ชีวิตมากขึ้น”

“คนพิการจะสูญเสียความมั่นใจ ยิ่งอยู่แต่กับบ้านมากๆ จะยิ่งไม่มั่นใจ” อัมพลให้ความเห็นไปในทางเดียวกับนฤมล

“ต้องมีต้นแบบให้เขาเห็น พาคนพิการด้วยกันไปเยี่ยม ปรกติเขาอยู่บ้านกับญาติพี่น้อง ทุกคนเดินได้ แต่เขาเดินไม่ได้ พอเจอคนพิการด้วยกัน มันเกิดพลัง ความคิดเปลี่ยน ว่าเราไม่ได้พิการคนเดียว ยังมีคนอื่น ๆ ในโลกใบนี้

ทัศนคติที่เคยมองความพิการแต่ในแง่ลบ จะไปไหนก็กลัว พ่อแม่พี่น้องตัดสินใจแทนให้ตลอด แต่ถ้าเราเริ่มตัดสินใจได้เองสักครั้ง ก็จะวางแผนชีวิตของเราเองได้ เพราะสมองเรายังเป็นปกติ แต่ถูกจำกัดด้านร่างกาย และไอแอลก็เข้าไปช่วยปลดล็อกตรงนั้น นำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม”

อำพลฉายภาพงานที่จะทำในวันนี้ เขากำลังพากันนำคนพิการลงเยี่ยมบ้านคนพิการในชุมชน ด้วยความหวังว่าต้นแบบจะช่วยเสริมพลังให้เขาเหล่านั้นเห็นว่าความพิการไม่ได้เป็นเรื่องเลวร้ายจนเกินไป และคาดหวังว่าแนวความคิดนี้จะถูกส่งต่อไปเป็นลูกโซ่

ก่อนออกเดินทาง อำพลพาย้อนกลับไปดูชีวิตในอดีตของเขาว่า ตอนพิการใหม่ๆ ไม่สามารถทำอะไรด้วยตัวเอง ถ่ายหนังเองไม่ได้ ต้องให้คนอื่นล้วงถ่ายให้ ๓-๕ วันถึงได้ถ่ายออกจาสักครั้ง ทุกวันนี้ทำได้ ล้วงถ่ายเองทุกเช้า ส่วนปััสสาวะหมอเจาะหน้าท้องเหวี่ยงสะดือ สอดสายเข้าไปในกระเพาะปััสสาวะโดยตรง และก็เช่นเดียวกับผู้พิการรุนแรงที่ควบคุมการขับถ่ายไม่ได้ อำพลต้องมีถุงปััสสาวะห้อยข้างตัวตลอดเวลา แต่เชื่อว่าบางที่สำหรับคนอื่นที่ไม่ต้องสอดสายเข้าไปข้างในก็จะใช้ปลายสายครอบปลายอวัยวะเพศ (ชาย) แทน

ปัญหาใหญ่อีกเรื่องสำหรับคนพิการที่ขาดความรู้สึกและไม่สามารถขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวได้เองคือ เรื่องแผล

กดทับ

อำพลเล่าว่า เขาเคยเป็นแผลลึกถึงกระดูกกันครบ
รวมทั้งที่หัวเข่า ข้อศอก

สันติก็เคยได้แผลเนื่องจากไฟไหม้ เขาบอกว่านั่ง
ผิงไฟอยู่รู้สึกสบายๆ เหงื่อแตก ตอนแม่มาเห็น ไฟไหม้นี้
เท้าของเขาไปสองนิ้วแล้ว ทุกวันนี้เขาบอกว่าต้องคอยดู
เพราะโดนมดแมงกัด หนามตำ ของมีคมบาด ก็ไม่รู้รู้สึก
จนกว่าจะเห็นเลือด

เรื่องแผลกดทับเคยเป็นปัญหาสาหัสของอรุณวดีด้วย
เพราะเธอขยับเขยื้อนตัวเองไม่ได้เลย และปัญหาแผลกด
ทับก็มาจากสาเหตุของการนั่งหรือนอนอยู่ในท่าเดียวนาน
เกินไป อรุณวดีเคยเป็นที่สะโพก เธอบอกว่า ที่แรกเห็นการ
ตกสะเก็ดที่ปากแผลก็นึกว่าหายแล้ว ที่ไหนได้มันกินลึก
เข้าไปข้างในเป็นโพรงถึงกระดูก “แถวต้นขาขวาตอนนี้
มีแต่กระดูก ที่กันบกกินเข้าไปเท่าสองกำปั้น เป็นโพรง
เข้าไปเลย มันน่ากลัวมาก เพราะตัวคนพิการเองไม่รู้รู้สึก
เรื่องแผลกดทับเป็นปัญหาใหญ่มาก ไปโรงพยาบาลหมอก็
มักไม่รับให้อยู่ที่โรงพยาบาล คนพิการเดินทางก็ลำบาก
หมอก็น้อยคนที่จะรับผ่าตัดให้คนพิการ บางคนต้องอยู่กับ
แผลไม่ต่ำกว่า ๒ ปี ตายเองอยู่กับมัน ๕ ปี กว่าหมอมจะ
ผ่าตัดให้ รักษาหายแล้วจึงต้องระวังไม่ให้เกิดแผลขึ้นอีก”

อำพลจึงเห็นว่าแค่ให้คนพิการที่นอนอยู่แต่บนเตียง
ได้ลุกนั่งรถเข็นออกมาข้างนอกบ้างก็ดีแล้วสำหรับการออก

กลุ่มเพื่อนผู้พิการมาเยี่ยมพนมไพร (คนกลาง) ถึงบ้าน
ก่อนหน้าที่เขาไม่เคยลุกจากที่นอนออกไปนอกบ้าน
แต่ณฤมล (ผู้หญิงในภาพ) ปลุกใจเขาด้วยประโยคหนึ่ง
“พี่ยังมีร่างกายพร้อมกว่าหนู ถ้ามีกำลังใจดีจะลุกขึ้นมาทำอะไร
ได้อีกมาก”

เยี่ยมคนพิการแต่ละราย

ก่อนหน้านี้อำพลกับคณะเคยมาเยี่ยมพนมไพรที่บ้านมา ๒ ครั้งแล้ว เขาเป็นคนหนุ่มที่เพิ่งพิการจากอุบัติเหตุถูกรถชนเมื่อ ๓ ปีก่อน อำพลเล่าว่าอาการเขาเคยดีขึ้นแล้วตอนหลังเกิดปัญหาเรื่องครอบครัวกระทบกระเทือนจิตใจทำให้เขาไม่ยอมกินข้าว จนต้องส่งโรงพยาบาล

ในวันนี้ตอนที่กลุ่มของอำพลมาถึง พนมไพรกำลังโอดครวญว่าปวดปัสสาวะ แต่แม่บอกว่าปัสสาวะไม่ออกเพราะเขาไม่ยอมดื่มน้ำบ้างเลย

เอส สุรัชย์ และนฤมลชวนคุยปลอบ และให้กำลังใจจนพนมไพรยอมให้แม่ป้อนนมผงผสมน้ำด้วยหลอดจืดยา ๓-๔ กระบอก หลังจากนั้นก็ยอมขึ้นรถเข็นออกไปนอกบ้านกับเพื่อนใหม่ และให้แม่อาบน้ำก่อนกลับเข้าในบ้าน

ดูเขาอาจจะยังไม่ค่อยอยากสูงส่งกับใครนัก แต่นฤมลฝากคำพูดหนึ่งไว้กับเขาว่า

พนมไพรยังมีร่างกายที่พร้อมกว่าเธอ หากเพียงมีกำลังใจดี เขาอาจลุกขึ้นมาทำอะไรได้มากกว่าเธอ

หลังเข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการนครปฐม อธิพันธ์ ว่องไว เด็กหนุ่มวัย ๒๓ ปีที่พิการมาแต่กำเนิด ก็เกิดแรงบันดาลใจจากชายคนหนึ่งที่เขาได้เห็นในโทรทัศน์ ชายคนนั้นพิการขยับได้แต่คอ แต่ยังสามารถใช้ปากวาดรูปได้ !

อิพันธ์เสนอความคิดของเขากับศูนย์ฯ จากนั้นก็เกิดการรวมกลุ่มเพื่อนคนพิการได้ ๔-๕ คน แล้วเชิญอาจารย์ทง โคตรชมพู จากจังหวัดหนองคายมาสอนให้ถึงที่

เดิมที่อิพันธ์เคยอยู่กับยายมาตั้งแต่อายุ ๑๓ ปี เนื่องจากพ่อแม่แยกทางกัน จนยายเสียชีวิตจึงมาอยู่กับพ่อ ซึ่งในช่วง ๕ ปีหลังที่อยู่กับพ่อนั้นอิพันธ์บอกว่าเขารู้สึกแย่กว่าตอนอยู่กับยาย “คิดตลอดเวลาว่าจะตายอย่างไรดี คิดมาตลอดหลายวิธี เคยหัดวาดรูป ซ่อนปากกากระดากไว้ใต้ที่นอน วาดการ์ตูนพ่อกับแม่เห็นก็โดนดุ”

พอได้เข้าร่วมโครงการไอแอล เขาบอกความคิดฝันว่าอยากวาดรูป แล้วได้เจออาจารย์ทง โคตรชมพู

“เขาเป็นต้นแบบให้เรา กับอาจารย์ทงผมนับถือเป็นอาจารย์คนหนึ่ง มาสอนวาดกันอยู่ ๒ สัปดาห์ จากนั้นก็เจออาจารย์พิชัย นิรันดร์ ก็ได้ความรู้เยอะ”

แต่ทุกวันนี้อิพันธ์ห่างร้างจากการวาดรูปเสียแล้ว “พอมาวาดจริง ๆ รู้สึกว่าไม่เหมาะกับเรา ก็อยากค้นหาสิ่งที่ตัวเราทำได้”

เขายังคงมาที่ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ นครปฐม อยู่เป็นประจำ มาช่วยงานเอกสาร ทำสรุปรายงานการประชุมต่างๆ และลงพื้นที่ในบางโอกาส

“ลงเยี่ยมเคสที่เป็นซีพีเหมือนเรา อยากช่วยเขา เรายังสามารถทำงานช่วยเหลือคนอื่นได้ เป็นอาสาสมัคร

“ไม่มีเงินเดือน ทำด้วยใจ เราเกิดได้เพราะไอแอล ก็จะทำ
งานไอแอลต่อไป เพราะถ้าไม่มีไอแอล ผมคงไม่สามารถ
ออกมาอย่างนี้ได้ ไม่สามารถพูดแบบนี้ได้ เราอยากทำ
ให้ไอแอลเป็นรูปธรรมมากขึ้น ให้มีศูนย์การดำรงชีวิตอิสระ
ของคนพิการมากกว่านี้ มีระบบการให้ความช่วยเหลือ มี
งบประมาณสนับสนุน ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของเราเท่านั้น
แต่จะเป็นงานที่อยู่ต่อไป”

อริพันธ์มีความรู้สึกทุกส่วนจึงไม่มีปัญหาเรื่องแผล
กดทับ แต่ควบคุมการเคลื่อนไหวไม่ได้ ก่อนเข้าร่วมโครง
งานไอแอล เขาบอกว่านอนอยู่บ้านเฉยๆ อย่างรอความตาย

“อยู่ไปวันๆ เคยได้ยินไหมครับที่ว่า ถ้าพ่อแม่ตาย
ก่อนลูกที่พิการจะอยู่อย่างไร พ่อผมบอกว่า เอาากรอกมัน
ก่อน ให้ลูกตายก่อน แล้วค่อยตายตาม” อริพันธ์พูดถึงอดีต
เปรียบเทียบกับปัจจุบัน “ทุกวันนี้ผมเชื่อว่าผมอยู่ได้ เพราะ
แต่ก่อนรู้สึกกลัวที่จะใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่น แต่ตอนนี้เราอยู่
ได้ถ้ามีระบบให้เรา มีผู้ช่วยเหลือส่วนตัวคนพิการ ซึ่งไม่ใช่
คนใช้ แต่เป็นการพึ่งพาอาศัยกันมากกว่า ไม่ใช่ให้เขาต้อง
คอยทำอะไรให้ทุกอย่าง เพียงแต่ช่วยสนับสนุนสิ่งที่เราทำ
ไม่ได้เท่านั้น”

ในตอนท้ายอริพันธ์พูดประโยคหนึ่งซึ่งน่ารับฟังว่า

“ความสงสารเป็นสิ่งดี แต่บางทีก็ไม่จำเป็นสำหรับ
คนพิการบางคน ที่เราต้องการมากที่สุดคือความเข้าใจ ให้
เราสามารถออกไปในชุมชนอย่างคนปกติได้โดยไม่มีใคร

ดูถูกเราต้องการอย่างนั้นมากกว่า ไม่ต้องการเงินทองสิ่งของ
ความสงสาร เราต้องการความเข้าใจ และให้เราอยู่ในสังคม
ได้อย่างปกติ”

๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙ วันสุดท้ายของงานแสดงสินค้า
โอท็อปไทยปีนี้ ภัพต์ เทพาสิต และอรุณวดี ลิ้มอังกูร
เดินทางมาถึงสถานที่จัดงานที่เมืองทองธานี ก่อนเวลาเป็น
ชั่วโมงอย่างที่มาร่วม ๑๐ วันก่อนหน้านี้ เขาและเธอ
มาขายสินค้าของกลุ่มอาชีพอิสระคนพิการ

วันนี้อรุณวดีนั่งอยู่บนรถเข็น (วีลแชร์) แบบขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่ราคาเหยียบแสน
ภัพต์บอกว่ามีเพื่อนคนพิการให้ยืมมาทดลองใช้ ถ้าอรุณวดี
ใช้ได้เหมาะสมก็ยินดีจะซื้อให้

“เอาเทคโนโลยีเสริมให้เขา ซื้อเครื่องมือให้ เขาทำ
งานทดแทนให้กับกลุ่มมากกว่าราคาของอีก มีรถไฟฟ้าใช้
ก็ทำให้เขาไปไหนมาไหนได้เอง ติดต่องานได้สะดวก”

ก่อนหน้านี้อรุณวดีเพิ่งได้รับคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก
ส่วนตัวไว้ใช้ แม้ยามใช้งานเธอต้องใช้มือซ้ายประคอง
ปลายนิ้วมือขวากดแป้นคีย์บอร์ดทีละตัว แต่เธอสามารถทำ
หน้าที่เลขาและทำบัญชีให้กับกลุ่มฯ ได้

สภาพของเธอเปลี่ยนไปมาก ไม่เฉพาะภัพต์ที่มอง
เห็น พี่สาวพี่เขยยังออกปากว่าไม่น่าเชื่อว่าอรุณวดีจะเปลี่ยน
แปลงได้มากถึงเพียงนี้ เพราะเมื่อก่อนพวกเขาต่างเคยเห็น

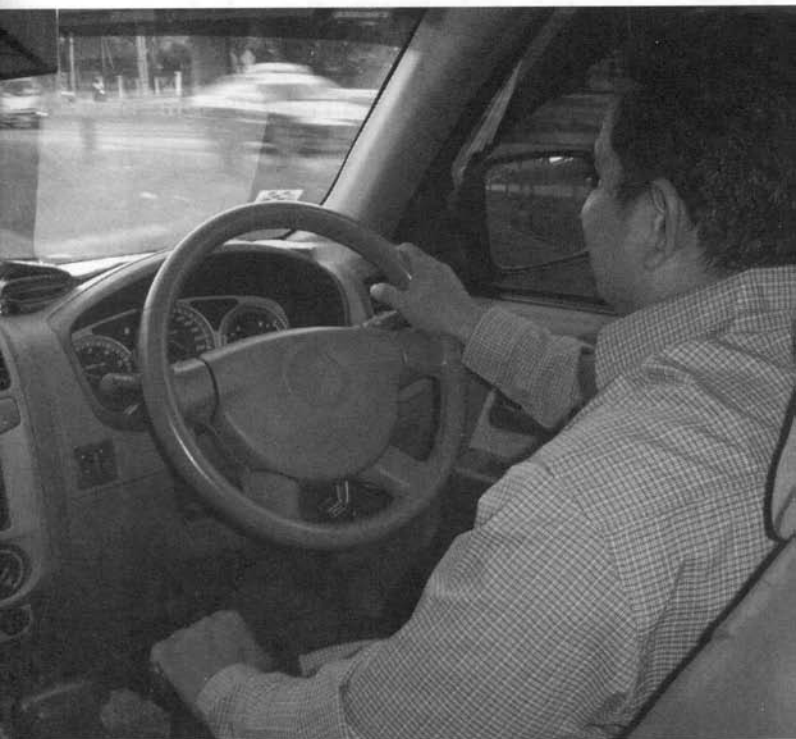
ว่าเธอดูเศร้าหมองเหลือเกิน แม่มาเห็นเธอนั่งขายของยัง
แอบทิ้ง และเธอว่าแม่ยอมรับว่าเธอไม่ไร้ค่าอย่างที่เคยคิด
เธอรู้สึกเหมือนได้กลับมาเป็นปกติดังเดิม ทั้งยังมีรายได้
พอใช้จ่ายส่วนตัว ได้ช่วยดูแลค่าเล่าเรียนบางส่วนของคุณ
และยังจุนเจือให้แม่ได้บ้างในบางโอกาส

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ ลูกค้าจะหนาแน่นกว่าวันอื่นๆ
ภพต์บอกว่าบางที่อาจขายได้เป็นแสนบาท จากวันปกติที่
ขายอยู่ในระดับ ๓-๕ หมื่นบาท อรุณดีพาลูกสาวมาช่วย
ขายด้วย ปีนี้นุ้ยอายุ ๑๕ ปีแล้ว อายุของเธอ
เท่ากับจำนวนขวบปีที่แม่พิการ

อรุณบอกว่าเธอไม่ค่อยรู้สึกอะไรกับการที่มีแม่
เป็นคนพิการ เพราะแม่ยังทำอะไรได้ตั้งเยอะแยะ เพียง
บางที่ที่อาจน้อยใจบ้าง เวลาเพื่อนมาเล่าให้ฟังว่าเขาได้ไป
เที่ยวไหนๆ กับแม่ แต่อรุณเองก็ยังมีป่าพาไป กับลูกๆ
ของป้าก็รักใคร่กันเหมือนพี่น้องแท้ๆ

เธอเล่าด้วยว่า ตั้งแต่เธอได้มาอยู่ร่วมกับแม่ที่บ้าน
ป้า เธอช่วยทำหน้าที่ผู้ช่วยเหลือให้แม่มาตั้งแต่อยู่ ป. ๕
ดูแลและทำได้ทุกอย่าง ยกเว้นยกแม่ขึ้นรถเข็น ซึ่งเธอแบก
น้ำหนักราว ๕๐ กิโลกรัมของแม่ไม่ไหว

แต่ในช่วงที่เธอไปเรียนหนังสือ งานดูแลแม่เป็น
หน้าที่ของผู้ช่วยเหลือนั่นเอง อรุณตั้งความหวังว่าเธอจะ
เรียนต่อด้านบัญชี และหางานทำ ต่อไปเธอจะเป็นคนดูแลแม่
ชีวิตประจำวันในปัจจุบันนี้ ภพต์ช่วยเหลือตัวเองได้

ชีวิตปกติของภพดี เทพาสิต อยู่บนล้อรถเข็น
แต่เมื่อออกมาสู่ท้องถนนเขาสามารถขับรถยนต์ได้
โดยรถของเขาได้ปรับแต่งเบรกและคันเร่งมาบังคับด้วยมือ

มาก อาบน้ำ แต่งตัว ทำกับข้าว ทานอาหาร ชักผ้า รวม
ทั้งขับรถได้เอง โดยปรับแต่งคันเร่ง คันเบรก ที่ต้องใช้เท้า
เหยียบ มาเป็นใช้มือบังคับ เขาต้องการความช่วยเหลือ
เฉพาะยามขึ้น-ลงรถเข็น กับตอนยกรถเข็นขึ้นลงจาก
รถยนต์เท่านั้น

ต่างจากอรุณวดีที่แม้เธอจะทำงานได้อย่างมาก
ความสามารถ แต่ในแง่ชีวิตส่วนตัว เธอยังต้องการความ
ช่วยเหลืออยู่มาก แต่เธอก็บอกว่าไม่ต้องการให้ใครมาคอย
เดินตามตลอดเวลา ทุกวันนี้เธอมีผู้ช่วยเหลือส่วนตัวที่เธอ
จ้างเอง เป็นเด็กสาวน้ำใจงาม อายุ ๑๔ ปี มาจากจังหวัด
สุพรรณบุรี

“มีคนแนะนำว่า เขาต้องการคนมาช่วยเหลือคน
พิการ ก็อยากมาลองดู ไม่เคยทำมาก่อนเลย ในหมู่บ้าน
‘ไม่มีคนพิการ’ เมล์ ผู้ช่วยเหลือส่วนตัวของอรุณวดี เล่า
ถึงที่มาของเธอ “ครั้งแรกพี่ต่ายบอกว่าปวดหัว อีไม่ออก
ทำให้ปวดหัวอีต๊อด ก็ล้วงถ่ายให้พี่ต่าย เขาบอกให้ใส่ถุงมือ
ล้วงและช่วยกดหน้าท้อง ก็ทำได้ ไม่รู้สึกรังเกียจ วันข้างหน้า
ยังไม่รู้ว่าเราจะเป็นอย่างนี้หรือเปล่า ก็คิดเผื่อว่าจะมีผู้ช่วย
เหลือเราบ้าง”

ทุกเช้าเมลล์ต้องเตรียมชุดแปรงสีฟันให้อรุณวดีล้าง
หน้าแปรงฟันเอง จากนั้นเมลล์จะช่วยอาบน้ำ สระผม ล้วงถ่าย
และแต่งตัวให้ ถ้ามีงานต้องออกไปไหนก็อุ้มขึ้นรถ อรุณวดี
น้ำหนักตัวมากกว่าเธอ แต่เธอฝึกจนยกได้ จากนั้นอรุณวดี

พรเพ็ญกับลูกสาว เธอพิการตอนลูกคนนี้อายุได้ ๔ เดือน
 บัดนี้เด็กสาวอายุ ๑๕ ปีแล้ว และสัญญากับตัวเองว่า
 เมื่อเรียนจบมีงานทำ เธอจะเป็นคนดูแลแม่

ก็จะนั่งอยู่บนรถเข็น ทำงานต่าง ๆ ของเธอไปได้ตลอดทั้งวัน
ห่าเดือนกว่ากับงานเป็นผู้ช่วยเหลือส่วนตัวของคน
พิการ เมลล์บอกว่า รู้สึกว่าทำแล้วดี เป็นการช่วยเหลือคนอื่น
“คิดว่าเป็นการทำดี และทำบุญด้วย”

อรุณวดี ลิ้มอังกูร ยืนยันในท้ายสุดว่าเธอรู้สึกเหมือน
เป็นปกติได้ก็ด้วยไอแอล “ภูมิใจที่สุดเมื่อทำงานขายของได้
ทำให้ครอบครัวเห็นว่าเรามีคุณค่า มีศักยภาพ แนวคิดเรื่อง
การดำรงชีวิตอิสระทำให้คนพิการเปลี่ยนจริงๆ เปลี่ยนความ
คิดของครอบครัวและชุมชนด้วย ไอแอลเป็นเครื่องมือ
สำคัญที่จะช่วยฟื้นฟูคนพิการ โดยเฉพาะคนพิการรุนแรงที่
ช่วยเหลือตัวเองในกิจวัตรประจำวันไม่ได้ คนเหล่านี้มักถูก
ทิ้งไว้หลังบ้าน อยู่ชายขอบ ระบบการให้ความช่วยเหลือจาก
รัฐบาลส่วนใหญ่เน้นเรื่องอาชีพซึ่งเข้าไม่ถึงกลุ่มนี้ แต่ไอแอล
เข้าถึง และต้องทำความเข้าใจด้วยว่าศูนย์การดำรงชีวิต
อิสระของคนพิการไม่ใช่สถานสงเคราะห์ แต่เป็นที่สร้าง
กระบวนการให้คนพิการได้ฟื้นฟูตนเองด้วยตัวเองและโดย
คนพิการด้วยกันเอง สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ไอแอลดำเนินไป
ได้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศคือเรื่อง พี่เอ หรือผู้ช่วยเหลือ
ส่วนตัวคนพิการ กับทัศนคติของคนในสังคม ทำอย่างไรให้
คนในสังคมยอมรับคนพิการมากขึ้น ยอมรับในศักยภาพ
ที่เหลืออยู่ อย่าไปคิดว่าคนพิการไร้ค่า เป็นภาระ อยากให้
เปลี่ยนภาระของคนพิการเป็นพลัง ถ้าทุกคนในสังคมให้

ภพต์ กับสินค้าของกลุ่มผู้พิการ
ทุกวันนี้เขามีรายได้พอเลี้ยงดูตัวเองด้วยงานฝีมือเหล่านี้
และยังมีโอกาสได้ช่วยเพื่อนผู้พิการคนอื่นในด้านอาชีพด้วย

โอกาส คนพิการจะลุกขึ้นมาทำอะไรให้สังคมได้อีกเยอะ”

ภพดี เทพาสิต แกนนำสำคัญคนหนึ่งในคณะทำงาน ไอแอลนนทบุรี ประเมินการทำงานในช่วง ๔-๕ ปีที่ผ่านมาว่า แนวคิดเรื่องการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ถือเป็นเรื่องใหม่ของคณะทำงาน ประเมินผลในเชิงปริมาณได้ยาก แต่ในเชิงคุณภาพดูได้จากความเปลี่ยนแปลง “ที่เห็นได้คือเขาเปลี่ยนแนวคิด เช่น จากเดิมรอแต่รับความช่วยเหลือ พอได้เห็นต้นแบบ ได้ผ่านการฝึกทักษะ เขาลุกขึ้นมาช่วยเหลือตัวเองได้ ฟังคนอื่นน้อยลง”

ธีรวัฒน์ ศรีปฐมสวัสดิ์ สรุปรบทเรียนของโครงการ ไอแอลว่า “น่าเสียดายและน่าเสียใจที่การนำเสนอแนวคิดการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการผ่านมา ๔-๕ ปีแล้ว การทำความเข้าใจผู้พิการรุนแรงน่าจะมีมากกว่านี้ แต่เวลานี้ผู้รับผิดชอบเรื่องคนพิการก็ยังเชื่อว่าการพัฒนาคนพิการทำได้ด้วยการฝึกอาชีพ อาจเป็นไปได้สำหรับคนพิการไม่มาก แต่ผู้พิการรุนแรงเข้าไม่ถึง ส่วนกระบวนการไอแอลนั้นเป็นเรื่องเฉพาะราย จึงมีการช่วยเหลือที่แตกต่างหลากหลายกันไป ไม่ใช่เป็นชุดที่จัดไว้สำเร็จรูปแล้ว ต้องถามความต้องการของเขา อีกด้านหนึ่งเราพยายามผลักดันให้ภาครัฐเห็นความสำคัญเรื่องผู้ช่วยเหลือส่วนตัวคนพิการสำหรับการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการรุนแรง ที่เชื่อกันว่าคนในครอบครัวจะดูแลผู้พิการรุนแรงได้นั้น อาจตอบสนองได้แค่ปัจจัยสี่ ซึ่งไม่ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้พิการเปลี่ยน

แปลงไปในทางที่ดีขึ้น เราไม่ใช่แค่สิ่งที่หายใจได้อยู่ในบ้าน
ความเป็นมนุษย์อยู่ที่เราได้มีความคิดของตัวเอง สามารถ
กำหนดวิถีชีวิตของตนและตอบสนองตนเองได้”

หลายปีที่ผ่านมา กลุ่มผู้พิการจำนวนหนึ่งได้ดูแล
ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนสามารถออกมาปรากฏตัวกับสังคม
ถัดจากนี้ก็เหลือแต่ว่าผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผู้พิการ
จะจัดการช่วยเหลือเอื้ออำนวยอย่างไรให้คนพิการได้อยู่
ร่วมในสังคมอย่างเป็นอิสระและมีความสุขได้ตามอัตภาพ

คนพิการส่วนใหญ่ ครั้งหนึ่งก็เคยเป็นคนปรกติมา
ก่อน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยเพื่อรองรับกับผู้
พิการจึงไม่แค่เพียงเพื่อใครบางคนหรือเพียงคนกลุ่มเล็กๆ
แต่อาจเป็นการสร้างสวัสดิการไว้สำหรับใครก็ได้

โดยอนิจจังของโลก ทุกคนมีสิทธิ์เป็นคนพิการ !.

เดินด้วยธรรม กำพล ทองบุญน่ม

“ทุกวันนี้ ผมลาออกจากความทุกข์แล้ว”

จะมีใครสักกี่คนกันที่กล้าประกาศคำนี้ออกมาได้
อย่างซื่อสัตย์ต่อตัวเอง เหมือนกับที่ชายพิการคนนียืนยัน

เขาลาออกจากความทุกข์และความพิการ อุทิศตน
ให้เป็น “อุปกรณของพระธรรม” หลังจากที่ตัวเองได้รู้ซึ่งถึง
รสรธรรม

เขาเป็นลูกแม่น้ำ ที่เคยเกือบสิ้นชีพด้วยน้ำ
เคยอยากบวชพระ แต่พิการเสียก่อนที่จะได้อุป-
สมบท

ความพิการทำให้เขาไม่ได้บวช
แต่ก็ด้วยความพิการที่นำเขาให้ได้เข้าถึงธรรม

ปุมหลังของชีวิตวัย ๕๐ กว่าปีของเขา ผ่าน
ความผกผันปั่นป่วนมาอย่างโชกโชนราวกับเป็นหนึ่งชีวิต
สักเรื่องหนึ่ง

และในความเป็นจริงชีวิตของเขาก็ได้กลายเป็นหนึ่ง
(และหนังสือ) แล้วในชื่อเรื่อง

จิตสดใส แม่กายพิการ

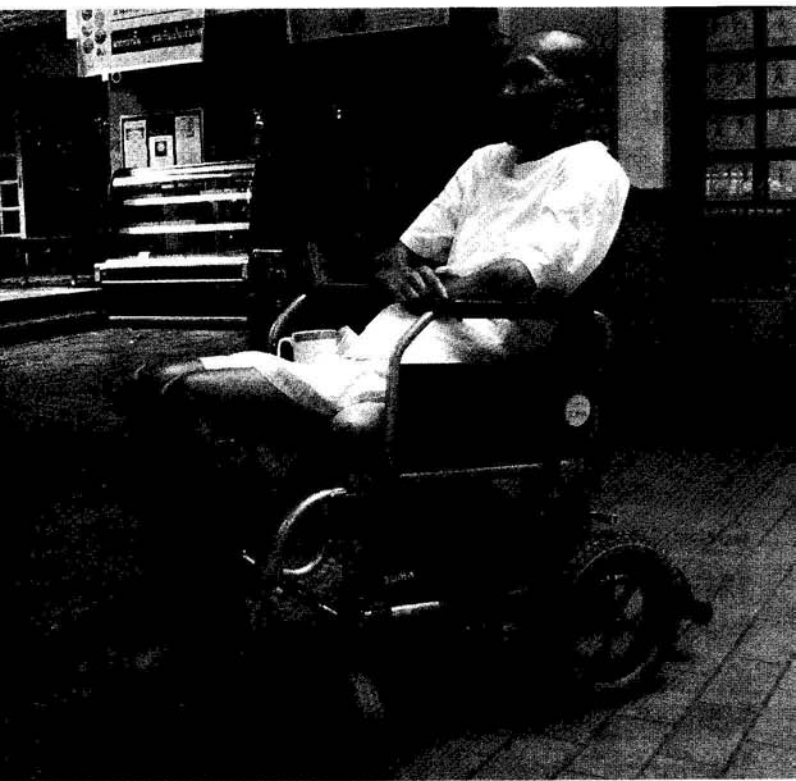
หนังสือสารคดีที่ถ่ายทอดชีวิตของชายผู้ลาออกจาก
ความทุกข์และความพิการที่ชื่อ กำพล ทองบุญน่ม

หนังสือเปิดฉากแรก ๆ ด้วยภาพของคนหนุ่มอนาคตกำลัง
รุ่งโรจน์ เรียนจบ ได้ทำงาน มีคนรักที่วางแผนกันไว้ว่าจะ
แต่งงานหลังจากบวชให้พ่อแม่แล้ว แต่ทุกอย่างก็พลันสิ้น
สลายเพราะการกระโดดน้ำเพียงครั้งเดียว

เขาบอกว่าด้วยความประมาทขาดสติ คิดว่าตนเอง
ชำนาญน้ำ จึงได้เกิดเรื่องร้ายแรงจนถึงขั้นพลิกเปลี่ยนชีวิต

ความจริงกำพล ทองบุญน่ม เป็นลูกแม่น้ำ เขาเกิด
และเติบโตมาในเรือของพ่อแม่ซึ่งมีอาชีพเดินเรือรับจ้างส่ง
สินค้าในแม่น้ำเจ้าพระยา พ่อสอนให้เขาหัดเขียนหนังสือ
จนอ่านออกเขียนได้ตั้งแต่อยู่ในเรือ และสอนให้ลูกทุกคน
ว่ายน้ำเป็น เพื่อเกิดพลาดพลั้งตกจากเรือจะได้ช่วยเหลือตัว
เอง

จนอายุ ๗ ขวบ พ่อจึงพามาเข้าโรงเรียนสำหรับ
ลูกชาวเรือที่บางกรวย นนทบุรี มาถึงเขาได้เริ่มเรียนชั้น ป. ๒

กำพล ทองบุญน่ม ในวันที่ลาออกจากความทุกข์แล้ว
เขาบอกว่าชีวิตในทุกวันนี้อยู่เพื่อทำหน้าที่ให้กายกับจิตดำรงอยู่
ด้วยความรู้สึกตัว และทำหน้าที่เพื่อผู้อื่นเท่าที่มีโอกาส

เพราะมีพื้นฐานจากโรงเรียนในเรือของพ่อมาบ้างแล้ว กระทั่งเรียนจบ ป. ๗ กำพลจึงได้ไปต่อชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนบางกรวย

กำพลยังจำได้ว่าผลการเรียนของเขาไม่สู้จะดีนักในตอนที่อยู่ชั้นประถม แต่มาถึงเทอมสุดท้ายของการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เขาสอบได้เป็นที่ ๑ ของชั้น จากนั้นก็ได้ไปเรียนต่อระดับ ปกศ. ต้น ที่วิทยาลัยครูจันทร์เกษม

เรียนจบเขาได้รับการคัดเลือกให้ศึกษาต่อ ปกศ. สูง ในฐานะนักกีฬาของวิทยาลัย แต่เขาตัดสินใจสละสิทธิ์เพราะอยากไปเรียนต่อพลศึกษาที่วิทยาลัยพลศึกษามหาสารคาม

กำพลชอบเรื่องการกีฬามาแต่เด็ก เขาบอกว่าไม่ค่อยอยากขาดเรียนเลยก็เพราะมีวิชาพลศึกษาให้เรียนจนจบ ปกศ. สูง เขายังคงศึกษาต่อในสายพลศึกษาที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา กรุงเทพฯ

กระทั่งเมื่อสอบบรรจุเข้าทำงาน เขายังอยากสอนในวิทยาลัยพลศึกษา ซึ่งเป็นสายตรงกับที่เรียนมา เขาจึงไปสอบบรรจุที่วิทยาลัยพลศึกษาอ่างทอง

วันไปดูผลสอบ กำพลแทบไม่เชื่อสายตาตัวเอง จนต้องวนเวียนดูซ้ำอยู่หลายครั้ง ก็ยังเห็นผลอยู่เหมือนเดิม เขาติดอันดับที่ ๑ ในการสอบ

หลังฉายภาพชีวิตที่กำลังรุ่งโรจน์ของอาจารย์หนุ่มวัยยี่สิบต้นๆ ซึ่งมีตำแหน่งการงานที่ดี มีคนรักที่กำลังจะแต่งงานกัน จนในปีที่ ๓ ของการรับราชการ พ่อแม่ก็เตรียม

การที่จะบวชให้ โดยมีการพิมพ์บัตรแจกญาติมิตรไปแล้ว

กำพลเล่าว่าระหว่างนั้นแม่เตือนเขาว่า “ระวังตัวนะลูก คนกำลังจะบวช มักมีมารมาผจญ”

๓ เมษายน ๒๕๒๒ ราว ๒๐ วันก่อนถึงวันอุปสมบท เขาซ้อนท้ายจักรยานยนต์ของเพื่อนจากในวิทยาลัยพลศึกษาอ่างทอง จะเข้าไปในตัวเมือง ขณะออกสู่ถนนใหญ่มีรถวิ่งตัดหน้ากระชั้นชิด แต่ก็ไม่ได้เกิดเหตุการณ์เลวร้ายอย่างใด

ช่วงบ่ายมีเพื่อนชวนออกไปเที่ยวข้างนอกตามประสาคนหนุ่ม กำพลนึกถึงคำของแม่ จึงปฏิเสธคำชักชวนของเพื่อน

ถึงตอนเย็นเขาไปช่วยเพื่อนอาจารย์สอนนิชาว่ายนน้ำให้กับนักศึกษาภาคค่ำ สาธิตการกระโดดน้ำในท่าพุ่งหลาว กำพลเล่าว่า การกระโดดน้ำครั้งแรกผ่านไปด้วยดี กระโดดซ้ำอีกทีก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น แต่การกระโดดในครั้งที่ ๓ ศีรษะพุ่งลงกระแทกกันสระน้ำ ทำให้เขารู้สึกขาไปทั้งตัว ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกาย จึงจมอยู่ใต้น้ำ จนมีนักศึกษามาช่วยพาขึ้นจากสระ

อาจารย์กำพลถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลกลาง แพทย์เอกซเรย์พบว่ากระดูกต้นคอข้อที่ ๕ แตก กระแทบกระดูกสันหลัง ซึ่งหมอบอกว่าอาจทำให้ร่างกายเป็นอัมพาต พิการไปตลอดชีวิต หลังรับการรักษาในโรงพยาบาลอย่างถึงที่สุด นาน ๔ เดือน เหตุการณ์ก็เป็นดังที่หมอบอกการณ์

หลายปีถัดจากนั้น เป็นช่วงเวลาของความท้อแท้ ทรมาณ
สิ้นหวังอย่างที่สุด บางคราวเขาก็คิดไปว่าสิ่งที่กำลังประสบ
อยู่นั้นเป็นเพียงฝันร้าย เพราะความรู้สึกในช่วงนั้นไม่ค่อย
ชัดเจน ซึม เบลอ เหมือนคนครึ่งหลับครึ่งตื่น และเขาหวัง
ว่าไม่นานก็คงตื่นขึ้นจากฝันร้าย

หลังออกจากโรงพยาบาลมาแล้วก็ตระเวนรักษากับ
หมอฟันบ้านอีกหลายแห่ง โดยมีพ่อเป็นผู้แบกรับภาระ
เรื่องค่าใช้จ่ายเพียงผู้เดียว แต่อาการก็ไม่ดีขึ้น จนเงิน
หมดพ่อต้องขายเรือขึ้นมาซื้อที่ดินถูกๆ ปลูกบ้านอยู่กลาง
ป่าห่างไกลที่จังหวัดนครสวรรค์

“คุณพ่อเคยเป็นเด็กวัด ชอบพระเครื่อง และมีความ
รู้ในเรื่องพิธีกรรม แต่เมื่อทุกข์ก็แก้ปัญหาไม่ได้ จึงไปปฏิบัติ
ธรรม พบว่าธรรมะเป็นของดีก็อยากให้ได้ประสบการณ์
ในเรื่องนี้ด้วย เวลาไปที่ไหนมักมีหนังสือหรือเทปธรรมะมา
ฝากผม สิ่งไหนที่เป็นเรื่องดับทุกข์ท่านหามาให้ ท่านว่า
ไม่มีสมบัติใดจะให้ลูก ก็อยากให้ธรรมะ”

กำพลเล่าที่มาของการได้พบธรรมะเป็นที่ฟัง

“ผมนอนอยู่บ้านไม่มีใครเป็นเพื่อนที่ดีเท่าหนังสือ
ธรรมะ เทปธรรมะ เวลาจิตมันตกหรือคิดฟุ้งซ่าน มีความ
วุ่นวายในใจ ก็อาศัยธรรมะให้ใจเป็นกุศลขึ้นมา เล่มหนึ่ง
ผมอ่านเป็น ๗ รอบ คู่มือมนุษย์ เป็นหนังสือธรรมะเล่มแรก
ที่อ่านแล้วประทับใจ ทำให้ผมเชื่อมั่นในท่านอาจารย์พุทธ-
ทาสมาก ว่าจะสามารถศึกษาได้ถึงแก่นธรรมตามแนวทาง

ของท่าน ท่านไม่เอาบรมราชา ไม่เอาสวรรค์มาล่อ อ่านแล้วพบว่าดีจริงๆ ก็อ่านมาเรื่อย ตอนนั้นเพิ่งพิการมา ๒ ปี เป็นทุกข์มาก หาทางออกไม่ได้ อ่านธรรมะก็พบว่า ธรรมะมีอานุภาพมากกว่าที่เราคิด

“อ่าน ฟัง แล้วก็ครุ่นคิดอยู่กับเรื่องธรรมะ คิดเอาว่าอย่างนั้นอย่างนี้ คิดไปเรื่อย แต่ยังไม่ได้ปฏิบัติ อย่างที่มีคำกล่าวหาว่า สุขอื่นนอกเหนือจากความสงบไม่มี เราเคยได้ยินมา เรารู้แต่มันยังไม่สงบ แม้แต่การครุ่นคิดให้เกิดความสงบ ยิ่งคิดจะยิ่งไม่สงบ

“ผมมีความทุกข์มาก ถ้าแค่ฟัง อ่าน คิด แล้วบรรลุธรรมได้ ผมคงสำเร็จได้อย่างสบายเลย เพราะมีเวลามาก อ่านหนังสือได้ทั้งวัน ถ้าเพียงการอ่านหนังสือหรือฟังเทปธรรมะทำให้คนบรรลุธรรม ผมบรรลุไปนานแล้ว แต่ผมทำแล้วความทุกข์ในใจยังมีอยู่ แสดงว่าแค่นั้นยังไม่พอ ต้องลงมือปฏิบัติด้วย วิชาอื่นในทางโลก บางทีแค่ได้ยินได้ฟังก็สามารถจับทำได้ แต่การปฏิบัติธรรมต้องลงมือทำ คือเอาจิตเข้าไปสัมผัสจึงจะรู้แจ้ง รู้จริง ไม่ใช่รู้จักรู้จำ”

ถ้าผลเปรียบเทียบว่าการรู้ธรรมะแล้วไม่ได้ปฏิบัติก็เหมือนกับอ่านแผนที่แต่ยังไม่ได้เดินทาง ถัดจากนั้นเขาจึงลงมือออกเดินทาง

“เราเป็นคนพิการ พื้นฐานของจิตมักจะคิดในแง่ที่เป็นปมด้อย ขาดความมั่นใจหลายด้าน สูญเสียกำลัง สุขภาพร่างกาย ผิดหวังกับอดีตที่เคยมีแล้วกลับไม่มี เรื่อง

การปฏิบัติธรรมนี้เราก็พอรู้ แต่ขาดความมั่นใจที่จะเริ่มต้น

“คุณแม่เป็นครูคนแรกที่สอนให้ทำสมาธิ ท่านไม่ได้ศึกษาที่ไหน แต่สนใจการปฏิบัติธรรม เห็นลูกนอนไม่ได้ทำอะไรก็บอกให้ลองหลับตาทำสมาธิ หายใจเข้า-พุท หายใจออก-โฮ ผมทำตามที่แม่บอก แล้วมันก็หลับ ซึ่งมองในแง่ของความสุกก็น่าจะใช้ได้เพราะทำให้หลับง่าย แต่โรคของผมมันหนัก ยาแค่นั้นรักษาไม่ได้ พอตื่นขึ้นมาเราก็ยังเป็นคนฟึกการ หงุดหงิดควบคุมไม่ได้ ได้รับความสงบเหมือนเป็นการพักผ่อนชั่วคราว

“ส่วนคุณพ่อเป็นนักปฏิบัติ เป็นศิษย์หลวงพ่อกุ๊เยน จิตตสุโก ปรมาจารย์แห่งการเจริญสติ ต่อมาคุณพ่อไปปฏิบัติธรรมที่วัดป่าสุคะโต ได้รู้จักกลุ่มญาติธรรม และมีคนแนะนำให้ผมฝากตัวเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อกำเขียน สุวณฺโณ ซึ่งเป็นศิษย์เอกคนหนึ่งของหลวงพ่อกุ๊เยน

“ผมเขียนจดหมายไปถึงหลวงพ่อกำเขียนว่าผมเดินไม่ได้ นั่ง นอน เสียเป็นส่วนมาก ชีวิตมีแต่ทุกข์เรื่องความฟึกการ เบื่อหน่ายความทุกข์ อยากพ้นจากความทุกข์ในชาตินี้ แต่ผมเป็นคนฟึกการ คนอื่นเขาเดินจงกรม นั่งสมาธิได้ ผมทำไม่ได้เพราะมีไม่เท่าเขา แล้วจะปฏิบัติธรรมได้ไหม

“ถามอย่างไม่หวังคำตอบเพราะรู้สึกมันมีดมนเหลือเกิน แต่ท่านก็ตอบจดหมายมาในราว ๖-๗ วัน บอกว่าหลวงพ่อยินดีจะเป็นกัลยาณมิตร ก็ทำให้เราเกิดกำลังใจว่าเราก็มีครูบาอาจารย์ พระเถระที่มีชื่อเสียงรับเราเป็นลูกศิษย์

และรับประกันว่าคนพิการก็สามารถปฏิบัติธรรมได้ ความ
หวังก็เกิดขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นให้ผมปฏิบัติธรรมในปี ๒๕๓๘
หลังจากพิการมา ๑๖ ปี

“หลวงพ่อก็ไม่ได้สอนอะไรมาก แต่เป็นกำลังใจให้
ทำให้เราเดินทางได้ง่าย ท่านบอกว่าเดินไม่ได้ มาวัดไม่ได้
ไม่เป็นไร ให้ลองปฏิบัติธรรมอยู่ที่บ้าน ให้นอนเจริญสติ พลิก
มือเล่น ให้รู้สึกตัว พลิกมือว่าให้รู้สึก พลิกมือหงายให้รู้สึก
ให้จิตใจจดจ่ออยู่ที่การเคลื่อนไหว เวลาเกิดความรู้สึกอะไร
อย่าไปกับความคิด ท่านเน้นการไม่ห้ามความคิด ไม่ตาม
ความคิด ไม่ขจัดความคิด แต่ให้รู้ว่ามีคิด

“หลวงพ่อบอกเขียนสอนให้อยู่กับความรู้สึกตัว โดย
ใช้อุปายเรื่องการเคลื่อนไหวของร่างกาย ใช้การเคลื่อนไหว
เป็นอุปกรณ์ แต่สิ่งที่ฝึกคือให้จิตรู้สึกมีปัจจุบันอยู่กับตัวเอง
ทำแล้วเกิดความสะดวกก็อย่าไปติดกับมัน สงบก็ให้รู้สึก อย่า
ไปหลงติดในความสงบ หลวงพ่อนั้นให้รู้สึกตัว มันจะนำ
มาสู่การอยู่เหนือการปรุงแต่ง มุ่งสู่การดับทุกข์”

หลักการฝึกปฏิบัติตามแบบของหลวงพ่อก็คือ
จิตตสุภะ มี ๑๔ ท่า แต่กำพลเล่าว่าเมื่อก่อนนี้เขาทำได้เพียง
บางท่า เพราะยกมือไม่ได้ แขนอนพลิกมือเล่น ทำไปๆ
สติก็เกิดและมือก็แข็งแรงจนยกขึ้นได้ทั้งสองมือ

“ต้องให้รู้สึกตัวตลอดเวลา” กำพลว่าเขาจับหลัก
นี้ได้เมื่อฝึกทำอยู่ราว ๗ วัน

“อย่างเวลาเราพับผ้าก็ให้รู้สึกตัวไว้” เขาพูดพลาง

ทำให้ดูไปด้วย มือของเขาเคลื่อนไหวใช้งานได้ แม้นิ้วจะไม่
แข็งแรงเต็มที่ “ให้รู้สึกตัวเอาไว้ ไม่เอาแค่ทำให้สำเร็จ
หรือถ้าจะคลี่ผ้าออกก็คลี่ออกอย่างมีสติ ให้จิตทำงานไปด้วย
เพื่อให้จิตได้เจริญ ดื่มน้ำ ทานอาหาร ก็ให้มีสติ”

จากนั้นผลของการเจริญสติก็เกิด

“พอสติตื่น จิตก็ไม่ฟุ้ง จิตตื่นเรารู้จักตัวเอง เห็น
ว่าเราไม่ใช่ตัวเรา แยกรูปแยกนามได้ รูปคือกายที่สมมติ
ว่าเป็นตัวเรา กับนามคือจิตที่เข้าไปเห็นรูปเห็นนาม ความ
พิการเป็นเรื่องของรูป ไม่ใช่เรื่องของเรา ก็เหมือนนกยูงเขา
ออกจากอกไปเลย คือวางร่างกายลงได้ ไม่ยึดติดว่าเป็น
ของเรา จิตก็พ้นความรู้สึกว่าเป็นเรา

“ที่เป็นทุกข์เพราะเราไปยึดติดว่าเป็นเรา รูปเป็นรัง
ของความทุกข์ทั้งหลาย ที่นี้พอจิตมันมีสติ คิดในทางบุญ
กุศล มันก็ฟุ้งไปในทางนั้นอีก คนที่เผลอตรงนี้จะเกิดปิติเกิด
ความภูมิใจที่รู้จักหลงในความคิด ความรู้ เป็นความคิดว่าเรารู้
บางที่คิดว่าบรรลุธรรมเลยนะ เพราะความรู้นี้มีรสชาติมาก
เป็นของใหม่สำหรับเราและเป็นความหลงสำหรับกิเลส

“ตอนนั้นผมถึงขั้นอยากบวชเลย อยากตั้งฉายาให้
ตัวเองว่า พิการโรภิกขุ คิดไป ลืมไปว่าเราพิการ บวชไม่ได้
เป็นช่วงเดียวกับที่ส่งจดหมายฉบับที่สองไปแล้วหลวงพ่อบอก
กลับมาว่า ให้รู้สึกตัวต่อไปเรื่อย ๆ อย่าไปเชื่อความคิด
และระวังจะติดสุข ให้ปฏิบัติต่อไปอย่างเป็นผู้ดู อย่าไปอยู่
กับอาการต่างๆ อะไรเกิดขึ้นอย่าไปยึด บางทีสุข บางทีทุกข์

ให้ดูมัน อย่าเข้าไปเป็นกับอาการเหล่านั้น

“ฝึกมาได้ราว ๑ เดือน ได้คำตอบว่าทางนี้เป็นหนทางพ้นทุกข์แน่นอน จากนั้นก็ทำไปเรื่อยๆ อย่างที่หลวงพ่อบอกว่าให้เป็นผู้ดู แต่ก่อนเราหนีโลก ใครมาก็หลบ ไม่อยากเจอ กลัวสติฟุ้ง ต่อมาก็อยู่กับทุกๆ คนได้โดยมีสติ อย่างบางเรื่องที่เขาพูดมาเราแคร์รู้ไว้เฉยๆ ก็ได้เป็นคนดูโลก และเข้าไปเกี่ยวข้องกับอย่างสันติ เจอคนที่พูดมาก เราห้ามเขาไม่ได้ แต่ห้ามใจเราได้ไม่ให้รำคาญความพูดมากของเขา แล้วบ๊วก็ไม่ซ้ำ น้ำไม่ขุ่นด้วย เขาอยากพูดก็พูดไป เรารู้สึกตัวของเรา สันติภาพก็เกิดขึ้น

“ทุกอย่างเป็นธรรมชาติ ปัญหามันเกิดขึ้นเพราะเราไปฝืนกฎธรรมชาติ แต่พอเราฝึกปฏิบัติธรรม จิตเหมือนจะหมุนตรงกับธรรมชาติ

“ตอนเริ่มปฏิบัติมีเป้าหมายที่ความดับทุกข์ แต่เมื่อปฏิบัติไปก็พบว่าถูกความอยากพ้นทุกข์นั้นบัง เรามองไปที่ความพ้นทุกข์ซึ่งอยู่ข้างหน้าโดยลืมนูปัจจุบัน ความจริงปัจจุบันไม่มีทุกข์อยู่แล้ว แต่เราไปมองอีกอย่าง นี่เป็นเหมือนกำแพงบัง พอปฏิบัติไปนานๆ ผมพบว่าไม่ถึงความพ้นทุกข์ก็ไม่ใช่ไร ให้ปัจจุบันไม่เป็นทุกข์ก็พอแล้ว ไม่ต้องอริยะชั้นไหนก็ได้ ให้มีสติรักษาปัจจุบันที่ไม่มีทุกข์ต่อไปเรื่อยๆ จิตมันก็พ้นทุกข์อยู่แล้วในตัว สิ่งนี้ใครจะบอกเราได้ ต้องเห็นเอง ธรรมะเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติต้องเห็นเอง”

ช่วงหลายปีหลังจากนั้น กำพลมีสภาพจิตใจดีขึ้น

ทุกข์ของเราก็เป็นประโยชน์กับชีวิตเขาด้วย ก็เห็นว่าเราสามารถทำประโยชน์ได้ คุณพ่อเคยสอนไว้ว่าเกิดมาแล้วต้องทำประโยชน์

“เราเป็นคนฝึกการทำประโยชน์ให้ตัวเองได้โดยทำให้ความทุกข์น้อยลง ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว แต่ถ้าเราสามารถใช้ความฝึกที่บางที่ถูกมองว่าไร้สาระนี้ให้เป็นประโยชน์กับคนอื่นได้ ผมคิดว่าเป็นกำไรชีวิต ช่วยตรงไหนได้ก็ช่วยเป็นประโยชน์ให้ได้ก็ยินดีถือว่าเป็นชีวิตที่คุ้มค่า ไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือสินจ้างรางวัล เพราะเราไม่ใช่ลูกจ้างไปทำประโยชน์ที่ไหน ไม่เรียกร้องค่าตัว เขาจะให้หรือไม่ให้ไม่สำคัญ เราทำตัวให้มันมีค่าต่อคนอื่น เท่านั้นก็เพียงพอแล้วในชีวิตนี้

กำพลเริ่มงานพุดกุยธรรมะ แบ่งปันแง่คิด ประสบการณ์ ความรู้ด้านการปฏิบัติธรรมแก่ญาติธรรม โดยในช่วงแรกไปอยู่วัดป่าสุคะโตเฉพาะในพรรษา มีคุณพ่อตามไปเป็นผู้ช่วยเหลือ จนคุณพ่อถึงแก่กรรมในปี ๒๕๔๔ คุณแม่ก็ไปอยู่เป็นผู้ช่วยอีก ๒ ปี จนในเดือนเมษายน ๒๕๔๖ สิ้นนาฏ ประเสริฐภักดี จากชมรมเพื่อนคุณธรรม ซึ่งเป็นญาติธรรมคนหนึ่งของวัดป่าสุคะโต มาพบกำพลกำลังทำหน้าที่อยู่ที่วัด

“เห็นอาจารย์กำพลก็รู้สึกทันทีว่าทำไมคนนี้เขายิ้มได้อย่างสดชื่นแจ่มใส” สิ้นนาฏ เล่าความรู้สึกแรกที่พบกับกำพล

“เรารู้สึกว่าหาได้ยาก ก็เลยคิดว่าถ้าพาอาจารย์มาที่ชมรมฯ คงช่วยกันทำงานเผยแพร่ธรรมะด้วยกันได้มาก ดูอาจารย์เป็นคนที่รู้ธรรมะดีพอจะแบ่งปันให้คนอื่นได้ อาจจะมีมากกว่าคนที่เรียนธรรมะแต่ไม่รู้ธรรมด้วยซ้ำไป ถ้ามาจัดรายการวิทยุของชมรมฯ ก็จะทำให้ประโยชน์กับคนที่มีทุกข์ทางใจในวงกว้างโดยที่คนไม่ต้องตื่นตื่นไปถึงวัดป่าสุคะโต”

ตั้งแต่นั้นมากำพลจึงมาอยู่ประจำที่ชมรมฯ เพื่อนคุณธรรม ในซอยเหล้าลาดดา เชิงสะพานอรุณอมรินทร์ กรุงเทพฯ มาจนปัจจุบัน เขาอาศัยห้องของชมรมฯ เป็นทั้งที่ทำงานและที่พัก

มีเตียงนอนแบบปรับยกนั่งได้วางชิดผนังด้านหนึ่ง กับอ่างล้างหน้าอเนกประสงค์ที่เขาใช้เป็นทั้งที่ล้างหน้า ล้างมือ แปรงฟัน บ้วนปาก รวมทั้งเทโอบัสสาวะ ของใช้ส่วนตัวไม่กี่ชิ้นวางอยู่บนโต๊ะตัวเล็กที่สามารถเอื้อมหยิบได้ถึงได้แก่ วิทยุ นาฬิกา ปากกา กระดาษ น้ำดื่ม รวมทั้งกระบอกปัสสาวะพลาสติกแบบมีหูหิ้ว ซึ่งต้องมีติดตัวไว้ตลอดเวลา

มาอยู่ที่นี่แล้ว กำพลกล่าวถึงงานหลักของเขายังคงเหมือนอย่างที่เคยเป็นมา

“งานหลักของผมคือทำใจ” เขาพูดเป็นที่เล่นแต่หมายความว่าจริงตามคำพูด “ทำความรู้สึกตัวเป็นงานหลัก งานอื่นเป็นงานรอง ไม่ค่อยอยากทำงานความคิดซึ่เกี่ยจคิดแต่ไม่ซึ่เกี่ยจรู้สึกตัว”

กำพลจัดรายการ ตะวันทอแสง ของชมรมเพื่อน-

คุณธรรม ทางวิทยุคลื่น AM ๙๔๕ kHz ทุกวันจันทร์ เวลา ๖ โมงเช้า ซึ่งที่นั่นพูดออกอากาศก็อยู่ใกล้ๆ กับเตียงนอน ถ้าต้องออกมาข้างนอกเขาใช้รถเข็นนั่งแบบขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่ บังคับแล่นไปบนพื้นเรียบภายในบริเวณชมรมฯ ได้เอง

“บางครั้งมีญาติธรรมนัดมาหา ก็ออกมาคุย ช่วยผู้ที่มีปัญหา ให้เขามีกำลังใจ นี่ผมทำมาตั้งแต่ที่วัดป่าสุคะโต โดยเฉพาะกับคนพิการ ก็ทำในสิ่งที่เราทำได้ บอกเขาว่าการปฏิบัติธรรมมันมีผลจริงๆ ทำให้ทุกข์ลดน้อยได้จริงๆ ไม่ต้องหลบตา ไม่ต้องใช้คำบริการรรม ไม่ต้องเพ่ง ฝึกพลิกมือคว่ำ พลิกมือหงาย เป็นจังหวะให้จิตผ่อนคลาย ให้สติตื่น การจะเปลี่ยนชีวิตใหม่ต้องเปลี่ยนจิตให้มีความรู้สึกตัวก่อน ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว

“มาอยู่ที่ชมรมฯ นี่มันอยู่ส่วนกลาง เราทำประโยชน์ได้กว้างขึ้น การติดต่อง่าย มีไปให้คำแนะนำการปฏิบัติธรรมที่พุทธมณฑลทุกเดือน นอกนั้นก็ติดตามโรงพยาบาล เรือนจำในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เอาการเจริญสติเข้าไปสอน ทำเท่าที่ทำได้ไม่มีข้อผูกมัด เพราะเราต้องขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง ต้องมีคนดูแล ต้องมีคนขับรถให้ ต้องมีผู้ช่วย ถ้าไม่มีคนช่วยก็ทำอะไรได้ไม่เท่าไร นอกจากทำใจอย่างเดียว”

ในการพุทธธรรมะกำพลแล้วว่าแต่เดิมต้องเริ่มต้นด้วยการเล่าประวัติความเป็นมาของตัวเองทุกครั้ง จนมีการทำ

หนังสือชีวิตของเขาออกมา การทำหน้าที่ของเขาก็ง่ายขึ้น เป็นการเริ่มต้นด้วยการฉายหนังให้ดู พุดคุยธรรมะ แล้ว แถมท้ายด้วยการให้หนังสือไปอ่านต่อสำหรับผู้สนใจรายละเอียด

เป็นหนังสือชีวประวัติและประสบการณ์การปฏิบัติธรรมชื่อเดียวกับหนังสือสารคดีชีวิต จิตสดใส แม้กายพิการ ซึ่งเขาเริ่มเขียนตั้งแต่ปี ๒๕๔๒

กำพลย้อนความหลังเมื่อครั้งเพิ่งพิการใหม่ๆ ให้ฟังว่า เมื่อก่อนแม้แต่จะพลิกตัวก็ต้องให้คนอื่นช่วย ตอนหลังจึงค่อยๆ ฝึกพลิกตัวเองได้บ้าง

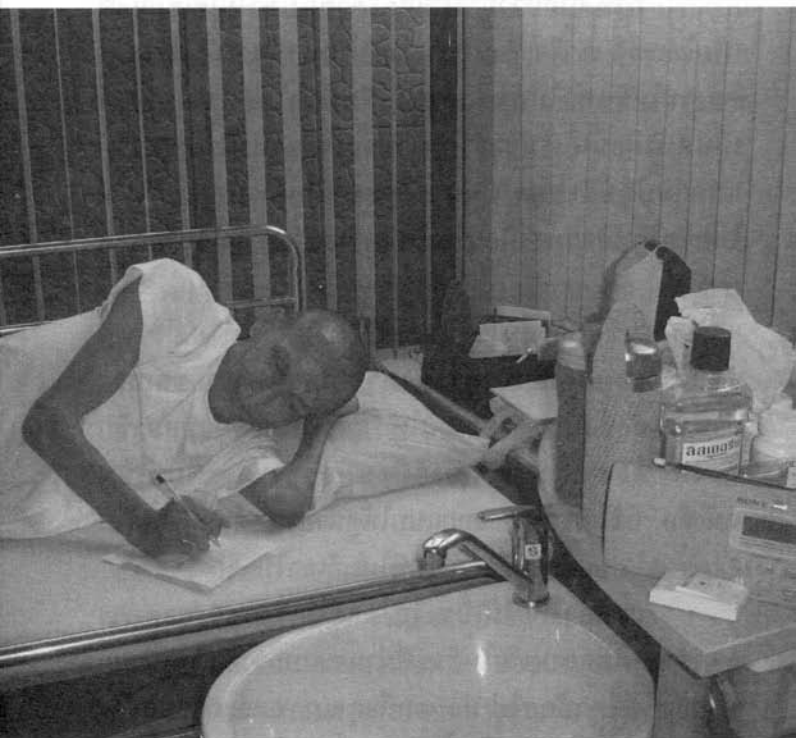
“ตอนนั้นรู้สึกที่เราทำอะไรเองไม่ได้เลย พอทำได้ขึ้นมาเรากุมิใจมาก คงเทียบกับเรื่องของคนอื่นไม่ได้ แต่สิ่งที่เรารู้สึกว่ายากพอทำสำเร็จมันมีความสุข เป็นความสุขที่เกิดจากการทำสิ่งท้าทายความสามารถ แล้วทำได้ มันช่วยหล่อเลี้ยงชีวิตเราไว้”

การเขียนหนังสือก็เป็นเรื่องหนึ่ง

“เมื่อก่อนลายมือผมอ่านไม่ออกเลย” เขาหมายถึง ก่อนพิการ

“เพิ่งมาเขียนแบบใจเย็นตอนหัดเขียนใหม่”

ปัจจุบันลายมือของเขาเป็นตัวบรรจงอย่างสวยงาม สวยกว่าตัวหนังสือของคนมือปรกติหลายคน เป็นการหัดใหม่อีกครั้งในปี ๒๕๓๗ หลังจากนิ้วมือเริ่มกระดิกได้ เริ่มจากการเขียนจดหมายถึงญาติคนนั้นคนนี้

การเขียนหนังสือแต่ละตัวของกำพลไม่ใช่แค่เพื่อเขียนให้เสร็จ
แต่เขายกกว่าเป็นการหางานให้จิตทำไปด้วย
สำหรับเขาการทำงานทุกอย่างถือเป็นการสร้างโอกาส
ให้จิตได้ทำงานด้วย

ถ้าพลบกว่าอักษรแต่ละตัวของเขาไม่ใช่เขียนแค่เพื่อให้เสร็จ เขาจึงเขียนอย่างไม่รีบร้อน เพราะนั่นเป็นการหางานให้จิตทำไปด้วย ส่วนที่เขียนจนได้มีการจัดพิมพ์เป็นหนังสือนั้น เริ่มมาจากความตั้งใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่กลุ่มปฏิบัติธรรม มีคนขอให้เขาเขียนถึงประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม เพื่อว่าจะเป็นการสร้างกำลังใจให้คนอื่นบ้าง

“เขียนสะสมไว้วันละหน้า ตั้งแต่วันที่ ๑ ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ พระไพศาล วิสาโล ช่วยขัดเกลาสำนวน ตั้งชื่อบทและชื่อเล่มให้ แล้วพิมพ์แจกแก่สมาชิกทั่วไป พอแจกไปครั้งหนึ่งก็มีคนบอกว่่าน่าจะพิมพ์เป็นหนังสือ ก็มีใส่ภาพและออกแบบให้ดูน่าอ่าน ตอนนั้นพิมพ์ไป ๗ ครั้งแล้ว ยอดแจกดีมาก ไปที่ไหนก็เอาไปแจก”

เขาเล่าให้เห็นเป็นเรื่องตลกในเรื่องของยอดการแจกจ่าย แต่ความจริงในส่วนที่ผ่านระบบการจัดจำหน่ายก็ทำยอดได้ดีหาหน่อยไม่ บ่งบอกถึงคุณภาพและความสนใจของคนอ่านต่อหนังสือเล่มนี้ เฉพาะที่พิมพ์ในนามของชมรมเพื่อนคุณธรรม ๕ ครั้งหลัง ยอดพิมพ์รวมราว ๕ หมื่นเล่มที่จำหน่ายได้จริงก็ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง นอกจากนั้น จิตสดใจแม้กายพิการ ยังเคยติดอันดับหนังสือขายดีของร้านหนังสือด้วย

หลังจากนั้นรายการโทรทัศน์จากแทบทุกสถานีก็มาถ่ายทำเรื่องราวชีวิตหรือไม่ก็เชิญอาจารย์กำพล ทองบุญนุ่ม

ไปออกรายการ และต่อมาหนังสือเล่มนี้ก็ถูกนำมาปรับเป็น
บทหนังสือคดีชีวิตที่มีชื่อเดียวกับหนังสือ ในโครงการบัน
ศรัทธา ของชมรมเพื่อนคุณธรรม โดยมีจุดประสงค์ด้านการ
แบ่งปันศรัทธาและประสบการณ์ชีวิตสู่ผู้อื่น

สินีนาฏ พุดในฐานะเจ้าของโครงการว่า

“เราเคยมีทุกข์หนักมาก่อน ไม่สามารถหาทางออก
ได้ พอมาพบพุทธศาสนารู้สึกว่าเป็นคำตอบ แล้วก็อยาก
แบ่งปันให้คนอื่นได้รับรู้บ้าง”

๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๙

กำพล มีนัดกับเรือนจำพิเศษธนบุรี เขาไปถึงสถาน
ที่นัดหมายก่อนเวลา การเดินทางของคนพิการต้องเผื่อเวลา
ไว้ด้วยเสมอ

“ผมเป็นคนเดียว ที่สามารถเอามือถือเข้าไปใน
เรือนจำได้” กำพลพูดเล่นเอาจริงระหว่างรอเวลา

เป็นธรรมดาของเรือนจำที่ย่อมเข้มงวดกับการเข้า
ออก กฎข้อห้ามและการตรวจค้นข้าวของที่จะนำเข้าไปในเรือนจำ
ทำกันอย่างละเอียด โทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งที่ถูกห้าม
นำเข้าไปในเรือนจำ แต่มือถือที่กำพลคุยว่าเขาสามารถถือ
เข้าไปได้นั้นความจริงเป็นกระบอกปัสสาวะแบบมือถือ ซึ่ง
เขาต้องพกไว้กับตัวตลอดเวลา

วันนี้เป็นครั้งที่สองแล้วที่เขามาพูดธรรมะให้นักโทษ
กลุ่มหนึ่งในเรือนจำแห่งนี้ฟัง

“ช่วยเตือนสติ ให้แฉ่คิด ให้กำลังใจกับนักโทษว่าเขา

สามารถเปลี่ยนร้ายให้กลายเป็นดีได้ อย่างผมเป็นคนพิการ ผมยังเปลี่ยนได้ เขาเป็นคนมีร่างกายปรกติยังสามารถเปลี่ยนชีวิตใหม่ได้ ไม่ใช่ว่าผิดพลาดแล้วจะเสียไปหมดทุกอย่าง อย่างผมแม้จะเดินไม่ได้ก็ไม่เป็นไร แต่สามารถเปลี่ยนจิตใจได้ พวกเขายังมีโอกาสมากกว่าด้วยซ้ำ”

เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบโครงการนี้ เคยรับการอบรมธรรมะจากอาจารย์กำพลมาก่อน เมื่อมาเป็นผู้จัดการโครงการแก้ไขผู้กระทำผิดก่อนพ้นโทษ เขานึกถึงกำพลในฐานะวิทยากร และชายผู้อุทิศตนเป็นอุปกรณ์ของพระธรรมไม่ปฏิเสธ

“รู้สึกยินดีที่ได้มาพบกับทุกคนอีกครั้งหนึ่ง ในฐานะอุปกรณ์ของพระธรรม”

อาจารย์กำพลกล่าวทักทายผู้ฟัง ซึ่งนั่งสลอนกันอยู่ในห้องประชุมที่มีบรรยากาศคล้ายห้องเรียน ถ้าไม่เห็นกำแพงสูงที่ล้อมอยู่โดยรอบก็จะไม่รู้ว่าห้องนี้อยู่ในคุก !

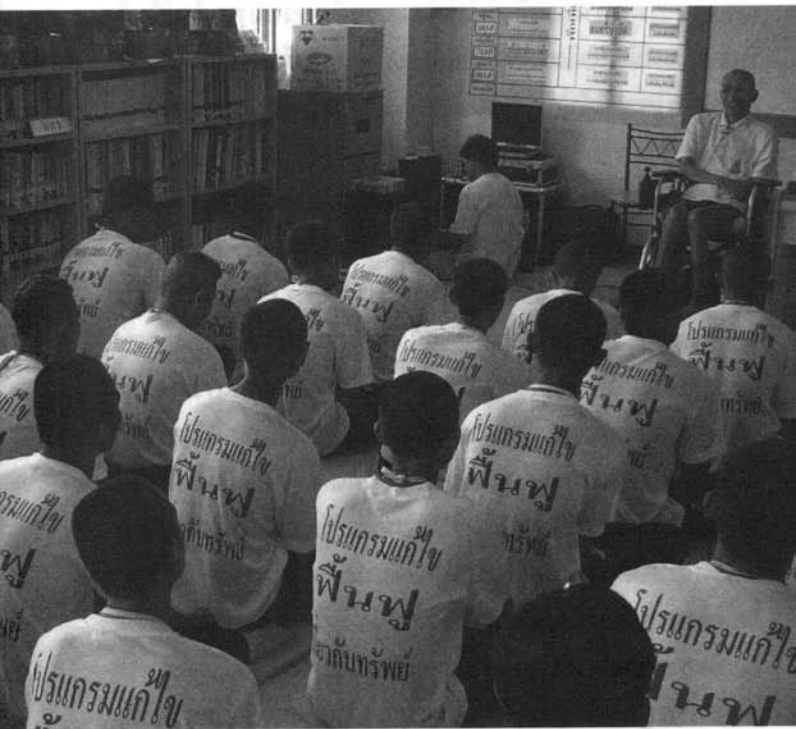
ผู้ต้องโทษที่นั่งฟังส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่ม

“มาเพื่อเป็นกัลยาณมิตร มาให้แง่คิด ให้กำลังใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมะ ในการมีสุขในทุกสถานที่”

เกริ่นนำแล้ว วิทยากรธรรมะก็คุยกับคนฟัง

“คนเราเกิดมามีสิ่งหนึ่งที่เรากำลังต้องการที่สุดคือ ความสุข ส่วนสิ่งที่เราไม่ต้องการคืออะไร ใครตอบได้ ?”

“ความทุกข์” หลายคนตอบพร้อมๆ กัน

คราวไปพุทธธรรมให้นักโทษในเรือนจำฟัง
 กำพลพูดในตอนหนึ่งว่า “ทุกคนยังดีกว่าผม อยู่ในนี้ไม่กี่ปีก็ออกไป
 อย่างผมนี่เหมือนติดคุกตลอดชีวิตในทางร่างกาย”
 แต่เขาสามารถเปลี่ยนชีวิตในทางจิตใจได้ก็โดยอาศัยการปฏิบัติธรรม

“ทุกคนรู้ว่าสิ่งที่ไม่ต้องการคือความทุกข์ แล้วก็พยายามหนี แต่แปลกบางอย่างเรายังหนีมันยิ่งตาม”

เขาเปิดประเด็นอย่างชวนให้ติดตาม แล้วนำเข้าสู่เนื้อหา

“เหตุของความทุกข์คืออะไร คือกิเลส แปลว่า เครื่องเศร้าหมองในจิตใจ ได้แก่ ความโกรธ ความโลภ ความหลง มีมากก็เศร้าหมอง ถ้าไม่มีใจก็เป็นปรกติ สามอย่างนี้อยู่ในตัวใครมากชีวิตจะเป็นทุกข์ ละได้มากก็ยิ่งดี

“สิ่งสำคัญอีกอย่าง คือความเห็นของเรา ความเห็นต้องถูกกับหลักธรรม ถ้าใครเชื่ออันนี้ก็เป็นบุญกับจิตใจ นี่เป็นตัวอย่างของการทำความเห็นที่ถูกต้อง มีบุญอย่างหนึ่งทำแล้วได้บุญสูงสุดเลย คือการภาวนา ทำจิตใจให้เจริญ ผีกล่นจิตใจให้มีสติรู้สึกตัว ตอนนี้อย่างคนที่ตั้งใจนั่งฟังก็รู้สึกตัวอยู่ บางคนที่เหมาะล่อยนั้นกำลังไม่รู้สึกรู้สีกตัวนะ ไปคิดปรุงแต่งถึงอนาคตถึงอดีต ความทุกข์มาเยือนแล้ว การภาวนาคือการทำจิตใจให้อยู่กับปัจจุบัน อันนี้เป็นบุญสูงสุดในทางพุทธศาสนา เป็นการละความชั่วซึ่งเป็นเหตุของความทุกข์ออกไปได้ นำความดีซึ่งเป็นเหตุของความสุขมาสู่จิตใจเรา”

จากนั้นวิทยากรก็ชวนผู้ฟังเข้าสู่การฝึกปฏิบัติ

“วันนี้จึงอยากชวนเราภาวนาเจริญสติระยะสั้นๆ แล้วสามารถเอาไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ไม่ต้องใช้สายตา ไม่ต้องใช้ความคิด เพียงอยู่กับความรู้สึกตัว

“จากที่เรา นั่งขัดสมาธิอยู่นี้ ลองเอามือทั้งสองข้าง

วางที่ขา พลิกมือขวาตะแคงขึ้น-ให้รู้สึกตัวอยู่นะ ยกมือ
ขวาขึ้นมาครึ่งตัว เอามือขวามาไว้ที่สะดือ พลิกมือซ้าย
ตะแคงขึ้น ยกมือซ้ายขึ้นมาครึ่งตัว เอามือซ้ายมาทับมือขวา
-อย่าส่งจิตเลือนลอย เลื่อนมือขวาขึ้นมาที่หน้าอก เอา
มือขวาออกข้าง-ให้รู้สึกตัวนะ ลดมือขวาลงมาที่ขาขวา
ตะแคงไว้-ให้รู้สึกอยู่นะ อย่าครุ่นคิดอะไร คว้ามือขวาลงที่
ขาขวา เลื่อนมือซ้ายขึ้นไปที่หน้าอก เอามือซ้ายออกด้าน
ข้าง ลดมือซ้ายลงมาที่ขาในท่าตะแคง คว้ามือซ้ายลงที่ขา
ซ้าย การเคลื่อนไหวท่าต่างๆ นี่หลวงพ่อบริหารคิดขึ้นเพื่อ
ใช้เป็นอุปกรณ์ สิ่งฝึกคือให้จิตรู้สึกมีปัจจุบันอยู่กับตัวเอง
ไม่ปรุงแต่ง ให้จิตตื่นรู้ ลองทำซ้ำอีกรอบ-พลิกมือขวา
ตะแคงขึ้น ยกมือขวาขึ้นมาครึ่งตัว เอามือขวามาที่สะดือ
พลิกมือซ้ายตะแคงขึ้น ยกมือซ้ายขึ้นครึ่งตัว เอามือซ้าย
มาทับมือขวา เลื่อนมือขวาขึ้นหน้าอก เอามือขวาออกด้าน
ข้าง ลดมือขวาลงมาที่ขาขวาตะแคงไว้ คว้ามือขวาลงที่
ขาขวา เลื่อนมือซ้ายขึ้นหน้าอก เอามือซ้ายออกมาด้านข้าง
ลดมือซ้ายลงที่ขาซ้ายในท่าตะแคง คว้ามือซ้ายลง

“ขณะทำถ้าใครรู้สึกตัว แสดงว่าจิตอยู่กับตัวเราแล้ว
เวลาที่มีความคิดขึ้นมาอย่าสนใจ สนใจแค่ความรู้สึกตัว จิต
ผ่องคลาย อย่าไปบังคับมันจะเครียด สบายๆ ให้รู้สึกตัว
เป็นใช้ได้ จุดประสงค์คือให้สติตื่น ถ้านอนเราก็พลิกมือ
เล่น ถ้าเดินก็มาอยู่กับการก้าวเท้า แล้วเราเคลื่อนไหวทั้งวัน
พยายามตามการเคลื่อนไหว จิตจะอยู่กับปัจจุบัน อยู่ที่นี่เรา

มีการทำงานทั้งวัน ทำความสะอาด ดายหญ้า อย่าปล่อย
จิตใจให้ล่องลอยทำใจให้อยู่กับแรงงานของเรา อยู่กับปัจจุบัน
ทำอะไรก็ให้มีสติ อาบน้ำก็มีสติอยู่กับการอาบน้ำ ทานข้าว
ก็มีสติอยู่กับการทานข้าว ให้มีสติควบคุมตัวเราไว้ เราจะรู้
จักตัวเราเอง เราจะได้ไม่ต้องคิดถึงอนาคตที่มันไม่แน่นอน
ไม่ต้องพะวงถึงอดีตที่มันเป็นทุกข์ ให้มีปัจจุบันที่ไม่ต้อง
ย้อนถึงอดีต เราจะมีสติควบคุมตัวเราเสมอๆ อยู่กับอนาคต
ก็กังวล อยู่กับอดีตก็เศร้าหมอง ให้มีสติควบคุมกาย ควบคุม
ใจเรา ควบคุมไม่ได้มันจะนำความทุกข์มาสู่ใจเรา ถ้า
ควบคุมได้ สติจะทำใจเราให้มีความสุข ผ่อนคลาย อยู่ที่
ไหนสภาพใด ไม่สำคัญ ถ้าควบคุมได้ใจจะมีสติ ผ่อนคลาย
แต่ถ้าใช้ความคิดก็คิดอย่างมีสติ รู้เนื้อรู้ตัว เราสอนตัวเรา
ความคิดปรุงแต่งในทางไม่ดี เราต้องมีสติทักท้วง เหตุของ
ความทุกข์คือกิเลสมันเริ่มที่จิตใจเรา สิ่งนี้ทำให้เราเป็นทุกข์
ทักท้วงมันเวลามันคิดไม่ดี ถ้ามีสติเหมือนมีพ่อแม่ในใจเรา
สติจะใช้เราทำแต่ความดี

จากการฝึกปฏิบัติ เขาต่อไปถึงการให้ข้อคิด

“เรามาอยู่ในเรือนจำแล้วก็อย่าถือว่าเสียเปล่า เรา
ได้อะไรหลายอย่าง ได้ฝึกจิต หลายคนที่อยู่ข้างนอก อยาก
ฝึกสติอยากปฏิบัติธรรม อยากรู้จักชีวิต แต่ไม่มีโอกาสเพราะ
ทำแต่งงาน ไม่มีเวลาได้ดูตัวเอง แต่อยู่ในเรือนจำเราได้ดู
ตัวเองมากยิ่งขึ้น ยอมรับมัน แต่อย่ายอมแพ้ย่อมจำนน
ให้เราเปลี่ยนกรรมเก่าที่เราได้รับ ให้เป็นกรรมใหม่ที่ดี การ

ปฏิบัติธรรมการมีสติ การรักษาศีล เป็นการเปลี่ยนชีวิตเราใหม่

“ความทุกข์หรืออุปสรรคต่างๆ ไม่ใช่เรื่องเลวร้ายเสมอไป มองดีๆ อาจเป็นส่วนดีของเราด้วย ทำให้เรามีความเข้มแข็งอดทน ขยันมากขึ้น มันสอนให้เรารู้จักตัวเองมากขึ้น ทำให้เราคิดเป็น ไม่เป็นทุกข์ ส่วนคนที่คิดไม่เป็น ความคิดจะทำให้จิตใจเศร้าหมอง

“ทำได้อย่างนี้ความทุกข์หรือปัญหาก็เป็นครูสอนเราที่เขาเรียกว่าผิดเป็นครู สามารถย้อนระลึกถึงและเราจะไม่ทำอย่างนั้นอีก

“ทางเรือนจำลองเปรมให้ผมไปพบกับนักโทษที่พิการ คนเหล่านั้นติดคุกสองชั้นเลยนะ หมดอิสรภาพทั้งโดยข้างนอกข้างใน บางคนตาบอด แขนด้วน ขาเป็นโพลิโอ แย่ยิ่งกว่าพวกเรา ผมชวนเขาปฏิบัติธรรม บางคนยกมือได้ข้างเดียว แต่เขาก็ตั้งใจ ทำให้เขามีสติ และปฏิบัติได้

“และพวกเราทุกคนยังดีกว่าผม อยู่ในนี้ไม่กี่ปีก็ออกไป อย่างผมนี้พิการตลอดชีวิตนะ เหมือนติดคุกตลอดชีวิตในทางร่างกาย ใหม่ๆ ก็คิดว่าชีวิตคงจะเอาดีไม่ได้แล้ว คงต้องเศร้าหมองตลอดชีวิต เป็นทุกข์ตลอดชีวิต แต่พอผมมาปฏิบัติธรรม มาอ่านธรรมะ ฟังธรรมะ มาเจริญสติ ใช้ชีวิตอย่างมีธรรมะ มันเปลี่ยนชีวิตทางใจใหม่จากหน้ามือเป็นหลังมือเลย พลิกจากความทุกข์เป็นสุขได้ โดยอาศัยการปฏิบัติธรรมนี้แหละ ไม่ใช่ทำแคว้นสองวันนะ ทำสะสม

ความสุขไปเรื่อยแล้วความเศร้าหมองก็ค่อยๆ หายไป แม้ร่างกายพิการอย่างนี้ แต่ใจเปลี่ยนใหม่ได้ จากทุกข์เป็นสุขได้ และเห็นคุณค่าของความพิการ เห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตแล้วยังออกมาทำประโยชน์ได้ด้วย ชีวิตมันมีค่ามากขึ้น ถ้าอยากเป็นคนที่มีค่าให้ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เราจะมีกำลังใจ อย่างนี้จะเปลี่ยนชีวิตใหม่ได้

“พวกเรานี้มีโอกาสออกไปใช้ชีวิตข้างนอกอีก เพราะฉะนั้นอย่าไปท้อแท้สิ้นหวัง สร้างเหตุของความทุกข์เสียด้วยการทำความดี ละความชั่ว ใช้ชีวิตอย่างมีสติ ให้มันดีที่สุดแล้วค่อยออกไป เราสามารถเปลี่ยนชีวิตได้ เป็นคนดีเพราะการทำดี และเราสามารถทำดีได้จากที่นี่

ก่อนอำลาการบรรยาย กำพลตั้งความหวังว่าการพบเจอกันในโอกาสต่อไป คงจะเป็นการเจอกันนอกกำแพงสูง

หลังทำหน้าที่บนเวทีนานเกือบสองชั่วโมงต่อเนื่อง อาจารย์กำพลบังคับรถเข็นนั่งไฟฟ้าเข้าห้องพัก ขอเวลาพักผ่อนร่างกายโดยการนอนราบบนเสื่อฟูกที่พกพาติดตัวมาด้วย

“อิริยาบถที่สบายที่สุดคือต้องนอน” กำพลพูดหลังจากผู้ช่วยเหลืออุ้มเขาจากรถลงนอนบนเสื่อฟูก “นั่งได้ไม่นานเพราะหายใจลำบาก เหนื่อยง่าย จึงมักอยู่กับการนอนเสียเป็นส่วนมาก ตอนเขียนหนังสือก็นอนเขียน ไม่มีปัญหาเรื่องแผลกดทับ เพราะเราแก้ด้วยการพลิกตัว ตื่นน้ำเป็นเวลา ปัสสาวะจะไม่ขึ้น ไม่มีปัญหาการติดเชื้อ เรื่อง

อาหารก็ระวัง พยายามเลือกที่ทานแล้วท้องไม่เสียและไม่ผูก
จะอ่อยหรือไม่ ไม่คำนึงถึง ถ้าอ่อยแล้วเป็นทุกข์ก็ไม่เอา
การขับถ่ายใช้ยาสวน นั่งบนเก้าอี้ ให้ผู้ช่วยสวนยาให้ เรา
ช่วยกดหน้าท้อง จากนั้นก็อาบน้ำไปด้วยในคราวเดียวกัน”

อยู่ที่ชมรมฯ กำพลจะนอนตั้งแต่หัวค่ำตอนราว ๒
ทุ่ม ตื่นตี ๓ เจริญสติจนถึง ๖ โมงเช้า จากนั้นก็จัดรายการ
วิทยุไปจนถึงหกโมงครึ่ง แล้วทานอาหารเช้าหลังจากนั้น

เขาต้องการผู้ช่วยตอนทานอาหาร อาบน้ำ และ
ในการขึ้นลงรถเข็น นอกนั้นเขาดูแลตัวเองได้ แต่เขาพูด
เสมอว่า ถ้าไม่มีผู้ช่วยเขาทำประโยชน์ให้คนอื่นได้น้อย

ทุกงานที่ทำอยู่ไม่มีค่าตอบแทนที่แน่นอน นอกจาก
เงินบริจาคที่ผู้มีจิตศรัทธามอบให้เดือนละ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐
บาท แต่เฉพาะค่าจ้างผู้ช่วยเหลือส่วนตัวก็ตกเดือนละ ๘,๐๐๐
บาท ซึ่งชมรมเพื่อนคุณธรรมช่วยดูแลรับผิดชอบในส่วนนี้
รวมไปถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน

“อาจารย์กำพลช่วยเหลือตัวเองเกือบไม่ได้ ยังอยู่ได้
โดยไม่ทุกข์ เห็นอาจารย์แล้วเรายังรู้สึกละอายที่ทุกข์กับ
เรื่องนิดๆ หน่อยๆ ในชีวิต ก็คิดว่าคนได้มาเห็นแล้ว ใครที่
ทุกข์ก็คงคลายทุกข์ และได้ข้อคิดกลับไปใช้ประโยชน์ เริ่ม
ต้นชีวิตใหม่ได้อย่างมีทุกข์น้อยลง”

สินีนามู พุดลับหลังอาจารย์กำพล

ขณะที่เพื่อนญาติธรรมคนหนึ่งที่วัดป่าสุคะโต ซึ่ง
เป็นคนร่างกายสมบูรณ์พร้อม พุดว่า “ถ้ามันแลกได้ผม

อยากแลก แลกสิ่งที่เป็นผมตอนนี้กับสิ่งที่เป็นอาจารย์กำพล
ผมไม่เสียดายถ้าให้ผมพิการ แต่ให้มีจิตใจแบบอาจารย์กำพล”

ส่วนกำพลพูดถึงความพิการของตนเองซึ่งเป็นคล้าย
บทสรุปของชีวิตว่า

“ความพิการนี้ไม่ใช่เรื่องเสียหายนะ ผมว่าต้อง
ขอบคุณมัน ถ้าผมไม่เป็นอย่างนี้ก็คงไม่ได้เจอธรรมะ คง
หลงไปตามความสมมติ หมกมุ่นกับทางโลก ความเจ็บไข้
ได้ป่วยทำให้เราหันกลับมาดูตัวเองที่เราไม่เคยมอง เวลา
เกิดความผิดพลาดก็โทษคนโน้นคนนี้ โทษเวรกรรม แต่ลืม
โทษตัวเราว่าประมาท ขาดสติ การได้ปฏิบัติธรรมทำให้
เรามุ่งแก้ไขตัวเอง

“คนส่วนใหญ่ในทุกวันนี้ใช้วิธีกลบเกลื่อนทุกข์
เบื่อบ้านก็ไปห้าง แต่ถ้าไปไม่ได้ล่ะ อย่างผมเบื่อบ้างไรก็
ต้องนอนอยู่กับที่ แต่เมื่อได้ฝึกปฏิบัติ จิตมีทางออก รู้ทัน
เกิดความสุขจากการทำสิ่งที่ท้าทายความสามารถแล้วทำได้
จากนั้นก็ข้ามไปทำสิ่งที่ยากที่สุดในชีวิต คือการเอาชนะใจ
ตนเอง

“อุปสรรคไม่ได้เป็นทุกข์เพียงอย่างเดียว ความลำ
บากก็มีคุณของมัน ทำให้เราเข้มแข็ง อดทน อยากช่วยเหลือ
ตัวเอง มันเป็นครูสอนเรา ให้ประสบการณ์ชีวิตซึ่งจำจาก
ที่ไหนไม่ได้ แล้วยังสามารถแบ่งปันไปสู่คนอื่น นี่เป็นเหมือน
ตำราเล่มใหญ่ที่เราต้องขอบคุณมัน

“เราคนพิการทำได้ ยิ่งถ้าเป็นคนปกติจะยิ่งสะดวก

หลายๆ อย่างในการที่จะทำ ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงธรรมะได้ ถ้าเขามั่นใจว่าความพ้นทุกข์มีจริง และสามารถใช้ธรรมะดับทุกข์ได้ เชื่อว่าคนที่บรรลุธรรมนั้นเคยมีอยู่ และมั่นใจว่าคนอื่นทำได้เราก็คงทำได้”

กำพล ทองบุญนุ่ม พิกการเมื่ออายุ ๒๔ ปี แล้วเดินทางชีวิตต่อมาจนถึงวัย ๕๑ ปีในปัจจุบัน ที่เขาบอกว่าตื่นจากความฝันแล้ว และจะไม่กลับไปฝันร้ายเช่นนั้นอีก ตื่นมากับความรู้สึกที่ว่า เขาไม่เป็นอะไรเลย นอกจากมีชีวิตอยู่เพื่อทำหน้าที่เท่านั้น ทำหน้าที่ให้กับกายและจิตด้วยความรู้สึกตัว และทำหน้าที่เพื่อผู้อื่นเท่าที่มีโอกาส

ใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างไม่มุ่งหวังอะไร ไม่ต้องการอะไร ไม่ไฝ่ฝันว่าจะเป็นอะไร ช่วยผู้อื่นในด้านการให้แง่คิด กำลังใจ เสริมสร้างความเพียรให้คนเหล่านั้นมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติ ให้คนที่ท้อแท้ สิ้นหวังในชีวิต มีจิตใจที่ดีขึ้นเพื่อต่อสู้ชีวิตต่อไป

นี่แหละที่เขาทำอยู่ในทุกวันนี้.

sm

ก่อน “สุดปลายปีกฝัน” ปีกศิลปะของผีเสื้อเสรี ทง โคตรชมพู

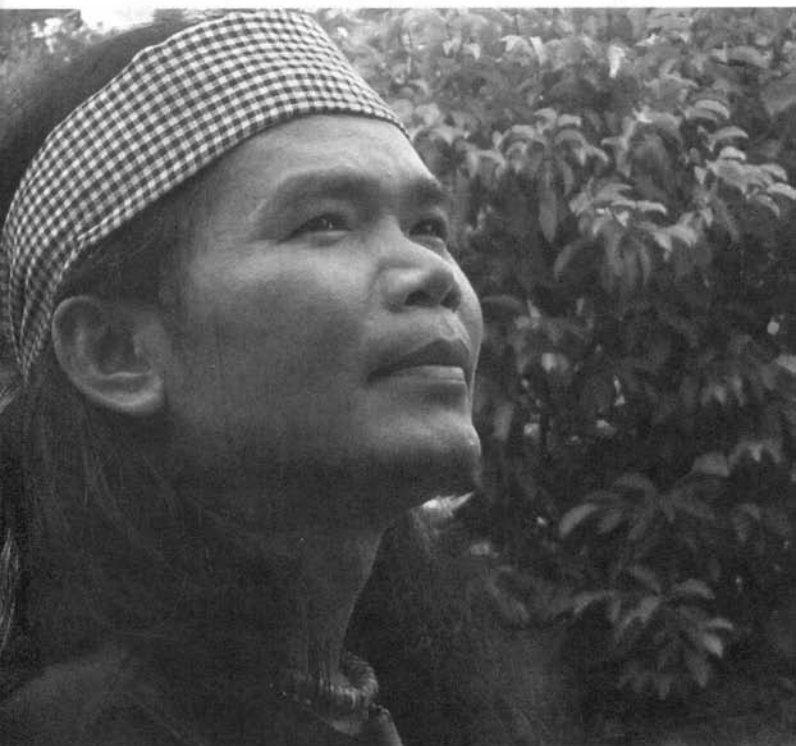
ผมเขียนฉากแรกเอาไว้แล้ว

ทง โคตรชมพู เกริ่นให้ข้าพเจ้าฟัง

เป็นยามเย็นที่เราสามคน ผม แม่ น้องสาว กำลังเดินกลับบ้าน ตอนนั้นผมยังพอเดินได้อยู่ แต่ไม่ค่อยแข็งแรงแล้ว ขณะที่เดินตามกันมาบนคันนา ฝนก็ตั้งเค้า ลมพายุพัดลมแรงนั้นเป็นเรื่องน่ากลัวสำหรับผมซึ่งตอนนั้นขาไม่ค่อยมีแรง เห็นท่าไม่ดีแม่อีกเลยเอามาใส่ในตะกร้าข้างหนึ่ง เอาน้องสาวใส่อีกข้าง แล้วแม่อีกหอบลูกสองคนหนีฝนกลับเข้าหมู่บ้าน น้องสาวเขาสนุกตามประสาเด็ก ตอนนั้นเขายังไม่เป็นอะไร แต่ผมมองแล้วห่วงแม่มาก คันทนาเล็กๆ แม่เกือบล้มหลายครั้ง นึกขึ้นมาผมยังจำภาพนั้นได้ติดตา

อีกฉากหนึ่ง

เป็นช่วงที่ผมไปโรงเรียนไม่ได้แล้ว เพราะผมเริ่มเดินไม่ได้ กลางวันผมจะอยู่บ้านกับน้องสาวซึ่งเป็นเหมือนผมแล้ว ก่อนไปโรงเรียนน้องชายจะอุ้มผมขึ้นมานั่งริมหน้าต่าง ผมได้เห็นฝน เห็นแดด เห็นใบไม้ร่วงโรยและผลิใหม่ ดอกไม้เบ่งบาน ก็เล่าให้น้องสาวที่นั่งอยู่บนตั่งกลางห้องฟัง วันหนึ่งผมเห็นดอกหางนกยูงดอกสุดท้ายเหลืออยู่บนต้น ก็รีบวาดก่อนที่มันจะร่วงว่าจะเก็บไว้วาดน้องชาย วาดเสร็จเมฆฝนครึ้ม ฟัวร้องคำราม น้องสาวก็ว่า “มันไม่ตกหรอกเดี๋ยวก็ผ่านไป” แต่มันไม่เป็นเช่นนั้น มันตกหนักมากผมขยับหนีไปไหนไม่ได้ ฝนเม็ดใหญ่พุ่งเฉียงผ่านเข้ามาทางหน้าต่าง จนผมต้องก้มหน้าเพราะฝนกระหน่ำเข้าตา หนาวจนแทบไม่ไหว สะท้านไปหมด ร่างกายผมกลัวความหนาวเย็น ยามอากาศเย็นจะหนาวเหน็บถึงกระดูก น้ำตาผมไหลแต่ผมยิ้มให้น้องสาว ไม่ให้เขาเป็นห่วง แต่คำพูดที่ว่าฟ้าหลังฝนมักจะสดใส ผมได้รู้ในวันนั้นเอง หลังฝนหยุด ความหนาวเยือกผ่านไป ภาพตรงหน้าที่เขียนไว้จะวาดน้องชายถูกฝนชะจนเลอะเลือน ผมจึงตั้งชื่อภาพนั้นว่า ฝึเสื่อระบำฝน แล้วก็คิดว่า ต่อไปนี้คงไม่มีอะไรหนักเท่าที่เราได้ผ่านมาอีกแล้ว ความคิดเปลี่ยนไปเลย ก่อนนั้นรู้สึกตัวเองยิ่งกว่าผ้าชีวรีที่จะเอาไปเช็ดอะไรได้ โอกาสที่จะก้าวอย่างสิ้นสุดไปแล้ว แต่ความรู้สึกบอกว่า เรายังมีหัวใจอยู่ ก็ตั้งใจไว้เลยว่าต่อไปจะก้าวด้วยใจ เพราะมันไปได้ไกลกว่า คิดได้ในตอนนั้น

ทง โคตรชมพู
ลูกผู้ขายหัวใจทรงแห่งบ้านถ่อน (ทำบ่อ หนองคาย)

นี่เป็นบางฉากของบทหนังชีวิตตัวเองที่ทงง โคตร-
ชมภู ลูกผู้ชายวัยต้นสี่สิบ เขียนเอาไว้ด้วยปาก

ใช่ ข้าพเจ้าหมายความว่าตามตัวอักษร--เขาเขียน
ด้วยปาก

ทงงเป็นศิลปินมาแต่เด็ก แต่หลังจากอายุ ๒๕ ปี
มาแล้ว งานวาด งานเขียนทุกอย่างของเขาล้วนรังสรรค์ขึ้น
ด้วยปากทั้งสิ้น

เขียนเพลง บทกวี จนถึงการเขียนบทหนังที่เขาบอก
ด้วยว่าเป็นการเขียนไว้อ่านๆ รอกการนำไปแปลงเป็นภาพที่
เคลื่อนไหวมีชีวิตชีวาโดยที่ทีมงานของพรรคพวกเพื่อนฝูง
รวมทั้งงานเขียนภาพที่ทำมานับพันภาพ ล้วนเป็นผลงานที่
ใช้ปากสร้างท่ามา

เนื่องจากร่างกายของเขาขยับได้เป็นปรกติก็แต่
ส่วนคอขึ้นไป และมีแต่ปากที่ยังใช้หยิบจับอะไรได้ นอก
นั้นเขาไม่สามารถขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวได้เองเลย

แต่ก็คงเพียงร่างกายเท่านั้นที่ถูกโชคชะตาพันนาการ
ในช่วง ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมานี้ นับแต่เขากล้าก้าวออกไปจาก
ชายคาบ้านครั้งแรก จนปัจจุบันเขายังคงสัญจรอนแรมไป
ทั่วประเทศอยู่เนืองๆ เดินทางร่วมกับเพื่อนศิลปิน จนถึง
ผู้หลักผู้ใหญ่ในวงการศิลปะระดับชาติ รวมทั้งออกไปแบ่ง
ปันความรู้ประสบการณ์แก่นักเรียนนักศึกษาในหลากหลาย
สถาบัน

เขามีความสามารถที่จะหารายได้พอเลี้ยงตัวเอง

และยังเหลือเผื่อแผ่ไปถึงญาติพี่น้อง

สำคัญที่สุดทงยืนยันว่า เขาได้ใช้ชีวิตอย่างเป็น
ปกติ ไม่แตกต่างจากคนทั่วไป

“วีระศักดิ์...ทางนี้” เสียงของทงดังมาจากสวนหย่อม
หน้าบ้านหลังเล็กปลูกติดพื้น ขณะข้าพเจ้ากำลังหันรีหันขวาง
อยู่หน้าป้อมตำรวจบ้านก่อน อย่างไม่รู้จะไปทางไหนดี

ก่อนหน้านั้นข้าพเจ้าได้เบอร์โทรศัพท์ของทง
มาจากมิตรรุ่นพี่ที่พึ่งพาได้ โทรทาบถามเขาว่าอยากขอ
สัมภาษณ์ เขานัดแนะและบอกทางให้กับข้าพเจ้าว่า ถ้านั่ง
รถทัวร์กรุงเทพฯ-ท่าบ่อ ก็มาลงรถที่หน้าบ้านของเขาได้เลย
ให้ลงที่หน้าป้อมตำรวจบ้านก่อน ซึ่งอยู่ก่อนถึงตัวอำเภอ
ท่าบ่อ (หนองคาย) ราว ๑๕ กิโลเมตร จากนั้นให้โทรหา
เขาจะให้คนออกมารับ

ข้าพเจ้ามาถึงที่หมายตั้งแต่ยังไม่ทันหกโมงเช้า
คิดว่าเขาคงยังไม่ตื่นและยังไม่อยากโทรปลุก คิดจะเตร็ดเตร่
รืออยู่แถวๆ นั้นก่อน แต่ไม่ทันได้ทำอย่างที่คิดก็ได้ยิน
เสียงเรียกของเขา

“มา เดินเข้ามาเลย ลูกมานั่งรอสักพักแล้วเนี่ย”
เจ้าของบ้านตะโกนเรียกซ้ำ พลังบังคับรถเข็นนั่งแบบขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าออกมาด้านหน้าบ้าน

บ้านของเขาอยู่ห่างไปจากถนน หมายเลข ๒๑๑
ไม่ถึง ๑๐๐ ก้าวมีลานหญ้ากับสวนหย่อมขนาดย่อมคั่นกลาง

ด้านหลังมีบ้านใหญ่อีกหลังปลูกอยู่ภายในรั้วเดียวกันบริเวณรอบบ้านยังเหลือที่ว่างกว้างใหญ่ไปจนจดขอบรั้วของเพื่อนบ้าน

รอยทางเดินนำข้าพเจ้าผ่านไปกลางลานหญ้า ลัดเลาะสวนหย่อม ข้ามสะพานไม้เล็กๆ เข้าไปยกมือไหว้เขาที่หน้าบ้าน

ข้าพเจ้าไม่แปลกใจที่เขาไม่รับไหว้ตอบ เพียงแต่พยักหน้ายิ้มแย้ม

“ตามปรกติดี ๕ รถทัวร์จากกรุงเทพฯ ก็มาถึงนี่แล้ว” ทนงต่อประเด็นเดิมที่ค้างไว้

“คนขับรถบอกว่าวันนี้ฝนตก เลยมาช้าหน่อย” ข้าพเจ้าบอกเขา คนขับรถทัวร์พูดกับข้าพเจ้ามาอย่างนั้นจริงๆ ก่อนลงรถเรามีโอกาสได้คุยกัน ๒-๓ คำ โชเฟอร์หนุ่มคนนั้นยังพูดเลยว่า ถ้าข้าพเจ้าบอกเขาได้ว่าบ้านของเพื่อนอยู่ตรงไหน เขาจะจอดให้ลงที่หน้าบ้านเลย ข้าพเจ้าไม่ทราบแน่ชัด จึงขอลงที่หน้าป้อมตำรวจตามที่ทนงแนะนำไว้

“ผมก็เพิ่งกลับมาจากมหา’ลัยขอนแก่นเมื่อคืนนี้เหมือนกัน” ทนงพูดกับข้าพเจ้าหลังชวนให้นั่งลงที่มุมหน้าบ้าน ด้านนอกโอบล้อมด้วยพฤษภา ไม้สวนไม้ประดับนานาพรรณในสวนหย่อม บรรยากาศรอบบ้านคิลินดูสดชื่นอย่างดีทีเดียว

“ไปทำอะไรที่นั่นครับ”

“ค่ายต้นกล้าวรรณกรรมของครูสลา คุณวุฒิ”

“อ้อ” ข้าพเจ้าเคยเห็นชื่อของทง ในหน้าข่าวสารวรรณกรรมตามหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ ในฐานะวิทยากรของค่ายกองทุนศิลปินบ้านป่าครูสลา คุณวุฒิ

“อ้าว กลับมาเมื่อไหร่” เพื่อนบ้านคนหนึ่งเดินผ่านมา หยุดแวะทักทายทง ดูจากการแต่งตัวเธอคนนั้นคงกำลังจะออกไปทำงาน

“เมื่อคืนนี้แหละ” หม่อมเจ้าของบ้านตอบ

“ตอน ๔ ทุ่ม ยังเห็นในทีวีอยู่เลย” เพื่อนบ้านสาวแซว

“ตัวจริงนั่งดูถ่ายทอดฟุตบอลอยู่ในบ้านเนี่ย”

“ไม่ดูตัวเองออกทีวีหรือ”

“ดูทำไม เห็นอยู่ทุกวัน”

“อืม ในทีวีดูอ้วนนะ”

ว่าแล้วเธอก็เดินจากไปกับเสียงหัวเราะอารมณ์ดี สังเกตดูทงออกจะเอียงอายนิดหน่อย

คืนที่ผ่านมา (อาทิตย์ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๙) รายการสารคดีโทรทัศน์ช่องหนึ่งถ่ายทำชีวิตเขาไปออกอากาศเรื่องราวของเขาคงเป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้คนได้เป็นอย่างดี แม้จะไม่ละเอียดลออนัก ด้วยข้อจำกัดของเวลาเพียงชั่วโมงเดียวคงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดช่วงชีวิตคนอายุ ๕๐ กว่าปีให้ได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน

เมื่อได้มาสนทนากันโดยไม่มีเงื่อนไขเวลา ข้าพเจ้า

อยากจะฟังเขาเล่าอย่างละเอียด

ทรงจึงพาข้าพเจ้าย้อนไปสู่จากตั้งแต่ในวัยเด็กของเขา

ตอนเด็กผมเป็นปรกติและแข็งแรง ในพี่น้อง ๖ คนผมซึ่งเป็นลูกคนที่ ๓ อาจจะแข็งแรงที่สุด เป็นเด็กชน ยิงนกตกปลาทำมาหมด ชุกชนจนโดนแม่ตี แม่ดำเอาบ้างก็มี เรื่องการเรียนก็เป็นความหวังของครอบครัว เพราะผมเรียนเก่ง อันดับหนึ่งของห้องตลอด พ่อแม่เป็นชาวนา เขาก็อยากให้เราเป็นเจ้าเป็นนาย ผมก็พูดเต็มปากว่าผมจะเป็นครู เห็นครูอยู่กับเด็กแล้วรู้สึกรักอาชีพนี้

แต่เรียนไม่ทันจบ ป. ๖ ก็เริ่มมีอาการ เริ่มเป็นตอน ๑๐ ขวบ แต่มาเดินไม่ได้เลยเมื่ออายุ 18 ปี เป็นโรคกล้ามเนื้อเสื่อม เป็นที่ขา ก่อน แล้วไล่ขึ้นมาหน้าอก และแขน

วันหนึ่งในชั่วโมงพละ ผมวิ่งล้ม ครูบอกให้ลุก แล้ววิ่งต่อ ก็ล้มอีก ต่อมาวิ่งอีกก็ล้มอีก ผมรู้สึกขามันเกร็ง ลำบากที่ถ้าเดินไปไกลๆ ขาจะเริ่มล้าหนัก แม่เห็นก็ตกใจ เพราะขามันลืบลงด้วย แม่พาไปหาหมอ หมอแนะนำให้ทานอาหารครบหมู่ ให้ออกกำลังกายเยอะๆ ทุกคนก็เคียวเชิญให้ออกกำลังกาย โดยไม่รู้ว่าโรคนี้ยิ่งออกกำลังกายเยอะเท่าไร กล้ามเนื้อยิ่งล้าลงเท่านั้น

หลังจากนั้น ยามที่เราเดินทุกคนก็จ้องอยู่ด้วยความคาดหวัง มันกดดันมาก พอผมล้มลงแต่ละครั้ง ช่วงที่กินแรงผมมากที่สุดคือตอนที่ผมลุกขึ้นยืน ต้องเอามือค้ำ แล้วค่อยๆ

โค้งโค้ง ยันกายลุกขึ้น อึดไม่ได้ก็ข่มเข้าไว้ก่อน แล้วค่อยฮึด
อีกที ถ้าไม่ได้ ก็ต้องเริ่มต้นใหม่ ถ้าที่เดียวขึ้นได้ก็โล่ง

วันหนึ่งเดินไปโรงเรียน ข้ามทางเล็กๆ ไปก็ล้มอยู่
ตรงนั้น ครูรีบวิ่งมาอ้อม ผมเสียใจว่าทำไมต้องให้คนอื่นอ้อม
อยากต่อสู้เอง แต่สุดท้ายผมก็เดินต่อหน้าคนอื่นไม่ไหวต้อง
ไปหัดเดินคนเดียว มีวันหนึ่งเดินเอาเป็นเอาตาย ต้องการ
เอาชนะมัน บอกตัวเองว่า “ต้องแข็งแรงๆ” จนขาเริ่มหนัก
ไม่มีแรง ลากเท้าไปกับพื้นซีเมนต์จนเป็นแผล

เรียน ป. ๖ ได้ไม่ถึงเทอม โรงเรียนสร้างอาคารใหม่
ขึ้นบันไดไม่ได้ ก็ต้องหยุดเรียน

ไม่ไปเรียนแต่รับอาสาเขียนรายงานให้เพื่อน เขียน
อะไรก็ตามที่เกี่ยวกับการเรียน เขาเอามาให้ช่วยทำ เราก็
ทำให้ทุกคนเลยนะ ตอนนั้นมือยังพอใช้เขียนได้ เพื่อนได้
ทักให้เราเขียนให้ทุกอย่าง สุดท้ายตอนสอบไล่ ป. ๖ ครู
อนุญาตให้ไปสอบ ก็ได้ที่หนึ่งเหมือนเดิม และได้จบ ป. ๖

ครูอยากให้ไปเรียนต่อ ผมก็อยากเรียน แต่ไปไม่ได้
แล้ว เพื่อนยื่นรถขึ้นรถไปเรียนในตัวอำเภอ ผมได้แต่
แอบส่องดูเขาที่ช่องทางต่าง อยากไปๆ อยากไปมาก
เพื่อนที่สนิทก็ยังเอารายงาน เอาปกหนังสือมาให้เขียน
เรียนร่วมกับเขาไปตลอด ครูก็เอาสื่อการเรียนการสอนมา
ให้ทำ จนมีชื่อกระจายไปหลายโรงเรียน ไปถึงตัวอำเภอ
นั่นคือบทเรียนการเรียนรู้ศิลปะของผม

“เอื้อย ขอกาแฟหน่อยแ่น จึกสองแก้ว” ทนงร้องบอกพี่สาว เขาเป็นลูกอีสานยามพูดคุยกันเองในหมู่พี่น้อง-เพื่อนบ้าน ทุกคนพูดกันด้วยภาษาท้องถิ่น

ข้าพเจ้าได้กลิ่นหอมโชยออกมาก่อน สักครู่กาแฟสองถ้วยก็ถูกยกออกมาโดยหญิงวัยราวสี่สิบกว่าๆ ทนงแนะนำว่าเป็นพี่สาวคนที่ดูแลเขาอยู่ ข้าพเจ้ายกมือไหว้นาง ทั้งเป็นการทักทายและแทนความขอบคุณสำหรับกาแฟถ้วยนั้น

ส่วนแก้วของทนง พี่สาวยังคงถือไว้ รอจนหายร้อน จึงยกให้เขาดื่ม สองสามทียกกาแฟก็เกลี้ยงแก้ว พี่สาวจึงกลับเข้าไปหลังบ้าน

“พี่สาวคนนี้แหละที่ดูแลผมอยู่ และตอนนี้ผมก็ชักชวนพี่น้องมาอยู่ด้วยกัน ปลูกบ้านใหม่หลังใหญ่บนที่เดิม ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งบ้านแบบยกพื้นสูง น้องชายผมส่งเสียจนเรียนจบ แต่งงานให้ เขารู้ว่าสิ่งที่เขาจะต้องทำเพื่อตอบแทนผมก็คือเขาต้องดูแลตัวเองให้ได้ และเป็นคนที่มีความประพฤติดีให้ได้ น้องสาว แม่ หลาน ผมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ หมดเลย ให้เขาได้รับความอบอุ่น อยู่ด้วยกัน ดูแลกัน ไม่ได้คิดอะไร สบายๆ ต่อกัน ผมต้องการอย่างนี้อยู่แล้ว อยากเห็นความอบอุ่น อย่างน้อยก็ได้เห็นแม่มีความสุข”

ด้วยรายได้ที่มาจากการเขียนภาพ

“ขายงานโดยมีคนที่รักงานของเรา ชื่องานของเราได้เงินมาใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้สร้างสรรค์งานต่อ ซึ่งจำเป็น

มากเหมือนกัน การขายงานเหมือนหาทุนเอามาสร้างสรรค์ผลงานต่อมากกว่า “ไม่อยากให้พูดว่าขายอย่างเป็นล่ำเป็นสัน”

ทุกวันนี้ ทนง โคตรชมพู ถือเป็นศิลปินเต็มตัว ข้าพเจ้ารู้มาบ้างว่า ภาพที่เขาให้ไปประมูลเพื่อการกุศล บ้างมีราคาถึง ๓-๔ แสนบาทต่อภาพ และเขาบอกเองว่าบางภาพถึงเลข ๗ หลักก็มี

แต่เขาบอกว่าไม่อยากพูดถึงเรื่องนั้น คุณค่าของภาพอยู่ที่ความรู้สึกขณะทำ แต่งานไปโดนใจคนที่ชื่นชมและศรัทธา นั่นเป็นผลพลอยได้จากการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าไม่เคียดแค้นให้เขาเล่าในสิ่งที่ไม่อยากพูด แต่ที่อยากรู้มากกว่าคือเงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้เขากลายมาเป็นศิลปินมีชื่อ

“โดยคำพูดของแม่ไม่ได้บอกว่าให้วาดรูป แต่สนับสนุนด้วยการกระทำ” ทนงตอบเป็นประโยคแรก

และพูดอีกหลายประโยคต่อมา

วันหนึ่งครูให้วาดรูปผีเสื้อ ขอแบบครูก็ไม่มีให้ ผมบ่นอยู่ว่าจะวาดอย่างไร สักครูผีเสื้อตัวถูกจับมาในถุงพลาสติก แม่เอามาให้ แก่ไปหาจับมาจากในหมู่บ้าน นี่เป็นอีกฉากหนึ่งที่ยังจำได้ติดตา

ตอนนั้นผมยังใช้มือวาดได้อยู่

เวลาครูให้เขียนแผ่นนับเลขของเด็ก ป. ๑ ก็เหมือนกัน ผมวาดตัวผีเสื้อแทนจำนวนเลข เลขหนึ่ง-หนึ่งตัว เลขสอง-สองตัว ผมก็วาดผีเสื้อสองตัวไม่เหมือนกันนะ สาม

ตัวก็จะไม่ซำกัน สีตัว...จนถึง ๑๐ ตัวก็จะไม่ซำกันเลย เพื่อนต้องวิ่งไปหาผีเสื้อแบบแปลกๆ ที่แตกต่างจนหมด ถ้าจะเขียนเหมือนๆ กันก็ได้ แต่อยากฝึกฝน ครูเห็นก็ตื่นเต้น นี่เป็นเรื่องการเรียนรู้ของผม

มันเป็นการกลบเกลื่อนอยู่เหมือนกัน เป็นแบบอย่าง ที่เข้มแข็งให้น้องสาวเห็น รับทุกงานที่มีเข้ามา ทำเอาเป็น เอาตาย จนสว่าง แต่นั่นไม่ใช่การกระทำที่ดี มันทำให้มือล้า จับพู่กันแล้วสั่นจนหล่นลงไป ใช้ปากคาบนิ้วขึ้นมาจับพู่กัน ได้สักพักก็ตกลงไปอีก ผมใช้ปากคาบประคองมือ จนเป็น แผลเลือดไหลซึม นี่ยังมีรอยแผลเป็น

ตอนแขนเริ่มยกไม่ได้ รู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง ผมไม่กล้าให้คนเห็น คนที่เป็นห่วงมากก็คือแม่ พาไปหาหมอทุกที่ โรงพยาบาล หมอน้ำมนต์ หมอไสยศาสตร์ ด้วยความอยากรู ว่าเป็นอะไรกันแน่ หลังจากรักษาสุดๆ แม่ก็ทำพิธีเรียกขวัญ เอาฝ้ายมาผูกแขน มีคำเรียกขวัญเป็นภาษาอีสาน เราฟัง แล้วน้ำตาไหล เมื่อนึกถึงความหวังไยนี้ก็คิดว่าต้องอยู่ให้ได้

อีกอย่าง ผมต้องเป็นแบบอย่างให้น้องสาว ในเรื่องที่เราเผชิญ ผมท้อแท้ให้น้องสาวเห็นไม่ได้ ผมเหมือนเป็น ทักษะ ผมเป็นมาก่อน ผมเห็นมาทุกอย่าง ผมเจ็บไม่ได้ ผมกลัวไม่ได้ เพราะน้องสาวจะยิ่งกลัว

ตอนที่ผมกำลังเผชิญโรคที่ผมเป็น น้องสาวตื่นขึ้น มาวันหนึ่งบอก “พี่หนูไม่อยากไปโรงเรียน”

“ทำไม”

“เมื่อคืนนี้หนูฝันร้าย”

“.....”

“เมื่อวานนี้หนูวิ่งออกกำลังกาย หนูหกล้ม”

เห็นแผลที่หัวเข่าน้องสาว ผมเจ็บแปล็บเลย นี่เป็นเรื่องสะเทือนใจผม ทุกคนยังไม่รู้แต่ผมรู้ ผมกลัวอยู่คนเดียวที่น้องสาวเป็นนั่นคืออดีตของผม มันเริ่มมาเหมือนกัน

ผมถึงท้อแท้ไม่ได้ ตอนนั้นยอมรับว่าเหมือนถูกมัดมือชก แต่ผมเจ็บไม่พูดอะไร เป็นความเจ็บที่รอให้สิ่งที่น่ากลัวเกิดขึ้น ที่แรกนึกว่ามันจะจบที่ผม แต่นั่นคือการเริ่มต้น

น้องสาวเริ่มไม่ไปโรงเรียน สุดท้ายเขาออกแค่ ป. ๕

น้องสาวอายุห่างจากผม ๓ ปี ตอนนั้นผมคิดว่าทำอะไรก็ได้ ให้ได้ปลอบใจน้องสาว มีกีตาร์อยู่ตัวหนึ่ง ก็แต่งเพลงเพื่อปลอบขวัญน้องสาว และปลอบตัวเอง

เขียนไว้ได้เป็น ๑๐ กว่าเพลง ไม่ได้คิดว่าตัวเองเก่ง แต่แต่งด้วยความรู้สึกที่ผมต้องสร้างสรรคงานศิลปะ

ผมเชื่อมั่นว่าจะทำให้เรามีความสุข

“สายแล้ว บ่ชวนกันกินข้าวกินน้ำบั้งบ่” หญิงอย่างวัยชรา ร้างเล็ก ผิวเข้ม นุ่งผ้าถุง สวมเสื้อลายดอก ผมเฝ้าเริ่มมีหงอกแซม นางเดินออกมาจากบ้านหลังใหญ่พลางร้องถามคนหนุ่มสองคนที่นั่งคุยกันมาแต่เช้าตรู่จนสาย หญิงสูงวัยคงนึกห่วงปากท้องของลูกชาย และในน้ำเสียงนั้นก็บ่งความ

ห่วงใยถึงแขกของลูกด้วย

ทนงสายหัวว่ายังไม่หิว

แม่เดินเลยไปคุยกับเพื่อนบ้านหลังที่อยู่ติดกัน

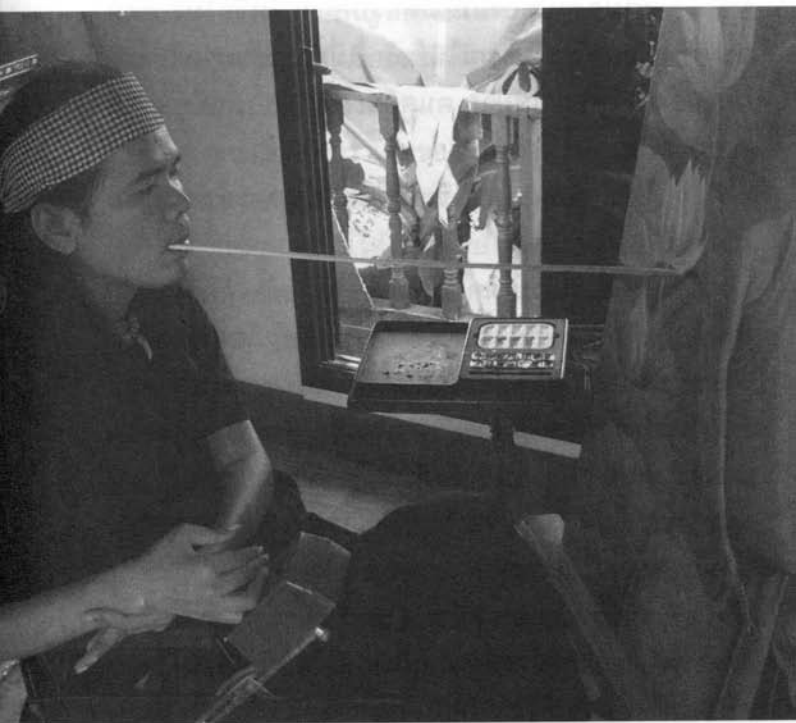
ทนงหันกลับมาทางข้าพเจ้า เล่าเรื่องของเขาให้
ข้าพเจ้าฟังต่อ

ที่แรกพอมือยกไม่ขึ้น ผมก็จมไปกับสิ่งที่สูญเสีย
แต่ด้วยความชอบอ่านหนังสือก็ไปพบเรื่องของคนต่างชาติ
ว่าเขาวาดรูปด้วยปาก คิดว่าเราน่าจะทำได้ ก็ลองดูว่าเป็น
จริงหรือไม่ ก็เลยอยู่พักหนึ่งเหมือนกัน

ที่แรกผมเอาพินหน้าคาบ มันก็หล่น มันไม่นิ่ง ก็
คิดว่าคงไม่ได้ มาคิดใหม่ ค่อยๆ คิดว่ามือเราจับพู่กันแน่น
ที่ขยับคือข้อมือ พอมาใช้ปากก็ลองใช้พินกรามขบ สอด
ยาวไปตามร่องพิน กัดให้แน่น ส่วนเคลื่อนไหวคือคอ

หัดใช้ปากครั้งแรกก็เหมือนคนเริ่มเขียน ก ไก่ ใหม่
วาดวงกลม สีเหลี่ยม รูปร่างคน จนสามารถควบคุมทิศทาง
อย่างที่มีมือผมสู้ไม่ได้ พินกรามกัด ขยับคอ ก็เหมือนคนที่
ใช้มือ ถ้าผมเปลี่ยนไปใช้กรามข้างซ้ายก็เพี้ยนๆ ไม่ใช่ว่า
พินปวดด้านขวาไปกัดด้านซ้ายแทนไม่ได้ พอใช้คล่องแคล่ว
มันเร็วมากปืดๆๆๆ ถ้าเฟรมใหญ่ๆ ได้พู่กันด้ามยาวก็ยิ่งมัน

ผมบอกได้เลยว่ามันเป็นความสำเร็จในชีวิตมากเลย
ผมเขียนอย่างที่ว่า ผมไม่ต้องการอะไรอีกแล้ว แค่นี้แหละชีวิต
ผมทำด้วยความเป็นอิสระความรู้สึกตอนนั้นอยากให้เข้าเร็วๆ
จะได้ตื่นขึ้นมาวาด แล้ววาดลืมหัดวันลืมหัดคืน เมามันมาก

ทองมีฝีมือด้านการเขียนภาพมาแต่เด็ก
ต่อมาร่างกายไม่สามารถขยับเคลื่อนไหว เขาหันมาเขียนภาพด้วยปาก
ซึ่งสร้างผลงานมาแล้วนับพันชิ้น และบางชิ้นมีราคาถึงเลขเจ็ดหลัก

ยามดูงานของผมไม่ต้องบอกว่าดีหรือไม่ดี ตลก
แปลก หรือมหัศจรรย์ ผมไม่ชอบ เมื่อผมเอาภาพไปโชว์
อย่างบอกได้ใหม่ว่าใช้ปาก คนดูก็จะไม่รู้เลย นั่นที่ผมต้อง
การมากที่สุด

มีคนถามผมว่า “เขียนรูปเพราะภาวะจำยอมหรือ
เปล่า”

ไม่ใช่ ผมเริ่มวาดรูปตั้งแต่เด็กมาแล้ว รักศิลปะตั้ง
แต่เด็กเลย ผมเห็นรูปสองพี่น้องตระกูลไรท์ ก็ลองวาดด้วย
ดินสอ ครูมาเห็น ถามว่า “นี่ใครวาดพี่น้องตระกูลไรท์” โดย
ที่ครูไม่ได้เห็นภาพต้นแบบ ผมดีใจว่ารูปที่ผมวาดครูดูออก
แสดงว่าผมวาดเหมือน ก็เกิดกำลังใจ เขียนทุกอย่าง ตอน
นั้นกระดาษไม่มีถ้าหนังสือพิมพ์มีหน้าว่างๆ ก็จะฉีกมาเขียน
เขียนทุกอย่าง มันมาก

เมื่อมาเขียนภาพด้วยปาก ถ้าเป็นสีชอล์ค สีเทียน
ที่ต้องใช้แรงกดจะลำบาก ถ้าเป็นดรออิ้งก็ต้องใช้หมึกซึม
แต่ผมมักใช้สีน้ำ หรือไม่ก็เป็นสีอะคริลิกบนผ้าใบ เริ่มต้น
ผมเขียนภาพเหมือน มองผ่านรูปแบบเหมือนจริงไม่ปรุงแต่ง
เคยเขียนภาพแม่ตัวเองนั่งเก็บเม็ดข้าวเปลือกจากกระดังอยู่
บนชานบ้านที่เป็นรั้วไม้ๆ ในเวลาบ่ายคล้อย คนแก่ที่
สายตาไม่ดี ต้องอาศัยสมาธิมากในการเก็บเม็ดข้าวเปลือก
ออกจากข้าวสาร แกจะหรีตาคิดน้อยตอนก้มเก็บที่ละเม็ดๆ

“ตอนนี้ภาพนี้อยู่กับคนตระกูลลำช้าที่กรุงเทพฯ”
ทงนพุดถึงปัจจุบันของอดีตภาพวาดชิ้นแรกๆ ที่เขาเขียนขึ้น

ด้วยปาก “เป็นงานใหญ่ราว ๒ เมตร เขาซื้อไปในราคาราว ๓ หมื่นบาท ตอนนี้ถ้าซื้อคืนได้ สัก ๕ แสนก็ยอมซื้อ รักมาก เป็นงานช่วงเริ่มต้นของผม”

ทงเหล้าด้วยว่าเคยขอยืมผลงานชิ้นนั้นจะเอามาจัด นิทรรศการ แต่ถูกปฏิเสธ

“เขาบอกไม่ได้ ผมน้อยใจเหมือนกัน สักพักมีจดหมายกับเช็คเงินสดส่งมาถึงบ้าน บอกว่าอย่าเอาออกไปเลย ถ้าภาพหายไปจากฝาห้องคงนอนไม่หลับ”

ทุกวันนี้ทงจึงคิดที่จะทำหอศิลป์ขึ้นในท้องถิ่น เป็นที่เก็บงานและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชน “ถ้างานไปอยู่ในบ้านเศรษฐี คนอื่นก็ได้เห็นยาก แต่ถ้ามันอยู่ในหอศิลป์ทุกคนมีสิทธิ์เข้าถึง ชาวบ้านก็ได้ดู”

ข้าพเจ้าขอให้เขาพูดต่อไปถึงภาพอื่นๆ บ้าง

เขาบอกว่าภาพออกแนวหนักๆ หน้อยก็เคยเขียนเป็นภาพกลุ่มผู้หญิง ๖-๗ คน กำลังนั่งกระโຈມอกอาบน้ำ ภาพกองเกวียนที่สะท้อนว่า ไม่ว่ายุคใดสมัยใด การเดินทางเป็นเรื่องที่ไม่สิ้นสุด ภาพชื่อ วัฏจักรแห่งฤดูกาล ที่เขาได้แรงบันดาลใจจากการเปลี่ยนแปลงฤดูกาล ภาพเด็กนั่งล้อมวงผิงไฟกับยาย ที่มาจากความสะท้อนใจกับชาวเด็กหนวดตายเพราะขาดผ้าห่ม และภาพ เดี่ยวตาย ซึ่งต่อมาคลี่คลายมาเป็นบทเพลงคืนความหวังสู่แผ่นดิน

“ผมรู้เลยว่าการดำรงอยู่ของเราก็คือการได้สร้างสรรค์ ไม่ต้องยิ่งใหญ่ แต่ทำโดยพื้นฐานในหัวใจของเราเอง

ที่ผมทำอยู่บางคนว่าเพราะผมหมดสิทธิ์ที่จะเลือก ถูก
พันนาการทั้งเรื่องแซนซา เป็นประตูที่ถูกปิดตาย แต่ความ
จริงไม่ใช่ ผมยังเหลือช่องทางอยู่นิดหนึ่ง และเป็นช่องทาง
เดียว คือใช้ปากวาดรูป

“แล้วพอถึงระยะหนึ่งก็ได้เห็นจากผลงาน เขาชื่นชม
กันเป็นเรื่องมหัศจรรย์ มีคนศรัทธา อยากได้ผลงาน แต่ผม
บอกเลยว่าอย่าดูที่ความมหัศจรรย์ ความหมายที่แท้จริงอยู่
ที่ใจที่สั่งมันทำ มันนับเป็นความสำเร็จในชีวิตของผมมาก
บอกเลยว่าผมประสบความสำเร็จตั้งแต่ที่ผมวาดรูปด้วยปาก
แล้ว วัดจากความพอใจของตัวเองว่ามีความสุขแล้ว ใจที่
สั่งให้ผมทำคือหัวใจศรัทธาที่ยอมรับตัวเองอย่างเปี่ยมล้น
ผมไม่ได้ต้องการอะไรยิ่งใหญ่มากมาย แต่การได้ทำนี้มัน
ยิ่งใหญ่กับชีวิตตัวเองพอแล้ว”

ทงเหลาด้วยว่า แม่มีส่วนสำคัญในความสำเร็จของ
เขา การวาดภาพด้วยปากไม่สามารถใช้พุ่กันธรรมดาทั่วไป
เนื่องจากด้ามสั้นเกิน แม่เป็นคนตัดไม้ไผ่มาเหลาทำด้าม
พุ่กันให้

“ผมจำได้ว่ามีความสุขมากตอนที่แม่ทำพุ่กันมาให้
เป็นพุ่กันด้ามเดียวในโลกไม่มีอันใดเหมือน รสชาติของด้าม
ไม้ไผ่ที่ผมคาบไว้ในปากหวานมาก”

“เมื่อก่อนผมไม่ได้ชื่อทงนะ”

“เหอครับ แล้วชื่ออะไร ?”

“บุญทิง”

“.....”

“ช่วงนั้นพ่อติดการพนันมาก ตอนผมเกิดไม่มีใครมาดู เพราะญาติเขาชังพ่อ ก็เลยตั้งชื่อประชดพ่อ”

“เปลี่ยนชื่อใหม่เอง ?”

“นักเขียนอาวุโสท่านหนึ่งตั้งให้ ว่าให้เหมือนกับที่ผมเป็น ทงในตัวเองได้ ทั้งที่ตัวเองเคยเป็นเหมือนผ้าขี้ริ้ว ผุๆ ผืนหนึ่ง”

“นามสกุลล่ะครับ”

“ท่านตั้งให้เหมือนกันว่า สู้อาจหาญ แต่ไม่ได้เปลี่ยนใช้นามสกุลเดิม ตระกูลนี้พี่น้องเยอะแทบจะทั้งหมู่บ้าน แถวสกลนครก็มี”

“เปลี่ยนชื่อแล้วชีวิตเปลี่ยนไปไหม ?”

ข้าพเจ้าถามถึงชีวิตของเขาต่อจากนั้น

ทงตอบว่าเปลี่ยนไปมาก จะนับว่าเป็นจุดเปลี่ยนชีวิตก็ว่าได้

เปลี่ยนชื่อเมื่อปี ๒๕๓๔ พอปีต่อมาพ่อก็เสียชีวิต มีคนมาเชิญให้ออกไปจากบ้านหลังนี้ เพราะพ่อเล่นการพนันแล้วเอาไปจํานองกับเขาไว้ พุดตรงๆ ก็คือเขามาไล่ให้ออกไป ผมก็เริ่มก้าวออกไปจากบ้าน ไปเขียนการ์ตูนในขายหัวเราะ โดยอาศัยพื้นฐานจากที่เคยเขียนการ์ตูนประกอบ

การสอนให้ครูมาก่อน ก็พอมีรายได้ ผมยังเก็บใบเสร็จรับเงินเอาไว้เลย แต่ผมไม่ได้ทำต่อ เพราะสิ่งที่ผมอยากทำคือเขียนภาพ

ที่แรกเรียนรู้ด้วยตัวเอง อย่างเรื่องทฤษฎีสี่ก็รู้เพิ่มมาเรื่อยๆ จากข้อผิดพลาดของตัวเอง ที่ผิดนี้จะเป็นครู จะไม่ผิดอีก ไม่มีคนมาชี้แนะโดยตรง อ่านเอาจากหนังสือบ้าง

มีอยู่วันหนึ่งผมอ่านเจอประวัติอาจารย์ประเทือง เอมเจริญ เขาเป็นศิลปินที่ก้าวขึ้นมาเองโดยไม่ผ่านสถาบัน เมื่อก่อนผมเองก็กลัวๆ ว่าเราวาดรูปโดยไม่ได้เรียนนี่มันก็กระไรอยู่ แต่อ่านเจอก็ เออ เขาก็ถูกยอมรับได้นี่หว่า เขาสามารถเป็นศิลปินที่เก่งจากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

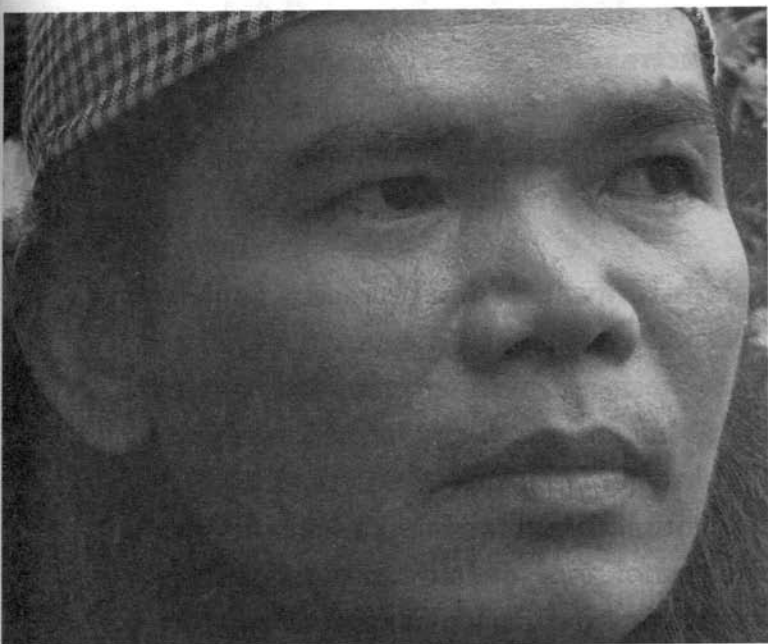
ต่อมาแกร่งเรื่องของผมก็เลยได้เชื่อมต่อกัน แกดูแลหลายอย่างเลย บางทีก็ไปนอกสถานที่ด้วยกัน เคยเดินทางร่วมกันหลายครั้ง

กับอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ก็เคยไปบรรยายร่วมกันที่สหประชาชาติ

กับอาจารย์พิชัย นิรันต์ ก็สนิทกัน แกเคยมาหาผมที่บ้าน ได้เทคนิคจากแกเยอะ อย่างแกบอกว่า “ทง เขียนมาถึงจุดๆ หนึ่งนี่รู้สึกมึนๆ เหมือนมีลมพัดผ่าน นี่แหละคือบรรยากาศ ไม่ใช่แค่ในภาพ มันวนเวียนอยู่ในตัวเราด้วย”

หรือบางทีก็สอน

“ทงรู้ไหม สีที่ตรงข้ามกันนะ ลองป้ายดูใกล้ๆ กัน มันก็ได้ผลอย่างหนึ่ง”

ครั้งหนึ่งทงเคยรู้สึกที่ตัวเองนั้นไร้ค่ายิ่งกว่าผ้าขี้ริ้วๆ ผืนหนึ่ง
แต่เขากลับมาเอาดีได้อีกครั้งก็ด้วยความรักของแม่
กับความทงในหัวใจของเขาเอง

การได้เดินทางกับคนชั้นครูเหล่านี้ให้อะไรเรามาก
เรียนรู้อะไรหลายอย่างจากเขา เหมือนกับเห็นแม่น้ำเล็กๆ
ในที่แรกก็ว่าตัวเองยิ่งใหญ่ แต่พอไปเจอแม่น้ำใหญ่ เราตัว
เล็กลงเลยนะ ยิ่งไปเจอทะเลอีก โอ้ หหมดเลย ไม่เหลือเลย
ตัวเรา

“เมื่อคืนได้เห็นนะ ที่ออกทีวี” ชาวบ้านวัยกลางคน
เดินผ่านมา เขาตะโกนทักจากริมถนน

ทงนงผกหัวให้เขา แล้วบอกข้าพเจ้าว่าความจริง
เขาไม่ได้บอกใครเลยว่าจะออกรายการทีวี ชาวบ้านเขาคง
เปิดไปเจอกันเอง

เพื่อนบ้านชายกลางคนผู้นั้นเดินผ่านไป ทงนงหัน
กลับมาหาข้าพเจ้าแล้วพูดต่อในท่วงทำนองการรินไหลของ
สายธาร เรียบเรื่อย เยือกเย็น แต่หนักแน่นมั่นคง

“ตอนที่ผมก้าวออกจากใต้หลังคาบ้านด้วยตัว
เอง การเดินทางถูกตั้งคำถามมากมาย คนจึงมองว่าจะ
เป็นไปได้อย่างไร ทักษะคติของคนทั่วไปยังมองกันอยู่อย่าง
นั้น แต่ผมเป็นคนที่มีปากผีที่ต้องก้าวไปด้วยใจ ผมไม่
กลัวอะไร คนที่อยู่ในภาวะศูนย์ ไม่มีอะไรจะเสีย ผมก็
เหมือนกัน แต่ผมหนักกว่าศูนย์อีก คนเป็นศูนย์อยู่ในสภาพ
ร่างกายเป็นปรกติเขาคิดว่าหนักหนาแล้ว แต่ก็ยังธรรมดา
คิดดูสิคนที่ติดลบอยู่ในสภาพร่างกายที่ถูกพันธนาการนี้-
โอ้โฮ แต่ผมสร้างมันโดยปราศจากภาวะเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น

ที่ผมทำอยู่นี้ไม่ใช่ภาวะจำยอม ผมมีความสุขที่จะทำ

“คุณจะมีผมอย่างไรก็ได้ ผมไม่ต้องการให้คุณ
ชื่นชมยอมรับ แต่ผมเชื่อในสิ่งที่ทำ แม้บางที่ต้องอยู่คนเดียว
ก็ตาม มีบางคนบอกว่าต้องการอะไรให้บอก ยินดีช่วย อะไร
ประมาณนั้น ผมบอกขอบคุณมาก ที่ผมจะขอ ขอความ
เข้าใจพอแล้ว”

“แล้วไปยังไงมายังไงถึงได้ไปออกทีวี” ข้าพเจ้า
พลอยเป็นไปกับชาวบ้านเขาด้วย--เห่อคนออกทีวี

“ความจริงออกมาหลายสิบรายการแล้วละ ตั้งแต่
สิบกว่าปีที่แล้ว” ทนงตอบ ก่อนฉายยาวเล่าต่อไปเป็นฉากๆ
ในช่วงสิบกว่าปีหลังของชีวิต

เริ่มจากเขามาทำเรื่องของเรลงหนังสือก่อน รวม
ทั้งหมดก็รู้สึกกว่า ๓๐ กว่าครั้ง แรกสุดไพวรินทร์ ขาวงาม
มาทำไปลง ชีวิตต้องสู้ จากนั้น เจาะใจ ก็มาถ่ายไปออก
อากาศสองตอนซ้อน คนฮือฮา กัน อยากเห็นผลงาน อยาก
มาสัมผัส โรงเรียนต่างๆ เชิญไปพูดให้เด็กฟัง วาดรูปให้
เด็กดู ขึ้นไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัยด้วย ไปบรรยายพิเศษ
ที่จุฬาฯ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากรก็
เคยไป มหาวิทยาลัยขอนแก่นก็ไป ตามมหาวิทยาลัย
ราชภัฏก็ไป

“ที่จริงวันนี้ก็ต้องไปที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย แต่
ผมมีนัดกับคุณ...”

ข้าพเจ้าขอโทษและแสดงความเสียใจที่ทำให้เขา

เสียการงาน

“โอ้ ไม่หรอก ไม่ใช่เพราะคุณ ผมบอกเขาไปแล้ว
ว่าขอพักหน่อย เดือนนี้ ๔ งานใหญ่ๆ แล้ว นี่ไม่ก็วันก็
ต้องไปพะเยาอีก”

“แต่ถ้าเป็นค่ายครูสลาไม่เคยขาด ?”

“ขาดไม่ได้ ผมเป็นหนึ่งในกลุ่มวิทยากรหลัก”

ทงเงเล่าต่อว่าหลังไพรวรินทร์ ขาวงาม มาสัมภาษณ์
เขาไปตีพิมพ์ในนิตยสาร ชีวิตต้องสู้ แล้วก็เชื่อมต่อกันมาเรื่อย
จนได้มาพบกับครูสลา คุณวุฒิ ซึ่งเป็นเพื่อนของไพรวรินทร์
คนที่มิมิติเดียวกัน ไม่ต้องคุยกันมาก มาเจอกันก็คุย
กันถุกคอ ไม่ได้มีช่องว่างอะไรกัน ก็ชวนว่ามาทำอะไรกัน
ดีไหม จากนั้นก็เกิดกองทุนศิลปินบ้านป่าครูสลา คุณวุฒิ
ผมกลายเป็นวิทยากรหลักคนหนึ่ง

บางทีก็ไปบรรยายให้คนอายุเจ็ดแปดสิบฟัง ผม
ไปปลุกพลังความคิด บางคนคิดว่ากลุ่มนี้เป็นคนหมดไฟ
ไม่ใช่เลย ผมไปพูดเขายังมีอะไรที่อยากทำเยอะแยะมากมาย
เขาพยายามหาสิ่งดีๆ มาคุยให้ฟัง คุยถึงประสบการณ์ที่
ผ่านมา ที่จะให้กับลูกหลาน กลุ่มนี้ควรให้คุณค่าเขามากๆ
ทำไมต้องเอาเขาไปไว้บ้านพักคนชรา

ตอนไปสอนเด็กวาดภาพ บางครั้งผมให้เด็กลอง
ด้วยปากก็มี เพื่อสอนให้เขารู้ว่า อย่างกลัวในสิ่งที่ยังไม่ทำ
ทุกสิ่งในโลกคุณต้องทำก่อนถึงจะรู้ว่ามันเป็นอะไรและเรา
ทำได้แค่ไหน

บางที่คุณคิดฝันตลอดเวลา แต่ไม่เคยได้สร้างฝัน มันก็ไม่มีประโยชน์อะไร คุณสร้างมันสิ ตัดสินใจและลงมือทำ

ในการสรุปทุกครั้งผมจะบอกกับนักเรียนนักศึกษาว่า “น้องๆ มองมาที่ตัวผมสิ ผมมีไม่ถึง ๑๐ เพอร์เซ็นต์นะ แต่ผมใช้ ๑๐ เพอร์เซ็นต์นี้เกิน ๑๐๐ เพอร์เซ็นต์ แล้วน้องๆ แต่ละคนมีเท่าไร?” คนที่อมืออมเท้าอยู่ เมื่อเขามองเห็นอย่างนี้ เขาจะลุกขึ้นมาทำเต็มที่เลยนะ

ผมถึงบอกว่า ผมไม่ได้สอนเด็กโดยทางคำพูด แต่ให้เขาเห็นจากที่ผมทำนะดีที่สุด อยากให้พลังกับเด็ก

จำนวนศิษย์คงเป็นหมื่นคนแล้ว จริงๆ ผมไม่อยากจะพูดว่าตัวเองเป็นอาจารย์ ทุกครั้งที่ผมไป ผมบอกว่า “เรา มาเรียนรู้ร่วมกัน” แต่ละคนมาจากหลายที่หลายแห่ง มาเรียนรู้ร่วมกัน หลายสิ่งผมไม่รู้เลย บางคำพูด บางความรู้สึกของเด็ก สนุกมาก บางที่เด็กถาม บางครั้งผมก็ถามจากเด็กบ้าง บางคำพูดของเขาทำให้เรามองเห็นความงามของเด็ก

ทำมาตลอดหลายปี ดีใจที่ได้ช่วยเหลือ บางสถาบัน เสนอเงินเดือนให้ให้เป็นอาจารย์พิเศษ เราไม่อยากจะ การได้ไปหลายๆ ที่อย่างอิสระมันดีกว่า บางที่เอาคนใหญ่คนโต มาอ้าง ความจริงไม่ต้องอ้าง แค่นี้ก็ไปแล้ว ผมไม่เคยคิดว่าเราระดับไหน ผมอยู่ที่ศูนย์ มีความสุขอยู่อย่างนี้ ไม่เครียด ไม่ไว้วาย ไม่ต้องมีหนังสือเชิญก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นทางการ

แล้วเวลาไปสอนเด็ก คนที่ได้เฝ้าด้วยก็คือกลุ่มเพื่อนวิทยากรด้วยกัน ได้เห็นก็เกิดพลังในการทำงาน เพื่อนทุกคนน่ารัก ทุกคนเห็นเป็นเรื่องปกติ ถึงเวลาเล่นกันเขาแกล้งผมแรง อย่างเรื่องสาว ๆ นี่ไม่ต้องพูด พวกเขาชอบแกล้งผม ชอบอ้า บางทีก็มาบอกว่า “อาจารย์ทนวาดรูปให้หนูรูปหนึ่ง หนูจะให้ ๑ เมากับ ๑ เสียว”

วาดแล้วเขาก็ว่า ๑ เมากับ ๑ เสียวจะพาไปเลี้ยงตอนนี้ให้หนึ่งเสียวก่อน เขาก็เข็นรถผมไปไว้กลางถนน รถมาจะถึงอยู่แล้วจึงเข็นออก

เขาก็ถาม “เสียวไหมอาจารย์”

“อ๊อ เสียวสิ อย่าทำอย่างนี้อีกนะไว้ย !”

“จ่ายเรียบร้อยแล้วนะ ๑ เสียว”

ก็หยอกเล่นกันอย่างนี้ กลมกลืนกันได้จนเขาไม่รู้สึกว่าแตกต่าง เขากับเราอย่างเป็นปกติที่สุด

บางทีเห็นสาว ๆ มารุมล้อมผม ครูสลา ก็มาว่าผมเจ้าชู้

ผมบอก “ไม่ได้เจตนา มันเป็นธรรมชาติของคนรูปหล่อ”

ก็สนุกสนานกันในหมู่เพื่อนฝูงศิลปิน ที่เคยเดินทางด้วยกัน ร่วมงานกัน ทั้งนักเขียน นักร้อง จิตรกร

ผมเองมีความสุขกับสิ่งที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ทำงานเสร็จทุกวัน ผมได้หลักคิดนี้มาจากท่านพุทธทาส ทำเสร็จทุกวัน เราก็ไม่โดนเวลากัดกิน ทำอยู่ตลอดเวลา บางคน

ในสวนหย่อมหน้าบ้านหลังเล็กที่ทงสร้างด้วยน้ำพักน้ำแรงของตัวเอง
ถัดไปด้านหลังเป็นบ้านหลังใหญ่ที่เขาสร้างให้พี่น้องอยู่กับแม่

ว่ากูอายุ ๔๐ กว่าแล้ว ยังไม่ได้ทำอะไรเลย นั้นกำลังโดนเวลากินแล้ว ต้องค่อยสะสม ทำไปเรื่อย พอหันหลังกลับไปดู ทำไมผลงานมันเยอะอย่างนี้ ก็เพราะผมทำอย่างเสร็จทุกวัน เวลาสอนเด็กผมก็บอกว่า “คุณต้องกินเวลาสิ อย่าให้เวลากินคุณอยู่ด้วยการคิดฝันเพียงอย่างเดียว”

ผมเขียนภาพมาน่าจะเป็นพันภาพ ผลงานไปถึงต่างประเทศก็มี ผมก็มีรายได้จากตรงนั้นด้วย ตอนนั้นคิดโครงการว่าจะเดินทางไปทั่วประเทศ ไปเขียนภาพสัญลักษณ์ของจังหวัด ติดไว้ที่ศาลากลางจังหวัด เป็นการสื่อสารศิลปะสู่ลูกหลานในอนาคต ตั้งชื่อโครงการว่า เสกศิลป์บนแผ่นดินสยาม

กับน้องสาว เวลาผมไปไหนก็มักถ่ายรูปมาให้ดู เขาไม่ค่อยได้ออกไป ตัวเขาอ้วน ยกกันลำบาก ดิฉันบีซีให้เขาได้เห็นโลกกว้าง นานๆ ทีพาออกไปเที่ยวบ้าง ตอนนั้นเขาก็วาดรูปด้วยปาก เพ็ชร์หัด ก็พอมีรายได้ ไม่ตำว่าหมีนบาตต่อเดือน แต่นั่นเป็นผลพลอยได้ เราเน้นความสุขที่จิตใจ

เดี๋ยวนี้มีหลายคนเอาลูกมาฝาก จากที่เขาเห็นความเปลี่ยนแปลงของเด็กที่มาอยู่กับผม

เด็กคนหนึ่งไปเรียนที่ไหนถูกเชิญให้ออกมาหลายที ครูสายหน้า พ่อแม่ก็สายหน้า เอามาให้ลองวาดรูปอยู่กับผม เพื่อได้มีอาชีพ ผมไม่ได้สอนอะไรมาก ทำให้เขาดู ไปที่ไหนก็ไปด้วยกัน เขาตามดูผมจนหนึ่งเดือนผ่านไป ก็มาบอก

ว่าจะไปเรียน กศน. หลังจากนั้นไปสอบเข้าเรียนราชภัฏ
จนจบปริญญาตรี เดียวนี้เป็นครูสอนศิลปะ นี่ที่ทำให้เชื่อว่า
ศิลปะสามารถพัฒนาชีวิตได้ ผึกจิตใจได้ เพียงแต่ว่ามีใคร
เปิดโอกาสให้ไหม

อย่างเด็กนักเรียนที่ชอบยกพวกตีกัน ผู้บริหาร
นโยบายจะเอาไปฝึกทหาร สร้างความเข้มแข็ง สร้างวินัย
มันแก้ปัญหามิได้ ความเข้มแข็ง ความก้าวร้าว สามัคคี
เด็กพวกนี้มีอยู่เต็มที่แล้ว แต่ขาดด้านความรู้สึก เราต้อง
พัฒนาจิตใจ ร่างกายเขาเติบโตมากแล้วแต่จิตใจเขาไม่เติบโต
จะพัฒนาร่างกายอะไรกันอีก ต้องพัฒนาจิตใจสิ มาเรียน
เรื่องนี้ ให้เขามองเห็นความงามของโลกใบนี้ ให้มีสติ กา
ปลุกฝังเรื่องนี้ที่สำคัญยิ่ง

นี่ผมจึงต้องไป ไม่ใช่เพื่อแสวงหาประโยชน์อะไร
ไม่ใช่เลย มันกลับกันด้วยซ้ำ มันทำให้ผมอาจไม่ได้ทำงาน
ตนเอง ไปโดยที่ร่างกายผมเหนื่อยล้าเต็มที แต่สิ่งที่ได้
ตอบแทนก็คือ ทุกครั้งที่เด็กเข้ามาสัณญากับผมว่า ห
ชอบคุณอาจารย์ที่มาให้พลัง หนูจะไม่ลืมวันนี้ ถ้าหนู
ความทุกข์ ท้อแท้ มีปัญหา หนูจะคิดถึงอาจารย์ อย่าง
จะไม่ให้ผมไปได้อย่างไร

ผมไม่ได้นึกถึงประโยชน์อะไรหรอก ตอนนี้อาจารย์
เป็นอะไรไปหรือต้องตาย ผมก็ไม่เสียดายแล้วละ เพราะ
ผมได้ทำมันแล้ว

โทรศัพท์ของทnungมีสัญญาณสายเข้า เขาขอไป

ข้าพเจ้าช่วยหยิบหูฟังสมอลล์ทอล์คเสียบใส่หู และช่วยกดรับให้ด้วย

ข้าพเจ้ากดหยุดเครื่องบันทึกเทป ลุกออกไปเพื่อให้เขาได้คุยกับคนที่โทรมาตามลำพัง ไม่ทันหันชายคาได้ยื่นเขابอกกับทางปลายสายว่าติดให้สัมภาษณ์อยู่ แล้วเรียกให้ข้าพเจ้ากลับมาคุยกันต่อ

“พรรคพวกที่กรุงเทพฯ โทรมาคุยเรื่องออกทีวีเมื่อคืน” ทนงเล่าเรื่องที่เข้ามาทางโทรศัพท์ให้ข้าพเจ้าฟัง

“มีกันอยู่หลายคนเหมือนกันนะ รวมทั้งท่านที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่นานๆ ได้เจอกันที แต่เราติดต่อกันทางโทรศัพท์ อย่างท่านหนึ่งอยู่ที่สกลนคร ท่านเป็นคนหัดให้ผมนั่งสมาธิ ให้เรารู้ทันความคิดตลอดเวลา วันหนึ่งผมต้องไปเจอกับผู้ใหญ่ระดับผู้นำประเทศ ผมรู้สึกประหม่า ก็โทรไปบอกท่าน ท่านแนะนำให้จับความรู้สึกให้ดี ไปถึงผมเป็นปกติมากเลย ไปพบนายกรัฐมนตรีผมรู้สึกเหมือนคุยกับคนทั่วไป ไม่ได้ก้าวร้าว แต่ไม่กลัว”

“ผมยังกลับมาคุยเล่นกับเพื่อนอยู่เลยว่า ผมนะไม่เคยยกมือไหว้ใคร ระดับนายกฯ ยังไม่ไหว”

และนายกรัฐมนตรีก็คงโกรธ เพราะมือเขายกไม่ได้มาสิบกว่าปีแล้ว

แต่ถึงยกมือไม่ได้ เขาก็ยังคงได้เข้าร่วมใช้สิทธิ์ออกเสียงในการประชุมเลือกนายกสมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย และในงานนั้นที่เขาได้พบกับผู้อำนวยการศูนย์

ดำรงชีวิตอิสระของคนพิการนครปฐม และได้ชักชวนให้ไป
สอนวาดภาพ สร้างศักยภาพให้คนพิการ

“ผมก็รับปากเขาว่าไปได้อยู่หรอก แล้วผมก็ไปอยู่
กับเขาราว ๒ สัปดาห์ อยู่ด้วยกันเลยที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ
ใช้สีน้ำเป็นสื่อการสอน เพราะต้องการฝึกสมาธิเขาไปด้วย
สีน้ำมันใช้ยาก ถ้าใจไม่อยู่กับตัวงานคุณและแน่ ต้องใช้
ความฉับไว และอาศัยความบังเอิญในการซึมของสี เป็นการ
ได้ฝึกสมาธิไปด้วย คนที่มาเรียนบางคนยังเด็ก แล้วบาง
คนก็มีปัญหาครอบครัว พอได้มาเรียนระยะหนึ่งก็เห็นการ
พัฒนา มีคนมาซื้องานด้วยก็เกิดกำลังใจ เป็นโครงการที่
น่าสนใจ”

ข้าพเจ้าถามไปถึงศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคน
พิการ (ไอแอล) ที่ครูไปเห็นมา ศูนย์ฯ นครปฐม เป็นหนึ่ง
ในสามแห่งของศูนย์ฯ ต้นแบบในเมืองไทย

“เรื่องการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ไม่ได้หมาย
ถึงต้องแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว อิสระ คือได้เลือกด้าน
ความคิด ได้เริ่มลงมือทำ เพราะจริงๆ แล้วเชื่อไหมว่าคน
พิการส่วนมาก แค่ออกจากใต้หลังคาบ้านตัวเองนี่ยังไม่
กล้า ถ้าไม่มีมูลนิธิ องค์กรต่างๆ มาช่วยเหลือ”

ข้าพเจ้าย้อนถามว่าเขาเองเคยได้รับความช่วย
เหลือจากหน่วยงานไหนมาบ้าง

“เคยครั้งเดียว ขอรถเข็น มีคนเรียกค่าวิ่งเดิน
๒,๐๐๐ บาท พอก็จ่ายไป พอไปปรากฏว่าเป็นรถแบบ

ชัยมือโยก ผมใช้ไม่ได้ก็เอาไปบริจาคต่อ”

“แล้วเรื่องการได้ออกมานอกบ้านล่ะ มีใครช่วย ?”

“ผมก้าวออกจากใต้หลังคาบ้านด้วยตัวเองจริงๆ
ไม่ผ่านกลุ่ม ไม่ผ่านสถาบัน ไม่ได้ขอความช่วยเหลือใคร
แต่การมีโครงการไอแอลขึ้นมาช่วยเหลือคนพิการก็เป็น
เรื่องดี น่าจะกระจายไปสู่หลายจังหวัด จะยากก็ตรงที่ขาด
การสนับสนุน ในสังคมเหล้ายาอย่างทุกวันนี้อัตราเสี่ยงเยอะ
แต่จะเพิ่มจำนวนคนพิการ

“การฟื้นฟูเป็นเรื่องต้องใช้เวลา เป็นไปได้ไหมที่
ทุกคนจะคิดว่าสังคมนี้เป็นเครื่องจักรใหญ่ ชิ้นส่วนที่ชำรุด
ต้องถูกซ่อมแซม เพื่อให้เครื่องจักรขับเคลื่อนไปได้ อย่างผม
มีเหลือแค่นี้ยังพัฒนาได้ เข้ากับเพื่อนอย่างกลมกลืน เป็น
ส่วนหนึ่งของพวกเขาได้จนไม่รู้สึกว่าผมพิการเลยในบางครั้ง

“ผมไม่เคยขอความเสมอภาค เรายังเป็นภาระของ
สังคมอยู่ เป็นภาระของคนรอบข้าง แต่ทำอย่างไรให้น้อยที่สุด
เท่านั้นเอง คิดแค่นี้ทุกอย่างมันก็ขับเคลื่อนไปได้ และก็
ไม่ใช่ทำเพื่อตัวเองเท่านั้น แต่ทำเพื่อสังคมด้วย อาจไม่ถึง
ใหญ่ แค่น้อยนิด แต่ขอให้ได้ทำ ให้หลาย ๆ คนช่วยกันทำดูสิ
มันจะไม่ขับเคลื่อนหรอกหรือ ตรงนี้ที่อยากให้ผู้ที่บกพร่อง
ไม่มีความพร้อม ได้รับรู้ ขอให้คุณลุกขึ้นมาทำเถอะ ที่คุณ
เหลืออยู่น้อยนิดนั้นเป็นพลังยิ่งใหญ่ได้”

แม้คำคนหนึ่งขับมอเตอร์ไซค์สามล้อพ่วงข้างเลี้ยว
ออกจากถนนลาดโค้งเข้ามาจอดหน้าบ้านของทงโดยที่เรา

ไม่ได้เรียกชื่อของ นางดับเครื่องรถแล้วเดินมุ่งมาที่เรา นั่งอยู่
ข้าพเจ้านึกสงสัยในใจว่านางจะมาคุยเรื่องที่ทนงออกทีวีเมื่อ
คืนนี้อีกคนหนึ่งแล้ว

แต่ปรากฏว่าไม่ใช่ นางเข้าไปใกล้ทนง พุดอะไร
กันเบาๆ สองสามคำ แล้วถอยออกมา

“ต้องพูดจริงนะนี่บันทึกเสียงไว้แล้วด้วย” ทนง
กระซังนางเล่น

นางย้าคำแบบจริงจังอีกครั้งก่อนจะเดินกลับไปขึ้น
รถขับจากไป

“เขามาขอยืมเงิน ก็ย้าเขาว่าขอให้คืนตรงตามนัด”

ทนงเล่าจากเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านไป

“ถ้าเขาลำบากจริงๆ ก็จะให้ เรายังอยู่กันแบบ
สังคมที่สมถะ มีน้ำใจแบ่งปัน ชาวบ้านเขาก็รักเรา ยืมไป
แล้วก็ได้คืน ถ้างานการกุศล เขาก็จะขอมาเลย ถ้วยรางวัล
ที่ ๑ พร้อมเงินรางวัล เขารู้ว่าเราอยากได้ แต่ที่ไม่ยุ่งเกี่ยว
เด็ดขาดคือเรื่องการเมือง”

หลังกินข้าวมือเที่ยง ทนงเอ่ยชวนข้าพเจ้าไปเที่ยว
ในเมืองหนองคายด้วยกัน วันนี้ (๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๙) เขา
มีธุระบางอย่างต้องเข้าเมือง เขาทานอาหารอย่างรวดเร็ว
เช่นเดียวกับการดื่มกาแฟ โดยมีเด็กหนุ่มคนหนึ่งดักป้อน
ทนงบอกว่าเรื่องผู้ช่วยเหลือประจำตัวนี้ก็ไม่ต้องว่าจ้าง เขา
เต็มใจ ไม่ต้องบอกไม่ต้องร้องเรียก ปฏิบัติต่อกันเป็นปกติ
วิสัยจนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเขา ไปไหนก็ไปด้วยกันตลอด

ถ้าเอารถไปเอง เขาจะเป็นคนขับรถด้วย

“รถคันนี้แลกมากับภาพ ๒ ภาพ” ทนงบอก
ข้าพเจ้าหลังผู้ช่วยอุ้มเขาขึ้นนั่งข้างคนขับ และเอารถขึ้น
ขึ้นเก็บกระบะหลังเรียบร้อย ข้าพเจ้ากับลูกศิษย์ลูกหาของ
ทนงอีกสองคนนั่งเบาะหลังของ อีซูซู ดีแมกซ์ สีประดู่ป้าย
แดงใหม่เอี่ยม ที่ทนงบอกว่าแลกมาด้วยภาพวาด ๒ ภาพ”
“เขาเอามาช่วย ให้การเดินทางไปไหนมาไหนสะดวกขึ้น”

ทนงเปิดเผยโลกของเขาให้ข้าพเจ้าฟังไปเรื่อย
ระหว่างรอนำเราเข้าสู่ตัวเมืองหนองคาย ที่มีป้ายปักประกาศ
ไว้ตามข้างทางว่าเป็นจังหวัดที่น่าอยู่ติดอันดับเจ็ดของโลก

“คนที่ไม่สมบูรณ์พร้อมนั้นใช้ชีวิตยากกว่าคนปกติ
ทั่วไป สิ่งที่คุณปกติแค่พยายาม คนพิการต้องพยายาม
และบากบั่นด้วย มันเป็นเรื่องจริง ปฏิเสธไม่ได้ อย่างให้เดิน
จากประตูบ้านไปที่ถนน คุณเดินไม่ถึงนาที แต่คนพิการต้อง
ใช้เวลานานกว่า เรียนหนังสือมา คนปกติหางานนิดเดียว
ก็หาได้ คนพิการกว่าจะได้ทำงาน กว่าจะหาอาชีพได้ หนัก
กว่ามาก ต้องพยายามมากกว่า คนพิการที่ประสบความสำเร็จ
ในชีวิตต้องทำเกินคนปกติ ไม่น้อยกว่า ๒ เท่าขึ้นไป

“ครั้งแรกที่ตรวจ หมอบอกว่า กล้ามเนื้อมันฝ่อ
เกร็ง ทำให้เคลื่อนไหวไม่ได้ อย่างมากที่สุดผมมีชีวิตอยู่ได้ไม่
เกินอายุ ๓๕ ปี ตอนนี้อายุ ๔๑ แล้ว ภายนอกดูเหมือน
อาการชะลอ แต่มันกินลึก ที่น่าห่วงคือกล้ามเนื้อหัวใจ
กล้ามเนื้อปอด ซึ่งจะเสื่อมไปในที่สุด

“กล้ามเนื้ออ่อนแรง แต่ประสาทยังอยู่ไม่ได้ซา บางทีถ้านั่งนานก็เมื่อย ยุ้งกัดคันมาก ก็ได้แต่นึกดำมัน ยุ้งตัวนี้ใจร้าย แต่จะตบมันก็ไม่ได้ ไล่ยังทำไม่ได้ มันคันมากๆ ก็หงุดหงิด แต่ถ้าคันแล้วเป็นทุกซั่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ก็ต้องไม่คันดีกว่า สงบนิ่งอยู่กับที่ สักครู่ก็หาย มันหายจริงๆ ลืมไปเลย อย่างที่บอกว่าตอนแรกเหมือนถูกมัดมือชก แต่ฝึกฝนนานๆ ก็หลุดมาได้ ลืมไปเลยที่จะคัน”

ไม่เพียงแต่ปากคำที่เขาเล่า โดยสายตาของข้าพเจ้าก็มองว่าชีวิตของเขาดูเป็นปรกติมาก ก็คงอย่างที่เขากล่าวไว้ในฉากแรกชีวิตคงไม่มีอะไรหนักหนาจนฝ่าข้ามไม่ได้อีกแล้ว

เราเอารถเข้าไปจอดไว้ในวัดแห่งหนึ่ง ทะนงถูกอุ้มจากเบาะรถมาขึ้นรถเข็น โดยผู้ช่วยเหลือคนเดิมเป็นคนทำหน้าที่ทุกอย่างด้วยความชำนาญคล่องแคล่ว ไม่ต้องมีการสั่งการ จุดหมายแรกอยู่ในตลาดท่าเสด็จ ริมแม่น้ำโขง

ถึงปากซอยทางเดินเข้าตลาด ทนงหันมาแสดงความเสียใจกับข้าพเจ้าว่า เรามาช้าไปหน่อย แม่หญิงลาวที่ขายชิ้นอยู่ตรงข้ามปากซอยกลับไปเสียแล้ว “วีระศักดิ์เลยอดได้เห็นแม่ค้าคนงาม แต่ไม่เป็นไร ในตลาดยังมีอีกเยอะ”

เข้าไปถึงในตลาด เขาหยุดอยู่ในร้านขึ้นใหม่แล้วปล่อยให้ผู้ช่วยเหลือไปเดินดูของได้ตามใจเขา ทนงเอง่วนอยู่กับการเลือกหาผ้าไหมพันคอ บอกว่าจะเอาไปฝากเพื่อนฝูงด้วย

เลือกจนทั่วร้านได้มาสองผืน เขาชวนข้าพเจ้าว่าลอง

ไปดูร้านอื่นต่อไหม ข้าพเจ้าเซ็นเขาไปตามทางเดินแคบๆ
บางคนเห็นเขาก็เข้ามาทักว่าเพิ่งเห็นในทีวีเมื่อคืนนี้เอง
รายการที่ทงออกคงมีคนดูมากเอากการอยู่

สายตาข้าพเจ้าไปปะกับเสื้อผ้าตัวหนึ่ง ขอให้
เจ้าของร้านสอยลงมาดู

“ขอบไหม” ทงถามข้าพเจ้าเบาๆ ขณะแม่ค้าสาว
เข้าไปหยิบจับเสื้อผ้าชิ้นอื่นๆ จะเอามาให้ดู

ข้าพเจ้าโคลงศีรษะ

“ไม่ได้ถามเรื่องเสื้อ” สายตาของทงมองข้าพเจ้า
เหมือนเด็กไร้เดียงสา แล้วขยาดไปทางแม่ค้าสาวสวย

ข้าพเจ้าตาสว่าง ละล่ำละลักบอก “อ้อๆ อันนั้น
เหอครับ ขอบ ะ นั้นเราเลือกร้านนี้กันนะ”

พอได้คุยกันแม่ค้าสาวบอกว่า เธอเห็นทงไม่
เฉพาะแต่ในทีวีเมื่อคืนนี้ เธอเคยพบเขาที่สนามบินหลาย
ครั้งแต่ไม่กล้าทัก ร้านของเธอไม่มีเสื้อผ้าแบบที่ลูกค้านุ่ม
ต้องการ แต่เธอบอกว่าถ้าต้องการก็ให้สั่งไว้เธอสามารถ
จัดหาให้ได้

ออกจากร้านเสื้อผ้าของแม่ค้าคนสวยมาแล้ว ทง
เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า ชีวิตของเขายังมีอีกหลายฉากมากที่
น่าเป็นหนัง โดยเฉพาะเรื่องความรัก แต่เขาไม่อยากพูดถึง

“คงจะทำให้ออกมาเป็นหนังสือก่อน ส่วนที่จะทำ
เป็นภาพยนตร์ก็เขียนบทไปเล่นๆ ทำงานระยะยาว ค่อยๆ
ทำคุณภาพจะดีกว่าฉาบฉวย มีสำนักพิมพ์ใหญ่เสนอจะ

หาซื้อผ้าในตลาดริมโขง เมืองหนองคาย
จะเอาไปฝากเพื่อนพ้องศิลปิน

ลงทุนให้แต่ยังไม่ตอบรับ เพราะเรายังไม่พร้อม ผมไม่กำหนดเส้นตาย อยากทำให้ดีที่สุด ไม่ต้องการแสวงหาประโยชน์ เพียงให้เป็นประวัติศาสตร์หน้าเล็กๆ พอกระตุ้นเตือนให้คนได้รู้ว่าคุณค่าความหมายที่แท้จริงของชีวิต คือ การได้ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าด้วยการสร้างสรรค์สิ่งที่ตัวเองรัก”

“เรื่องความรัก ไม่อยากพูดก็แหมให้ฟังสักหน่อย ได้ไหม”

“ในบทสุดท้ายของหนังสือเขียนว่า มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ผมเป็นไม่ได้ ไม่เคยเป็น และคงไม่มีโอกาสได้เป็น แต่ขอให้เธอได้เป็นในสิ่งที่เธอปรารถนา ให้ความเจ็บปวดของฉันทมเป็นเส้นทางที่เธอจะเดินไป เธอคนนี้เป็นเหมือนตัวแทนของแม่ในตอนแรก แต่สุดท้ายเธอมีทางที่ดีกว่า เมื่อเป็นหนังตอนนี้นคงเศร้ามาก เธอเหมือนคนที่ดิ้นผมขึ้นจากห้วงเหว ความรู้สึกต่อเธอคงดงามมาก เป็นปิกนางฟ้าที่พาผมโอบยบินสู่ที่สูง แต่ที่สุดเธอก็ปล่อยมือ เมื่อ ๓ ปีที่ผ่านมาเอง”

ทองทึงท้ายว่า หนังถูกตั้งชื่อเรื่องไว้แล้วด้วยว่า “สุดปลายปีกฝัน” เขาให้คำอธิบายว่า ถ้าชีวิตเขาเป็นเหมือนผีเสื้อหรือนกสัทตัว ก็เหลือแต่ปลายสุดของปีกที่ยังขยับ แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังโอบยบินได้

สิ่งที่เขาต้องการที่สุดคือ การสืบทอดชีวิตไปถึงทุกคนให้คนที่ท้อแท้แล้วเกิดพลัง ได้พลังจากการเห็นชีวิตของเขา

ซึ่งได้ถูกพันนาการด้วยความพิการ แต่ยงดินรนปลดปล่อย
ตัวเองไปสู่ความมีเสรีในชีวิต

กระทั่งเขากล้าที่จะเอ่ยคำขอบคุณความป่วยไข้

“ขอบคุณความเจ็บป่วยที่ทำให้รู้ว่า ความพยายาม
บากบั่นของชีวิต เป็นสัจจะที่ยิ่งใหญ่ให้เรามีชัยชนะได้ทุกสิ่ง
แม้แต่ชะตากรรมของตัวเอง”

ทงงพูดถึงชีวิตตัวเองอย่างคนที่เข้าใจชีวิต แล้ว
เล่าต่อไปถึงบทเรียนที่ได้มาจากการทดลองความจริง...

ความป่วยไข้มันให้พลัง ทำให้จิตใจคนๆ หนึ่งอยู่
เหนือทุกอย่างได้ อยู่เหนือชะตากรรมของตัวเอง ต้องขอบคุณ
ใหม่ละ

มันสอนให้ผมรู้ว่า มันเป็นสัจจะยิ่งใหญ่มาก ความ
พยายาม บากบั่น ที่เราต่อสู้เพื่อที่จะก้าวข้าม ชีวิตผมนี้ยาก
มองขุนเขาสูงเหมือนหอดสิทธิ์ที่จะข้าม แต่ผมก็ข้าม
ขุนเขานั้นมาได้ มันน่าจะขอบคุณใหม่

ความพยายามบากบั่นนี้ทำให้ผมรู้ว่า มีชัยชนะได้
แม้แต่กับชะตากรรมของตัวเอง ถึงธรรมชาติจะเอาทวนกลับ
เร็วเกินไปก็ไม่ได้คิดอะไรมาก งานศิลปะทำให้หัวใจผม
เติบโตและงดงาม ธรรมชาติไม่สามารถเอาความงดงามใน
หัวใจผมไปได้ ยังเติบโต ยังคงอยู่ มันไม่ได้โรยราเท่ากับ
ร่างกายที่ธรรมชาติเอาคืนไป ผมไม่เสียใจ เอาคืนก็เอาไป
ตอนถึงเวลาผมจะได้ไม่เสียคืนไปมาก

ส่วนที่ธรรมชาติยังลื้มๆ ไว้อยู่เราก็ไขมันให้คุ้มค่า.

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ ในสังคมไทย

ในสังคมไทย “ความพิการ” ถูกทำให้รับรู้และเข้าใจ จากชุดความรู้ที่จำกัด ทำให้การให้คุณค่าและความหมายกับ “คนพิการ” มีความผิดเพี้ยนบิดเบือนไปจากที่ควรจะเป็น และในกระแสความเข้าใจหลักมักมองว่า “ความพิการ” เป็นภาวะไร้ความสามารถและ “คนพิการ” ก็นำมาซึ่ง “ความเป็นภาระ” ต่อสังคมและครอบครัว นั้นหมายความว่า “ทุน” จากความเป็นมนุษย์คนหนึ่งของคนพิการ ถูกละเลยมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย แม้จะมีการประกาศใช้ พ.ร.บ. เพื่อคนพิการในปี 2534 แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าสังคมไทยยังไม่คิดที่จะทำอะไรอย่างจริงจังเพื่อเผยแสดงคุณค่าและศักดิ์ศรีของคนพิการ การละเลยหรือกีดกันคนพิการ ออกนอกสังคมนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการกดขี่ข่มเหงมนุษย์ด้วยกันเอง หน้าซ้ำอาจสร้างความทุกข์ยากลำบากให้คนพิการอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกด้วย

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย เกิดจากการสรุปบทเรียนการทำงานด้าน “ความพิการและคนพิการ” ในสังคมไทยที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่ได้สร้างการเรียนรู้ให้สังคมเข้าใจ “ความพิการ” และ “คนพิการ” มากนัก ทักษะสังคมต่อเรื่องนี้ ยังถือได้ว่าเป็นอุปสรรคทางสังคมวัฒนธรรมที่สำคัญในการสร้างสุขภาวะของคนพิการ และรวมไปถึงการสร้าง

สุขภาวะสังคมโดยรวมด้วย แผนงานฯ นี้เป็นแผนงานเชิงรุกที่มีกรอบแนวคิดหลักการและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการและการจัดการจากศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ทั้งนี้มีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้สนับสนุนแนวคิดและงบประมาณ ทั้งยังมีเครือข่ายองค์กรคนพิการและผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับ “ความพิการ” และ “คนพิการ” ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นภาคีเครือข่ายร่วมปฏิบัติการสู่เป้าหมาย โดยเริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ. 2547

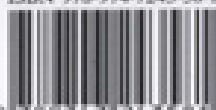
แผนงานฯ ตระหนักดีว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงและสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ ที่มีต่อผู้พิการนั้นจะเกิดได้ จำเป็นต้องมีเครือข่ายผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงที่เข้มแข็ง ดังนั้น แผนงานฯ จึงมุ่งสนับสนุน ส่งเสริมทุกๆ หน่วยงาน องค์กร กระทั่งปัจเจกบุคคลที่จะเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจใหม่ ๆ และทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม โดยดำเนินการผ่านการสนับสนุนงบประมาณ แบ่งปันทรัพยากรหรือร่วมผนึกกำลังในกระบวนการใดๆ ก็ตามที่สามารถสร้างให้เกิดเครือข่ายสำหรับผู้พิการ ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง การจัดการความรู้ผ่านงานวิจัย การจัดกิจกรรม ผลิตข้อมูลที่จะสื่อสารกับสังคม ตลอดจนกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะต่างๆ ที่สามารถนำไปสู่การสร้างสุขภาวะและความตระหนักในคุณค่าของ “คนพิการ” เพื่อให้คนพิการเกิดพลังใจที่จะใช้ศักยภาพของตนดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า และเกิดการตระหนักในการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้พิการและสุขภาวะที่ยั่งยืนของสังคมวงกว้าง.

ด้วยหัวใจและร่างกายส่วนที่เหลือ ไม่ใช่เป็นเรื่องของคนสู้ชีวิต แต่เป็นเรื่องของคนที่ไม่สู้ชีวิตในชีวิตรู้ ชีวิตนั้นมีใช้ไปบ้างที่เราต้องต่อสู้เอาชนะ แม้จริงแล้วชีวิตคือสิ่งที่เปี่ยมด้วยคุณค่าที่เราพึงถนอมรักษา เมื่อใดก็ตามที่เราเห็นคุณค่าและความหมายของชีวิต พลังที่จะต่อสู้กับอุปสรรคทั้งปวงย่อมเกิดขึ้นตามมา ... การได้อ่านเรื่องราวของผู้พิการทั้งหลายที่ต่อสู้จนฟันฝ่าชนะการแข่งทุพพลภาพได้เปิดใจเราให้พ้นจากพันธนาการแห่งมายาภาพเกี่ยวกับคนพิการ และที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากันก็คือ อิสราภาพจากพันธนาการของเขาเหล่านั้น ยังเป็นบทเรียนให้แก่เราในการพากเพียรพยายามเพื่อฟันฝ่าชนะการแข่งความทุกข์ในรูปแบบอื่นที่อาจกำลังเกิดขึ้น

- พระไพศาล วิสาโล

ISBN 978-974-7243-58-1

หมวดศาสนา
ราคา ๑๐๐ บาท